

17. 1910.

BISERICA ORTHODOXĂ ROMÂNĂ

Revistă Periodică Eclesiastică.

A

SĂNTULUI SINOD AL S-TEI BISERICI AUTOCEFALE ORTODOXE
ROMÂNE.

ANUL AL XXII-lea, No. 2.

2-6

XXII

1898

M A I

TABELA MATERIILOR

	Pag.
1 Ulfia Viața și doctrina sa	121
2 Conciliul de la Florența	153
3 Un ospet duhovnicesc.	167
4 Causile urei creștinilor ortodoxi asupra Ar- menilor și a credințelor religioase ale acestora.	176
5 Datoriile sociale ale Preotului după A. de La- martine	186
6 Rolul clerului în lupta contra alcoolismului.	193
7 Ziua serbării Paștelor	197
8 Istoria Bisericească a lui Teodoret	201
9 Cronica Bis. Ortodoxă Română	218
10 Cuvîntarea ținută de P. S. Episcop Silvestru	227
11 Cuvînt de Iconomul Ilie Teodorescu	231
12 Donațiuni	233

BUCUREȘTI
SECȚIA ISTORIE

TIPO-LITOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI

1898

ULFILA

VIAȚA ȘI DOCTRINA SA.

INTRODUCERE.

După o tradiție universală admisă în Biserică, întâile încercări de a converti la învățătura creștină popoarele barbare sunt contemporane cu primele răspândiri ale creștinismului în imperiul Roman. Apostolii, credincioși ordinului învățătorului lor, se împrăștiară prin toate națiunile pentru a le vesti ori predica noua Religieune. Dar succesele lor la barbari aũ fost cu totul deosebite de acele de la popoarele civilizate. Pe când în lumea Romană creștinismul s'a stabilit solid, în lumea barbară n'a prins rădăcinii puternice de cât mai târziu. Acestă întârziere în propagarea creștinismului se explică prin faptul, că predicatorii în lumea barbară erau cu mult mai puțili și n'aveau în tot-d'auna urmași spre a le continua lucrarea începută de ei. Apoi, lipsa de relații regulate între barbari și Romani, persecuțiile care ruina creștinismul născând, necesitatea de a răspândi și termina învingerea creștină chiar în imperiul Roman, toate aceste cause aũ făcut ca lung timp să fie uitate națiunile barbare, și se lăsară acțiunea predicei de peste hotarele romane la încercări isolate și prin urmare adese ne-fructifere. Persecuțiile însă și edictele de prescripțiune aũ nevoit adese pe creștinii din imperiu să caute un azil, la națiunile negieșe barbare, care le oferiră cu umanitate ospitalitatea. Mulți din acești fugari se aședară stabil în aceste localități. De atunci popoarele din aceste locuri se puseră în relațiuni cu provinciile Imperiului prin creștinii, ca Etiopienii și mai ales Goții de rasă germană. Aceștia începură a forma mari confederațiuni pe malurile Rinului și ale Dună-

rei. Istoria ne vorbeste de Franci, Germani și Goți. Din aceste trei confederațiuni, aceea a Goților din țările Daciei Traiane a fost cea întâia ce a primit creștinismul. După totă probabilitatea, rasa Gotică sosind din Orient în Occident, s'a deosebit în două triburi: Unul se îndreptă spre Nord ș'a ocupat o parte din Scandinavia și litoralele mării Baltice, până la Vistula; iar cel-lalt, s'a așezat spre marginile Dunării, în țara numită *Goția și Sciția mică*, care-i Dacia Traiană și Dobrogea de astăzi. Acești noi locuitori ai țărmurilor Dunărei ș'a-au perdat cu totul caracterul lor Germanic prin raportul lor cu locuitorii Daciei Traiane, coloniștii lui Traian, și cu Sciții, pentru că Goții primiră obiceiurile și moravurile poporului în mijlocul căruia venise și se stabilise; de aceea cea mai mare parte dintre istoricii Greci și Romani nu vădută în totă populația de cât una și aceeași rasă în mulțimea mixtă aședată pe țărmurile Occidentale și Septentrionale ale Pontului-Euxin, și malul stâng al Dunării și s'a-au numit toți cu numirea comună de Goți. Elementul năvălitor, fiind în majoritate, aă dat și localităților numele lor. În urmă triburile Gotice stabilite la Nord se pogorâră de asemenea spre miază-zi și împinseră pe frații lor pe țărmurile Dunării. În urma acestei mari mișcări a neamului Gotic, țărmurile Mării Negre erau ocupate de la gurile Dunării și până la cele ale Donului (Tanais) de rasa Germană. Pote că de la această epocă încă Goții cari se stabiliră pe țărmurile Dniprului, s'a-au divizat în Vizigoți și Ostrogoți, după pozițiunea lor la vest saă nord a acestui fluviu. O altă rasă Gotică, venită în urmă este cea a Gepizilor. Stabilită definitiv pe la finele secolului al II-lea pe marginile Dunării. Goții se puseră curînd în relațiuni cu vecinii din imperiu, cari erau în genere creștini mai ales în drépta Dunării, unde erau orașe creștine și populație creștină. Mai mult, creștinii din imperiu, persecutați de Imperatori se refugiaă la barbari, unde ei puteau în libertate a-și profesa credințele lor religioase. Aceștia înrîureau de asemenea, adese chiar fără voința din partea lor, asupra traiului barbarilor. Apoi invaziunile ce Vizigoții făceau peste Dunăre aă adăugit simțit numărul creștinilor din Dacia Traiană și Sciția mică. Acesta s'a întâmplat mai cu sémă sub imperatori Valerian și Galien, când Vizigoții aă făcut numeroase invaziuni, ei străbătură până în Bitinia, cutreerară Asia mică, devastară bogatele

provinciilor, ale Frigiei, Galatiei și Capadociei, robiră foarte multe familii, în mare parte creștini, din patria lor și-i aduse în Dacia Traiană și în Sciția. Acești creștini captivi printre care erau și preoți, au exercitat o mare influență asupra spiritelor Vizigoților. Aceștia, sclavi creștini, îngrijau de bolnavii lor, de casele lor și puneau în practică, prin o viață curată și nepătată, divinele precepte ale Mântuitorului. Acastă predică prin fapte, preludiul predicii dogmatice, apoi viața lor curată, purtarea lor plină de fapte bune, blândețea caracterului lor atrase pe barbarii la dorința de a se creștina. Vizigoții se simțiră naturalminte atrași de către sclavii lor creștini, prin serviciile dâlnice ce aceia primeau, prin purtarea lor model, prin sfințenia uimitoare a credinței lor. Ei voiașu, ne spune Sfântul Vasile, a poseda secretul acestei influențe misterioase: atunci li s'a făcut cunoscut *Dumnezeul necunoscut*, care le inspira creștinilor toate aceste fapte, obiect al admirației lor naive. Goții dădeau prin religiuinea lor națională un cult forțelor neînțelese ale naturii, ei se deprinseră cu ușurință a crede și a venera pe un Dumnezeu, care le arată puterea sa prin energia harurilor servitorilor săi. Și creșura, adauge Sozomen, căși vor câștiga pe acest Dumnezeu favorabil, dacă ar imita pe oamenii ce-l recunoscău superiori și dacă ar închina pe acest Dumnezeu mai puternic de cât alții. Deci ei rugară pe creștini de a-i învăța aceea ce ei trebuiau să facă, și curînd o mare parte din ei primiră botezul și intrară în Biserică. Ast-fel se formară o creștinătate barbară la nordul Dunărei¹⁾.

Acastă convertire subită, ce este un contrast evident față de rezistența păgânilor romani, se explică prin caracterul general a rasei Germanice. Exista de fapt la acești barbarii un spirit foarte serios, care se revolta la vederea licenței Romanilor, mai mult, rasa Germanică desprețuia Statul, care tiranisa individele, ea favorisa spiritul de independență și prin urmare asociația liberă, ea scia de alt-fel a respecta familia care avea la barbarii o basă aproape creștină. Acăsta nu însemnă că rasa Gothică era deja civilisată. De parte de acăsta: ea era barbară, pentru că nu cunoscă încă nici artele, nici agricultura. Cât despre cestiunile re-

¹⁾ Revillout de L'arianisme des peuples Germanique. pag. 18.

ligioase, ele ocupau puțin loc la Germani: Credința lor în nemurirea sufletului și răsplata în o viață viitoare erau, este adevărat, foarte vii și foarte hotărâte. Dar formele rare ale cultului lor se cufunda cu cele ale politiceii; ei n'aveau nici edificii religioase, nici preoți, nici simboluri exterioare. Această lipsă de forme sensibile nu probază lipsa la ei a unei facultăți religioase, existau din contră aspirații religioase foarte înaintate la acești barbari. Sufletul lor simplu, se dice, străvede divinul și ce este de respectat întru atâta, întru cât este posibil, fără să se servescă de forme pentru a-l exprima. În fine trebuie să adăugim că mitologia lor n'avea acel caracter licențios al păgânismului. Ea ascundea amintirea unei căderi a umanității și speranța de o restaurare. Există dar puncte de contact prin care creștinismul putea să se apropie, și aceste sunt acele puncte de asemănare între caracterul barbarilor și creștinism, care explică ușurința prin care aceste popoare s'au convertit. Cu toate acestea nu ar trebui să credem că acești barbari ar fi îmbrățișat creștinismul de odată. Numai cu curgerea secolilor noua religie triumfă asupra tuturor dificultăților ce i se împotriveau mersului ei. Acest încet progres al creștinismului la Germani este datorit în parte chipului după care ei au fost câștigați de Evangeliu, și în parte însăși creștinismului ce le-au fost predicat. Popoarele Germane, în adevăr, au fost convertite prin diferite chipuri; pe când unii prin contactul cu creștinii din imperiu și prin predicile misionarilor, s'au învățat a cunoaște bine-facerile Evangeliului, alții din nenorocire au fost convertiți prin violență ori silă, ca în epoca lui Carol cel Mare, ba încă și prin interes, atunci când șefii lor, pentru a-și asigura dominațiunea lor asupra popoarelor învinse, au îmbrățișat creștinismul împreună cu supușii lor. Dar pe de altă parte progresul încet al creștinismului la Germani se explica de asemenea și prin natura însăși a creștinismului ce li s'au adus; acesta au fost în adevăr catolicismul roman cu dogmele și ierarhia sa, pe care misionarii li l'au adus; și curînd limba națională, ca și aiurea au fost alungată din cult și înlocuită prin cea latină.

Cu toate acestea în epoca lui Constantin, creștinismul își găsisse deja loc în inimile Goților și transformară moravurile lor barbare. Sf. Atanasie zugrăvesce ca un adevărat apologist triumful creștinismului asupra păgânismului; el de-

monstră cum Goții s'a au convins de adevărul creștin și rapoartă că ei deja au renunțat la moravurile lor barbare, că ei nu închină mai mult Dumnezeii păgâni; ci numai pe un singur Dumnezeu care li s'a descoperit prin Christos; el adaugă că aceste popore așa de pasionate altă dată pentru război sunt acum animate de sentimentele cele mai pacifice. Istoricii Bisericesci povestesc că chiar în epoca Marelui Constantin, Goții aveau deja organizația lor bisericească, episcopii lor, preoții lor, diaconii lor, călugării lor, etc. Pentru aceea Socrat rapoartă că la Consiliul din Niceea la 325, exista deja un episcop got, Teofil, care a subscris chiar simbolul celebru de la Niceea. Teofil, căruia se pare că-i revine gloria d'a fi lucrat între cei întâi la convertirea națiunilor Gotice, merită deci, precum și lucrătorii obscuri cari au lucrat cu el, laudele posterității. Dar convertirea definitivă a acestor națiuni trebuia a fi lucrarea unui alt om, care prin fermitatea convingerilor sale creștine, prin știința sa profundă, și prin amorul său ardent pentru poporul său a fost la înălțimea acestei îndatoriri atât de nobile și atât de dificile. Acest adevărat apostol al Goților, după cum posteritatea la numit cu dreptate, a fost Ulfila, a căruia viață și învățătură fac subiectul acestui studiu.

Fiind-că studiul ce am întreprins, are de scop a dovedi pe deplin existența neîndoișoasă a creștinismului în Dacia traiană, mai cu seamă; de aceea m'am hotărât a da publicității, în întregimea lor, textele scriitorilor bisericesci și ale sf. Părinți în original, alăturându-le și traducerea în Românește. Acesta am făcut-o, pe de o parte, pentru ca să pun la îndemâna tutulor cunoștința acestor texte, prin cari se probază suficient existența creștinismului în Dacia traiană; iar pe de altă parte, pentru că în cursul acestui studiu am a reveni neîncetat asupra vieții și doctrinei lui Ulfila. Apoi, sperăm că prin dovedile ce vom aduce, vom ridica pentru tot-d'auna armele din mâna vrăjmașilor națiunii noastre, cari pretind, fără să potă dovedi, că noi am fi de curând pe aceste locuri, și că ne-am fi creștinat o dată cu rasa slavă, ce a năvălit în peninsula Balcanică, adică odată cu Sârbi și Bulgari.

Iată aceste dovedii, așa cum sunt conservate în istoricii bisericesci și în sf. Părinți:

1. Photii epitome Philostorgii cart. II. §. 5, pag. 470.
edita din 1679. Maguntia.

“Οτι Ούρφιλαν φησὶ κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἐκ τῶν πέραν Ἰστρου Σκυθῶν, οὗς οἱ μὲν πάλαι Γέτας, οἱ δὲ νῦν Γότθους καλοῦσι, πολὺν εἰς Ῥωμαίων διαβιβάσαι λαὸν, δι’ εὐσέβειαν ἐκ τῶν οἰκείων ἡθῶν ἐλαθέντας· χριστιανίσαι δὲ τὸ ἔθνος τρόπῳ τοιῷδε. βασιλεύοντος Οὐαλεριανοῦ καὶ Γαλλιηνοῦ, μοῖρα Σκυθῶν βαρεῖα τῶν πέραν τοῦ Ἰστρου διέβησαν εἰς τὴν Ῥωμαίων, καὶ πολλὴν μὲν κατέδραμον τῆς Εὐρώπης· διαβάντες δὲ καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν, τὴν τε Γαλατίαν, καὶ τὴν Καππαδοκίαν ἐπῆλθον, καὶ πολλοὺς ἔλαβον αἰχμαλώτους, ἄλλους τε καὶ τῶν κατειλιγμένων τῷ κλήρῳ· καὶ μετὰ πολλῆς λείας ἀπεκομίσθησαν οἴκαδε. ὁ δὲ αἰχμάλωτος καὶ εὐσεβῆς ὄμιλος συναστραφέντες τοῖς βαρβάροις, οὐκ ὀλίγους τε αὐτῶν εἰς τὸ εὐσεβὲς μετεποίησαν, καὶ τὰ χριστιανῶν φρονεῖν ἀντὶ τῆς Ἑλληνίδος δόξης παρεσκεύασαν. ταύτης τῆς αἰχμαλωσίας γεγόνεσαν καὶ οἱ Οὐρφίλα πρόγονοι, Καππαδόκαι μὲν γένος, πόλεως δὲ πλησίον Παρνασσοῦ, ἐκ κώμης δὲ Σαδαχολθινὰ καλουμένης. ὁ τοίνυν Οὐρφίλας οὗτος καθηγήσατο τῆς ἐξόδου τῶν εὐσεβῶν, ἐπισκοπος αὐτῶν πρῶτος καταστάς· κατέστη δὲ ὧδε. παρὰ τοῦ τὴν ἀρχὴν ἀγοντος τοῦ ἔθνους ἐπὶ τῶν Κωνσταντινίου χρόνων εἰς πρεσβείαν σὺν ἄλλοις ἀποσταλεῖς—καὶ γὰρ καὶ τὰ τῆδε βάρβαρα ἔθνη ὑπεκέκλιτο τῷ βασιλεῖ—ὑπὸ Εὐσεβίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐπισκόπων χειροτονεῖται τῶν ἐν τῇ Γετικῇ χριστιανίζόντων. καὶ τὰ τε ἄλλα αὐτῶν ἐπεμελεῖτο, καὶ γραμμάτων αὐτοῖς οἰκείων εὐρετῆς καταστάς, μετέφρασεν εἰς τὴν αὐτῶν φωνὴν τὰς γραφὰς ἀπάσας, πλὴν γε δὲ τῶν βασιλείων, ἅτε τῶν μὲν πολέμων ἱστορίαν ἔχουσῶν, τοῦδε ἔθνους ὄντος φιλοπολέμου, καὶ δεομένου μᾶλλον χαλινοῦ τῆς ἐπὶ τὰς μάχας ὀρμῆς, ἀλλ’ οὐγὶ τοῦ πρὸς ταῦτα πηροῦντος· ὅπερ ἰσχὺν ἔχει ταῦτα ποιεῖν, σεβασμιὰ τε μάλιστα νομιζόμενα, καὶ πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ Θεραπείαν τοὺς πειθομένους καταρυθμίζοντα. ἰδρύσατο δ’ ὁ βασιλεὺς τὸν αὐτόμολον τοῦτον λαὸν περὶ τὰ τῆς Μυσίας χωρία, ὡς ἐκάστῳ οἶλον ἦν. Καὶ τὸν Οὐλφίλαν διὰ πλείστης ἤγε τιμῆς, ὡς καὶ πολλᾶκις ὁ ἐφ’ ἡμῶν Μωσῆς λέγειν περὶ

Autorii Greci ce au tratat despre Ulfila.

Photii epitome Philostorgii.

Spun că Ulfila în acele timpuri, dintre Sciții de peste Istru (Dunărea), pe cari cei vechi îi numeau Geți, iar ceștii de acum Goți, a transportat popor mult în pământul Romanilor, alungat din cause religioase din propriile lor locuințe. S'a creștinat poporul cu chipul acesta: Pe când împărăția Valerian și Galien o parte mare a Scițiilor celor de dincolo de Dunăre a trecut în pământul Romanilor și mulțimea a năvălit asupra Europei (Peninsula Balcanică). Trecând și în Asia și în Galatia au ajuns și în Capadocia și au luat mulți sclavi și pe alții și dintre cei enumerați în cler. Și după mult jaf s'au întors acasă. Apoi mulțimea sclăvită și religioasă (creștină) conviețuind cu barbarii nu puțini dintre ei i-au convertit la religiozitate și i-au pregătit a cugeta cele ale creștinilor în locul părerei Elenice. A acestei sclăviri au fost și strămoșii lui Ulfila, Capadocenii de neam, în apropiere de orașul Parnas, din satul numit Sadagolthina. Deci acest Ulfila a condus trecerea creștinilor, fiind cel întâi Episcop al lor. A fost așezat (episcop) ast-fel. De cel ce ducea guvernarea poporului a fost trimis împreună cu alții în o misiune (ambasadă) pe timpurile lui Constantin, — căci și popoarele barbare de acolo se supuneau Impăratului—când, de către Eusebiu și de către cei împreună cu el Episcopii se hirotونيسce creștinilor din Getica. Se îngrija și de alte de ale lor și s'a făcut inventatorul literilor lor proprii, și a tradus în limba lor toate scripturile, afară de cele ale Impăraților, pentru că coprindea istoria războielor, pe când poporul fiind iubitor de război avea trebuința mai ales de zăbală de la pornirea spre războie, și nu de a fi escitat spre aceste. Ceea ce are putere de a face acestea și socotindu-se mai ales respectate și îndreptând pe cei supuși spre servirea lui Dumnezeu. A așezat Impăratul pe acest popor transfug

αὐτοῦ. λίαν δὲ οὗτος τὸν ἄνδρα θειάζει, καὶ τῆς αἰρετικῆς αὐτοῦ δόξης ἐραστήν αὐτόν τε καὶ τοὺς ὑπ' αὐτόν ἀναγράφει.

2. Socratis Ist. E. Cap. IV, §. 33, 34.

Οἱ πέραν τοῦ Ἰστροῦ βάρβαροι οἱ καλούμενοι Γότθοι, ἐμφύλιον πρὸς ἑαυτοὺς κινήσαντες πόλεμον, εἰς δύο μέρη ἐτμήθησαν· ὧν τοῦ ἑνὸς ἡγεῖτο Φριτιγέρνης, τοῦ δὲ ἑτέρου Ἀθανάριχος· ἐπικρατεστέρου δὲ τοῦ Ἀθανάριχου φανέντος, Φριτιγέρνης προσφεύγει Ῥωμαίοις, καὶ τὴν αὐτῶν κατὰ τοῦ ἀντιπάλου ἐπεκαλεῖτο βοήθειαν. γνωρίζεται ταῦτα τῷ βασιλεῖ Οὐάλεντι. καὶ κελεύει τοὺς ἐνιδρυμένους κατὰ τὴν Θράκην στρατιώτας, βοηθεῖν τοῖς βερβάρους κατὰ βαρβάρων στρατεύουσι· καὶ ποιῶνται νίκην κατὰ Ἀθανάριχου πέραν τοῦ Ἰστροῦ, τοὺς πολεμίους εἰς φυγὴν τρέψαντες. αὕτη πρόφασις γέγονε τοῦ χριστιανοῦς γενέσθαι τῶν βαρβάρων πολλούς· ὁ γὰρ Φριτιγέρνης χάριν ἀποδιδούς ὧν εὐεργετεῖτο, τὴν Ἐρησκείαν τοῦ βασιγέως ἠσπάζετο, καὶ τοὺς ὑπ' ἑαυτῶ τοῦτο ποιεῖν προετρέπετο· διὸ καὶ μέχρι νῦν πλείους οἱ Γότθοι τῆς Ἀρειανῆς Ἐρησκείας ὄντες τυγχάνουσι, τότε διὰ τὸν βρασιλέα ταύτη προθέμενοι· τότε δὲ καὶ Οὐλφίλας ὁ τῶν Γότθων ἐπίσκοπος γράμματα ἐφεῦρε Γοθτικά· καὶ τὰς θείας γραφὰς εἰς τὴν Γότθων μεταβαλὼν, τοὺς βαρβάρους μανθάνειν τὰ θεία λόγια παρεσκεύασεν. ἐπειδὴ δὲ Οὐλφίλας οὐ μόνον τοὺς ὑπὸ Φριτιγέρνην, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ Ἀθανάριχον ταττομένους βερβάρους τὸν χριστιανισμὸν ἐξεδίδασκεν, ὁ Ἀθανάριχος ὡς παραχαρτατομένης τῆς πατρῷου Ἐρησκείας, πολλοὺς τῶν χριστιανιζόντων τιμωρίαις ὑπέβαλλεν, ὥστε γενέσθαι μάρτυρας τῆν κατὰ βερβάρους ἀρειανίζοντα. ἀλλὰ Ἀρειοὺς μὲν πρὸς τὴν Σαβελλίου τοῦ Δίβυος δόξαν ἀπαντῆσαι μὴ δυναθεῖς τῆς ὀρθῆς ἐξέπεσε πίστεως, πρόσφατον Θεὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ δογματίσας· οἱ δὲ βάρβαροι, ἀπλότῃ τὸν χριστιανισμὸν δεξάμενοι, ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως τῆς ἐνταῦθα ζωῆς κατεφρόνησαν· ταῦτα μὲν περὶ τῶν χριστιανιζόντων.

în jurul localităților Mesiei, precum a voit fie-care. Și pe Ulfila îl avea în cea mai mare cinste, cum și adese se vorbea despre el, ca la noi despre Moisi. Acest popor îndumnezeia foarte pe acest bărbat și îl descrie pe el și pe poporul de sub el ca ardent de virtute și de gloria sa.

Socrat cartea V. Cap. IV. §. 33. 34.

33. Barbarii de peste Dunăre, numiți Goții pornind războiul launtric între ei, s'aun tăiat în două părți. Dintre cari pe una o conducea (guverna) Fritigern, iar pe alta Athanarich. Arătându-se Athanarich mai puternic, Fritigern se refugiază la Romani și cere ajutorul lor în contra vrăjmașului. Se face cunoscut acesta împăratului Valente și ordonă armatei așezate în Tracia să ajute pe barbari făcând expediție asupra barbarilor. Și câștigă biruința asupra lui Athanariach peste Dunăre, punând pe fugă pe războitori. Acesta a fost motiv ca să se facă mulți dintre barbari creștini. Căci Fritigern recunoscător de câte bine-faceri a primit, a îmbrățișat religia împăratului, și pe cei de sub el i-aun îndemnat să facă acesta. De aceea și până acum Goții existenți sunt de religia ariană, preferând pe acesta atunci pentru împăratul. Atunci și Ulfila episcopul Goților a inventat literile Gotice, și traducând Dumnezeescile scripturi în limba Gotică, a pregătit pe barbari ca să învețe dumnezeescile cuvinte. Dar fiind-că Ulfila nu numai pe cei de sub Fritigern; ci și pe barbarii supuși sub Athanarich îi învăța creștinismul, Athanarich fiind-că se călca (distrugea) religia națională, a supus pre mulți dintre cei ce profesau creștinismul la schingiuiri, în cât s'aun făcut martiri atunci barbarii ce profesau arianismul. Dar Arie neputând să răspundă la socotința lui Sabelie Libeul a căzut din drépta credință, dogmatizând pe fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu nou (prospăt). Iar barbarii primind cu simplitate creștinismul aun desprețuit viața de aicea pentru credința cea în Christos. Acestea despre cei ce s'aun creștinat.

34. Οὐκ εἰς μακρὰν δὲ οἱ βάρβαροι φιλίαν πρὸς ἀλλήλους σπεισάμενοι, αὐθις ὑπ' ἐτέρων βαρβάρων γειτνιαζόντων αὐτοῖς τῶν καλουμένων Οὐννων καταπολεμηθέντες, καὶ τῆς ἰδίας ἐξελαθέντες χώρας, εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν καταφεύγουσι, δουλεύειν τῷ βασιλεῖ συντιθέμενοι, καὶ τοῦτο πράττειν, ὅπερ ἂν ὁ Ῥωμαίων προστάξει βασιλεὺς. ταῦτα εἰς γινῶσιν ἤκει τοῦ Οὐάλεντος· καὶ μηδὲν προἰδόμενος, κελεύει τοὺς ἰκετεύοντας εἰκτου τυχεῖν, πρὸς ἕν τοῦτο μόνον οἰκτιρῶν γενόμενος. ἀφορίζει οὖν αὐτοῖς τὰ μέρη τῆς Θράκης, εὐτυχεῖν τὰ μάλιστα ἐπὶ τούτῳ νομίσας· ἐλογίζετο δὲ ὡς εἴη ἔτοιμον καὶ εὐτρεπὲς κτησάμενος κατὰ πολέμιων στρατεύμα· ἤλπιζε γὰρ βαρβάρους Ῥωμαίων φοβρωτέρους ἔσεσθαι φύλακας. καὶ διὰ τοῦτο ἡμελεῖ τοῦ λοιποῦ, τοὺς Ῥωμαίων στρατιώτας αὐξῆσαι· καὶ τοὺς μὲν ἤδη πάλαι στρατευμένους, καὶ κατὰ τοὺς πολέμους γενναίως ἀγωνισαμένους ὑπερεώρα· τὸν δὲ συντελούμενον ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν κατὰ κώμας στρατιώτην ἐξηργύρισεν, ὀδοήκοντα χρυσίνους ὑπὲρ ἐκάστου στρατιώτου τοὺς συντελεστάς ἀπαιτεῖσθαι κελεύσας, οὐ πρότερον τὰς συντελείας κουφίσας αὐτοῖς. τοῦτο ἀρχῇ γέγονε τοῦ δυστυχῆσαι τότε πρὸς ὀλίγον τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν.

3. Sozomeni Ist. E, Cap. VI, §. 37.

.... Γότθοι γάρ, οἱ δὴ πέραν Ἰστρου ποταμοῦ τὸ πρὶν ᾤκουν, καὶ τῶν ἀλλων βαρβάρων ἐκράτουν, ἐξελοσθέντες παρὰ τῶν καλουμένων Οὐννων, εἰς τοὺς Ῥωμαίων ὄρους ἐπεραιώθησαν. τοῦτο δὲ τὸ ἔθνος, ὡς φασίν, ἀγνωστον ἦν προτοῦ Θραξί τοῖς παρὰ τὸν Ἰστρον καὶ Γότθοις αὐτοῖς· ἐλάνθανον δὲ προσοικοῦντες ἀλλήλοις, καθότι λίμνης μεγίστης ἐν μέσῳ κειμένης, ἕκαστοι τέλος ξηρᾶς ᾤοντο εἶναι τὴν κατ' αὐτοὺς οἰκουμένην· μετὰ τοῦτο δὲ θάλασσαν καὶ ὕδωρ ἀπέραντον. συμβάν δὲ βοῦν οἰστροπληγὰ διαδραμεῖν τὴν λίμνην, ἐπηκολούθησε βουκόλος· καὶ τὴν ἀντιπέραν γῆν θρασάμενος, ἠγγειλε τοῖς ὁμοφύλοις. ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὡς ἔλαφος διαφυγοῦσα, τισὶ τῶν Οὐννων θηρῶσιν ἐπέδειξε τήνδε τὴν ὁδὸν, ἐξ ἐπιπολῆς καλυπτομένην τοῖς ὕδασι· τοὺς δὲ τότε μὲν ὑποστρέψαι, θραυμάσαντας

34. Nu după mult timp barbarii legând prietenie între ei, fiind atacați iarăși de către alți barbari învecinați cu ei numiți Huni și alungați din propria lor țară se refugiară în pământul Romanilor, unindu-se de a servi Impăratului, și să facă aceea ce ar porunci împăratul Romanilor. Acestea le-au adus la cunoștință lui Valente și nimic prevedând, ordonă ca să afle milă cei cari o cer, făcându-se la una ca acesta milostiv. Deci le desemnă lor părțile Traciei, socotind că vor fi mulțumiți mai ales pentru acesta. S'a gândit că ar fi oportun lucru și bine-venit câștigând armate contra vrăjmașilor. Căci spera că barbarii vor fi păditori mai puternici de cât Romanii, și de aceea a neglijat în urmă de a înmulți armatele Romanilor. Iar pe cei ce deja de demult îi aveau în armată și cari se luptaseră vitejese asupra vrăjmașilor îi nesocotea. Plătea pe soldatul de la sate înrolat din provincii cu opt-zeci de auri (χρυσίνους) pentru fie-care soldat, dispunând ca cei ce se înrolau să nu pretindă a li se plăti mai înainte contribuția lor. Acesta a fost atunci început de nenorocire a acelei de peste puțin a guvernului Romanilor.

Sozomen Ist. V. Cap. VI. §. 37.

...Căci Goții, cari mai înainte locuiau peste fluviul Dunărei și stăpâneau și alți barbari alungați de către cei numiți Huni, au năvălit în confiniile țării Romanilor. Acest popor, cum spun, era necunoscut mai înainte Tracilor celor de la Dunărea și Goților însăși. Nu se cunoscneau trăind între ei, pentru că era un lac mare situat în mijloc, și fiecare socotea sfârșitul uscatului, ca al lumii după ei. După aceea apoi, mare și apă fără sfârșit. Intâmplându-se ca un boi mușcat de strechie să trecă lacul l'a urmări văcarul, și privind pământul, de această parte, a vestit pe cei de un neam cu el. Iar alții dic. că o căprieoră fugind a arătat unora din vânătorii Huni această cale, ce era acoperită numai pe dea-

τὴν χώραν, ἀέρι μετριώτερον, καὶ γεωργία ἡμερον ἔχουσαν· καὶ τῷ κρατοῦντι τοῦ ἔθνους ἀγγεῖλαι αἰ ἐθεάσαντο· διὸ ὀλίγον δὲ τὰ πρῶτα καταστῆναι εἰς πείρην τοῖς Γόθοις· μετὰ δὲ ταῦτα, πανσυδὶ ἐπιστρατεῦσαι, καὶ μάχῃ κρατῆσαι, καὶ πᾶσαν τὴν αὐτῶν γῆν κατασχεῖν· τοὺς δὲ διωκομένους, εἰς τὴν Ῥωμαίων περαιωθῆναι· καὶ τὸν ποταμὸν διαβάντας, πρέσβεις πέμψαι πρὸς βασιλέα, συμμάχους τοῦ λοιποῦ ἔσεσθαι σφᾶς, ὑπισχνουμένους, καὶ δεομένους συγχωρεῖν αὐτοῖς ἢ βούλοιντο καταικεῖν· ταῦτης δὲ τῆς πρεσβείας ἀρξαι Οὐλφίλαν, τὸν τοῦ ἔθνους ἐπίσκοπον· κατὰ γνώμην δὲ αὐτοῖς προχωρησάσης, ἐπιτραπῆναι ἀνά τὴν Θράκην οἰκεῖν· οὐ πολλῶν δὲ ὕστερον πρὸς σφᾶς αὐτοὺς ττασιόσαντας, διχτῆ διαιρεθῆναι· ἡγεῖτα δὲ τῶν μὲν Ἀθανάριχος, τῶν δὲ Φριτιγέρνης. ἐπεὶ δὲ πρὸς ἀλλήλους ἐπολέμησαν, κακῶς πράξας ἐν τῇ μάχῃ Φριτιγέρνης, ἐδεῖτο Ῥωμαίων βοηθεῖν αὐτῶ· τοῦ δὲ βασιλέως ἐπιτρέψαντος βοηθεῖν καὶ συμμαχεῖν αὐτῷ τοὺς ἐν Θράκῃ στρατιώτας, αὔθις συμβαλὼν ἐνίκησε, καὶ τοὺς ἀμφὶ Ἀθανάριχον εἰς φυγὴν ἔτρεψεν. ὥσπερ δὲ χάριν ἀποδιδούς Οὐάλεντι, καὶ διὰ πάντων φίλος εἶναι πιστούμενος, ἐκοινωνήσε τῆς αὐτοῦ Ἐρησκείας· καὶ τοὺς πειθομένους αὐτῷ βαρβάρους ἔπειθεν ὧδε φρονεῖν. οὐ τοῦτο δὲ μόνον οἶμαι αἴτιον γέγονεν, εἰσέτι νῦν πᾶν τὸ φύλῃν προστεθῆναι τοῖς τὰ Ἀρείου δοξάζουσιν· ἀλλὰ γὰρ καὶ Οὐλφίλας ὁ παρ' αὐτοῖς τότε ἱερωμένος, τὰ μὲν πρῶτα οὐδὲν διεφέρετο πρὸς τὴν καθόλου ἐκκλησίαν· ἐπὶ δὲ τῆς Κωνσταντίου βασιλείας, ἀπερισκέπτως οἶμαι μετασχὼν τοῖς ἀμφὶ Εὐδόξιον καὶ Ἀκάκιον τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνόδου, διέμεινε κοινωνῶν τοῖς ἱερεῦσι τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων· ὡς δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀφίκετο, λέγεται διαλεχθέντων αὐτῷ περὶ τοῦ δόγματος τῶν προεστώτων τῆς Ἀρειανῆς αἵρέσεως, καὶ τὴν πρεσβείαν αὐτῷ συμπράξειν πρὸς βασιλέα ὑποσχομένων, εἰ ὁμοίως αὐτοῖς δοξάζοι, βιασθεὶς ὑπὸ τῆς χρείας, ἣ καὶ ἀληθῶς νομίσας ἀμεινον οὕτω περὶ Θεοῦ φρονεῖν, τοῖς Ἀρείου κοινωνῆσαι, καὶ αὐτὸν καὶ τὸ πᾶν φύλῃν ἀποτεμεῖν τῆς καθόλου ἐκκλησίας. ὑπὸ διδασκάλῳ γὰρ αὐτῷ παιδευθέντες οἱ Γόθοι τὰ πρὸς εὐσέβειαν, καὶ δι' αὐτοῦ μετασχόντες πολιτείας ἡμερωτέρως, πάντα βῆδῖως αὐτῷ ἐπέιθοντο· πεπεισμένοι μὴδὲν εἶναι φαῦλον τῶν παρ' αὐτοῦ λεγομένων ἢ πρακτομένων· ἅπαντα δὲ συντελεῖν εἰς χρήσιμον τοῖς ζηλοῦσιν. οὐ μὴν

supra cu ape. Iar cei ce s'au întors atunci, admirând țara, cu un aer mai moderat și având o agricultură mai prosperă, a vestit stăpânitorului poporului ce au văzut. La început puțini s'au aședat între Goți pentru cercare; iar după aceea a năvălit cu toții și învingând cu război, au ocupat tot pământul lor. Iar cei alungați s'au strămutat în pământul Romanilor; și trecând fluviul au trimis reprezentanți către împăratul ca să le fie de acum înainte aliat lor, făgăduind și rugându-se să le îngăduie să se așeze unde ar voi. Această reprezentație o conducea Ulfila, episcopul poporului. Reușind după voința lor, li s'au permis să se stabilească în Tracia. Nu mult în urmă resvrătindu-se între ei s'au împărțit în două. Unora le era conducător Athanarich iar altora Fritigern. După ce s'au luptat între ei, învins în război, Fritigern s'a rugat de Romanii ca să-l ajute. Deci împăratul a îngăduit ca să 'l ajute și să se alieze cu el armatele din Tracia, care îndată năvălind a învins și au pus pe fugă pe cei din jurul lui Athanarich. Ca recunoscător lui Valente, și ca să-l fie prietin credincios în toate, a primit și religia lui. Iar pe supușii săi barbari i-au convins să creadă așa. Socot că nu au fost numai acesta pricina, căci încă și acum tot neamul s'a alipit la părerile lui Arie; ci că și Ulfila cel sfințit atunci la ei, la început întru nimic nu se deosebea de la Biserica de obște. Iar pe timpul împăratului Constantie, neprecugetat socot a participat cu cei din jurul lui Eudoxie și Acachie la sinodul din Constantinopol, și a rămas comunicând cu preoții cei adunați în Niceea. Apoi când a ajuns în Constantinopol, se dice că discutând cu el capișii eresului arian despre dogmă și făgăduindu-i de a-l ajuta în misiunea lui către Impărat, dacă ar crede asemenea lor, apoi ajutat la nevoie, sau și înadever socotind că este mai bine a cugeta astfel despre Dumnezeu, a comunica cu cei ai lui Arie, s'a rupt și el și tot neamul de la Biserica obștească. Căci Goții învățați de Dascălul lor cele ale religiei și prin

ἀλλὰ καὶ πλείστην δέδωκε πείραν τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς· μυρίους μὲν ὑπομείνας κινδύνους ὑπὲρ τοῦ δόγματος, ἔτι τῶν εἰρημένων βαρβάρων ἑλληνικῶς Ἐρησκευόντων· πρῶτος δὲ γραμμάτων εὐρετῆς αὐτοῖς ἐγένετο, καὶ εἰς τὴν οἰκεία φωνὴν μετέφρασε τὰς ἱερὰς βιβλούς· καθότι μὲν οὖν ὡς ἐπίπαν οἱ παρὰ τὸν Ἰστρον βάρβαροι τὰ Ἀρείου φρονούσι, πρόφρασις ἦδε. κατ' ἐκείνου δὲ καιροῦ, πλήθος τῶν ὑπὸ Φριτιγέρην διὰ Χριστὸν μαρτυροῦντες, ἀνηρέθησαν· ὁ γὰρ Ἀθανάριχος, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῷ τεταγμένους Οὐλφίλα πείθοντος χριστιανίζειν ἀγανακτῶν, ὡς τῆς πατρῴας Ἐρησκείας καινοτονουμένης, πολλοὺς πολλαῖς τιμωρίαις ὑπέβλαλε· καὶ τοὺς μὲν εἰς εὐθύναις ἀγαγῶν, παρῶσιασασμένους ἀνδρείως ὑπὲρ τοῦ δόγματος· τοὺς δὲ, μηδὲ λόγου μεταδοὺς, ἀνεῖλε. λέγεται γὰρ ὡς τι ξόανον ἐφ' ἀρμαμάξης ἑστῶν, οἱ γε τοῦτο ποιεῖν ὑπὸ Ἀθαναρίχου προσετάχθησαν, καθ' ἑκάστην σκηνὴν περιάγοντες τῶν χριστιανίζειν καταγγελλομένων, ἐκέλευον τοῦτο προσκυεῖν καὶ θύειν· τῶν δὲ παραιτουμένων σὺν αὐτοῖς ἀνθρώποις τὰς σκηνας ἐνεπίμπρων. περιπαθέστερον δὲ τότε καὶ ἕτερον συμβῆναι πάθος ἐπιθυόμην· ἀπειρηκότες γὰρ πολλοὶ τῇ βίᾳ τῶν θύειν ἀναγκαζόντων, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, ὧν αἱ μὲν παιδάρια ἐπήγοντο, αἱ δὲ ἀρτίτοκα βρέφη ὑπὸ τοὺς μαζοὺς ἔτρεφον, ἐπὶ τὴν σκηνὴν τῆς ἐνθάδε ἐκκλησίας κατέφυγον· προσοψάντων δὲ πῦρ τῶν Ἑλληνιστῶν, ἅπαντες διεφθάρησαν. οὐκ εἰς μακρὰν δὲ οἱ Γότθοι πρὸς ἀλλήλους ὠμονόησαν· καὶ εἰς ἀπόνοϊαν ἐπαρθέντες, τοὺς Θραῦκας ἐκακούργουν, καὶ τὰς αὐτῶν πόλεις καὶ κώμας ἐδήρουν.

4. Theodoreti Ist. E. Cuv. IV, §. 37.

Ἐγὼ δὲ προὔργου νομίζω, διδάξαι τοὺς ἀγνοοῦντας, ὅπως οἱ βάρβαροι τὴν Ἀρειανικὴν εἰσεδέξαντο νόσον. ὅτε τὸν Ἰστρον διαβάντες, πρὸς τὸν Οὐάλεντα τὴν εἰρήνην ἐσπέισαντο· τῆνικαῦτα παρῶν Εὐ-

el participând la o viață mai blândă, în toate s'au supus lui cu ușurință. Crezând că nimic nu este rău din cele spuse ori făcute de el. Căci toate contribuesc spre folosul celor zeloși. A dat în adevăr și cea mai mare dovadă de virtute, suferind nenumărate primejdii pentru credință, pe când încă barbarii amintiți țineau religiunea Elenică. Le-a fost cel întâi inventator de litere și a tradus sfințitele cărți în propria lor limbă. Deci întru cât mai toți barbarii de la Dunăre cugetă cele a lui Arie, motivul a fost acesta. În acel timp mulțime, din cei de sub Fritigern martirisindu-se pentru Christos, au fost omoriți. Căci Athanarich și cei supuși lui indignându-se pe Ulfila ce-l convingea să se creștinească, și că se inovază religia națională, pe mulți la multe schingiuiri l-au supus. Și pe unii aducându-i să dea socotelă, prezentându-se cu bărbăție pentru credință, iar pe alții nici cuvânt dând l-au ucis. Căci se dice, că așezând o statuie pe o trăsură, li s'au poruncit celor de sub Athanarich să facă acosta, vestindu-se celor ce erau creștini petrecând dîlnic în cort a ordonat să o închine aceștia și să o tămăzeze, iar pe cei ce se abțineau le ardeau corturile împreună cu oamenii din ele. Am auzit că s'a întâmplat atunci și altă suferință mai sfișuitoare încă. Căci mulți abținându-se (împrotivindu-se) la violența celor ce-l nevoiau a jertfi și bărbați și femei, dintre cari unele femei purtându-și copiii, altele alăptând la sânurile lor pe pruncii de curând născuți se refugiau în cortul templului de aicea. Atunci aprinzând foc Elinisatorii (idolatrii barbari) cu toții s'au prăpădit. Nu mult după aceea s'au unit Goții între ei și ajungând la nebunie au făcut rău Tracilor, și jefuiau orașele și satele lor.

Teodoreti Ist. Cuv. IV, §. 37.

Eu cred că este folositor, ca să spun celor ce nu știu, cum barbarii 'și au introdus bôla arianică. Când au trecut Dunărea, și au făcut pace cu Valente, atunci present fiind

δόξιος ὁ δυσώνυμος, ὑπέθετο ἰῶ βασιλεῖ πείσαι αὐτῷ κοιωνῆσαι τοὺς Γότθους· πάλαι γὰρ τὰς Θεογνωσίας ἀκτῖνας δεξάμενοι, τοῖς ἀποστολικοῖς ἐνετρέφοντο δόγμασι· βεβαιοτέραν γὰρ, ἔφη, τὸ κοινὸν τοῦ φρονήματος τὴν εἰρήνην ἐργάσεται. ταύτην ἐπαινέσας τὴν γνώμην ὁ Οὐάλης, προὔτεινε τοῖς ἐκείνων ἡγεμόσι τῶν δογμάτων τὴν συμφωνίαν, οἱ δὲ οὐκ ἀνέξεσθαι ἔλεγον τὴν πατρίαν καταλείψειν διδασκαλίαν. κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν χρόνον, Οὐλφίλας αὐτῶν ἐπίσκοπος ἦν, ᾧ μάλα ἐπέιθοντο, καὶ τοὺς ἐκείνου λόγους ἀκινήτους ὑπελάμβανον νόμους· τοῦτον καὶ λόγοις κατακλήσας Εὐδόξιος, καὶ χρήμασι δελεάσας, πείσαι παρεσκεύασε τοὺς βρβάρους τὴν βασιλέως κοινωσίαν ἀσπάσασθαι· ἔπεισε δὲ, φήσας ἐκ φιλοτιμίας γεγενῆσθαι τὴν ἔριν, δογμάτων δὲ μηδεμίαν εἶναι διαφορὰν. οὐ δὴ ἔνεκα μέχρι καὶ τήμερον οἱ Γότθοι μείζονα μὲν τὸν Πατέρα λέγουσι τοῦ Ἰουῦ· κτίσμα δὲ τὸν Ἰὸν εἰπεῖν οὐκ ἀνέχονται, καίτοι κοινωνοῦντες τοῖς λέγουσιν ἀλλ' ὅμως οὐ παντάπασιν τὴν πατρίαν διδασκαλίαν κατέλιπον· καὶ γὰρ Οὐλφίλας Εὐδοξίῳ καὶ Οὐάλεντι κοινωνῆσαι πείθων αὐτοὺς, οὐκ εἶναι δογμάτων ἔφη διαφορὰν, ἀλλὰ ματαίαν ἔριν ἐργάσασθαι τὴν διάστασιν.

Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κωσταντείας τῆς Κύπρου. Parisiis 1622. Vol. I, pag. 827.

Ἦπέστη δὲ καὶ ἐξωρίαν αὐτὸς ὁ γέρον Αὐδῖος εἰς τὰ μέρη τῆς Σκυθίας, ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐξωρισθεὶς, διὰ τὸ ἀφηνιάζειν λαοὺς καὶ ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων τῷ βασιλεῖ ἀνηνέχθη. Ἐπεὶ δὲ μάλιστα διατρίδων χρόνον ἐτῶν οὐκ ἔχω λέγειν, καὶ εἰς τὰ προσωβαίων καὶ εἰς τὰ ἐσώτατα τῆς Γοθίας, πολλοὺς τῶν Γόθων κατήχησεν, ἀφ' οὐπερ καὶ Μοναστήρια ἐν τῇ αὐτῇ Γοθίᾳ ἐγένετο, καὶ πολιτεία καὶ παρθενία τε καὶ ἀσκησις οὐχ ἡ τυχοῦσα. Ἔστι γὰρ τοῦτο τό τάγμα πολὺν ἐν ἀναστροφῇ Θεουμαστῆ καὶ τὰ πάντα αὐτῶν ἐν τοῖς αὐτῶν Μοναστηρίοις καλῶς φέρεται, πολὺν τῶν φιλονικῶν τούτων τῆς τε παραλλαγῆς τοῦ Πάσχα, τῆς τε κατὰ τὸ ἰδιωτικὸν ἐγκειμένης τοῦ κατ' εἰκὼνα ὁμολογίας.

Eudoxiu cel cu părere urâtă, s'a dus la împăratul ca să'l convingă să se alieze cu Goții. Căci de mult primise ei scânteile cunoscinței de Dumneșeu și să nutrească cu dogmele apostolice. Pentru că, se țice că se face pace mai sigură cu obștescă judecată. Valente lăudând această socotință a propus conducătorilor acelora consonanța dogmelor, iar ei au răspuns că nu primesc, pentru că li se strică religia națională. Pe timpul acela Ulfila era episcopul lor, pe care mai ales îl ascultau și cuvintele aceluia le luaș ca legi nestrămutate. Pe acesta Eudoxiu constringându'l și cu cuvinte și înșălându'l și cu bani, a preparat pe barbari să se supușe și să primescă unirea cu Impăratul; l'a convins însă țicând că cërta s'a ivit din ambiție, nefiind nici o deosebire de dogme. De aceea în adevăr până și astă-șă Goții numesc pe Tatăl mai mare de cât Fiul; nu sufăr să'l numescă pe Fiul creatură, de și participă cu cei ce țic; dar însă nu părăsesc cu totul învęțătura părintescă; și dar Ulfila îi au înduplecat pe ei ca să se asocieze cu Eudoxiu și Valente, căci a țis că nu este deosebire de dogme, ci că o deșartă cërta pricinuește desbinarea.

Epifanie.

A suferit și exil acest bătrân Audeus, în părțile Sciției, exilat de împărat, pentru că ațâța poporul și a fost raportat de Episcopii împăratului. Acolo mai ales petrecând un timp de ani nu știu cât, și înainte mergând și până la părțile cele mai interioare ale Goției, a catehisat pe mulți dintre Goți, de când s'au făcut și monastiri în această Goția, și duceau monahii o viață, o curățenie și o ascasă nu în-tâmplătoare. Căci este această tagmă (asociație religioasă) numerosă, de admirat în adunare și tôte ale lor se sevrșau binc în monastirile lor, de către mulțimea acestor ambițioși (ręsvrătiți) și a schimbărei Paștelor și a mărturisirei primite a celei după chip de către ignoranță.

Τὸ δὲ δεινότερον πάντων καὶ φοβερώτερον ὅτι οὐκ εὐχονται μετὰ τινος καὶν τε τῶν δοκίμων φάνη, καὶ μηδὲν εἰς κατηγορήσιν ἔχόντων, μὴ δὲ μέψιν πορνείας ἢ μοιχείας ἢ πλεονεξίας, ἀλλ' ὅτι ὁ τοιοῦτος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ συνάγεται· καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ φοβερόν, τὸ παραλλάξαι ὄνομα χριστιανῶν τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας, τῆς μὴ ἐχούσης ἐπιθετον ὄνομα, ἀλλὰ μόνον ὄνομα Χριστοῦ καὶ Χριστιανῶν, εἰς ὄνομα Αὐδίου καλεῖσθαι συθέτεσθαιτε καὶ ἀπαιτῆσθαι σύνθημα ἀνθρωπίνης φύσεως, ἢ καὶ ἐπὶ τὸ ἀκραιφνὲς εἰητῶ βίῳ καὶ πάσῃ δικαιοσύνῃ τὸ τάγμα σεμνηνόμενον. Πολλοὶ δὲ καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν γεγόνασι συν αὐτοῖς τε καὶ μετ' αὐτὸν τοῦ τάγματος αὐτοῦ ἐπίσκοποι Οὐράνιος τις τῆς Μέσης τῶν ποταμῶν. Καὶ ἀπὸ τῆς Γοθίας δε ἔσχε τινὰς καὶ κατέστησεν αὐτοῖς Ἐπισκόποις, ἀλλὰ καὶ Σιλουανός τις, καὶ ἄλλοι τινὲς, ὧν συμβέβηκε τινὰς τοῦ βίου παύσασθαι, μάλιστα Οὐράνιον. ἤϋχει γὰρ οὗτος ἀνα μέσον τοιοῦτου τάγματος. Μετὰ δὲ τὴν τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν τούτων, Οὐρανίου καὶ Σιλουανοῦ, τοῦ ἐκ Γοθίας ταλευτῆν, πολλοὶ διελύθησαν καὶ εἰς ὀλίγον εἴλθε τὸ τούτων σύστημα, ἐν τε τοῖς μέρεσι χαλκίδος τοῖς πρὸς Ἀντισχειαν καὶ ἐν τοῖς μέβεσι τοῦ Εὐφράτου. Καὶ γὰρ ἀπὸ τῆς Γοθίας ἐδιώχθησαν οἱ πλείους, οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ ἡμέτεροι ἐκεῖ Χριστιανοί, διωγμοῦ μέγαλου ἐνστάντος ὑπὸ βασιλείως Ἑλληνοῦ, δεινοῦ τε γινομένου, καὶ πρὸς ζῆλον, τῶν Ῥωμαίων διὰ τὸ τοὺς βασιλεῖς τῶν Ῥωμαίων εἶναι Χριστιανούς, τὸ πᾶν γένος τῶν Χριστιανῶν ἀπ' ἐκείνων ἀπελαθῆναι. Οὐ λείπει δὲ ρίζα σοφίας, οὐδὲ φύτευμα πίστεως, ἀλλὰ καὶ εἰ δοκοῦσι πάντες ἀπηλάσθαι, πάντως εἰσὶν ἐκεῖθεν ἄνθρωποι. Οὐκ ἐνχωρεῖ γὰρ λείψαι τὴν πηγὴν τῆς πίστεως. Πολλοὶ οὖν ἀνωχωρήσαντες τῶν αὐτῶν Αὐδιανῶν τῆς Γοθίας καὶ τῶν ἡμετέρων μερῶν ἐνταῦθα ἐλθόντες παροικοῦσι ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου ἐτῶν τεσσάρων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ Τάυρου ὄρους ἀνεχώρησαν πάλιν τὰ τῶν Αὐδιανῶν Μοναστήρια ἀπὸ τε τῆς Παλαιστινῆς καὶ Ἀραβίας...

—Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου. Tom. III. editiō. Venetia 1734. pag. 600. Epistola XIV cātrā Olympiada.

Παρακαλῶ τοῦτο ὁ μέλων λέγειν μὴ παραδράμης, ἀλλὰ πολὺν

Iar ceea ce era mai grozav și mai de temut era, că nu se rugau cu cineva, de ar fi fost și dintre cei încercați și neavând nimic de a ține împotriva, nici vre o imputare de curvie, sau precurvie sau răpire nedreaptă; ci pentru că un ast-fel se duce la Biserică. Și acesta este de temut, de a schimba numele Christianilor sfintei Biserici, care nu are nume calificativ; ci numai numele lui Christos și a Christianilor, să se numescă și să se constituască cu numele lui Audeus și să se pretindă semnul naturei omenesci, de și cu viața și cu totă dreptatea ar fi tagma ce se fălesce neîntinată. Mulți și după mărtea aceluia s'au făcut cu el și după el episcopi ai tagmei aceștia, un Uraniu óre-care din mijlocul rirurilor. Și din Goția a avut pe unii și i-au așezat Episcopi lor, încă și un Siluan și alți óre-carii, dintre carii s'a întâmplat să înceteze din viață, mai ales Uraniu. Căci acesta se ruga în mijlocul acestei tagme. După mărtea acestor Episcopi ai lor, Uraniu și Siluam, din Goția, mulți s'au împrăștiat și au ajuns la puțin sistema lor, și în părțile Halcidei, acelor despre Antiochia și în părțile Eufratului. Căci din Goția au fost alungați cei mai mulți, nu numai ei; ci și creștinii noștri de acolo, când s'a ridicat persecuție mare de Regele elin (păgân), și care a fost înfricoșată, și tot neamul din acea s'au îndrumat spre ocrotirea Rómașilor, pentru că împărații Romanilor erau creștini. Nu lipsesce rădăcina înțelepciunii, nici sădirea credinței; ci și dacă se pare că au fost isgoniți toți, în tot cazul sunt ómenii (creștini) de acolo. Căci nu-i admis să lipsescă isvorul credinței. Deci mulți plecând dintre acești Audienii ai Goției și venind în părțile noastre aicea locuesc de la această vreme de patru ani, dar și de la muntele Tauru s'au dus iarăși din monastirile Audianilor și din Palestina și Arabia...

Ión Chrisostom.

Vă rog ca aceea ce vă voi spune să nu treceți cu ve-

περὶ αὐτοῦ ἐπιδείξαι σπουδὴν. Ἐδήλωσάν μοι οἱ Μονάζοντες οἱ Μαρσεῖς, οἱ Γότθοι, ἔνθα αἰεὶ κέκρυπτο Σεραπίων ὁ ἐπίσκοπος, ὅτι Μοδουάριος ὁ διάκονος ἀπαγγέλλων, ὅτι Ὑονίλας ὁ ἐπίσκοπος, ὁ Θαυμαάσιος ἐκεῖνος, ὃν πρώην ἐχρητόνησα, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Γοθθίαν πολλὰ καὶ μεγάλα κατορθώσας ἐκοιμήθη. Καὶ ἦλθε φέρων γράμματα τοῦ Ῥηγὸς τῶν Γόθθων ἀξιοῦντα πέμπεσθαι αὐτοῖς ἐπίσκοπον. Ἐπεὶ οὖν οὐδὲν ἄλλο ὄρω πρὸς τὴν ἀπειλουμένην καταστροφὴν συντελοῦν εἰς διόρθωσιν ἢ μέλλησιν καὶ αναβολὴν. Οὐδὲ γὰρ δυνατὸν αὐτοῖς πλεῦσαι εἰς τὴν Βόσφορον νῦν, οὐδὲ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ὑπερθέσθαι αὐτοὺς διὰ χειμῶνα παρασκέυασον. Ἀλλὰ μὴ ἀπλῶς αὐτὸ παραδράμῃς. Κατόρθωμα γὰρ ἐστὶ μέγιστον. Δύο γὰρ ἐστὶν ἃ μάλιστα με λιπεῖ εἰ γένοιτο, ὃ μὴ γένοιτο, τὸ δὲ, παρατούτων μέλλειν γενέσθαι, τῶν τσοαῦτα κακὰ ἐργασαμένων, καὶ παρ' ὧν οὐ θέμις, τὸ, τε ἀπλῶς τινα γενέσθαι. Ὅτι γὰρ οὐ σπουδάζουσι τινα γεναιὸν ποιῆσαι, οἶσθα καὶ αὐτὴ. Εἰ δὲ τοῦτο γένοιτο, ὃ μὴ γένοιτο, τὰ ἐξῆς ἐπίστασαι, ἵνα οὖν μηδὲν τούτων γένηται, πάσαν σπουδὴν ποιήσαι...

Ἱστορία τῆς Ῥουμουνας, tomul I, partea I-a, de Dimitrie Filipid, la pag. 168 se citește:

Οἱ Γότθοι, οἱ τὴν Ρουμουνίαν καὶ τὰ μέγχι Βόλγα καὶ Βαλτικῆς καὶ Βίστουλα ὑποχείρια ποιήσαντες, ἐκ τῆς Σκανδιναβίας ἐξῆλθον, κιμμερίων πάντως ἀπόγονοι ὄντες. Ὠνομάζοντο δὲ οἱ ἐν Ρουμουνίᾳ δυσμεγότθοι, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν πέρην τοῦ Τυρα γόθθων, ὀνομαζομένων ἐωγόθθων. Τῶν δὲ ἐν Ρουμουνίᾳ πάλιν ὑποδιαιρουμένων, οἱ μὲν τὸ Ἄρδελ οἰκοῦντες, Θαῖφάλοι ὀνομάζοντο, οἱ δὲ τὴν Μολδαβίαν βικτοφάλοι, οἱ δὲ τὸν Ρουμουνικὸν ἀγρὸν Φύριγγοι, ὄνομα σωζόμενον ἐστὶ ἐν τῷ Δαϊτζλανδ .. pag. 69. Διαβαινόντων δὲ τῶν Γόθθων τὸν Ἴσρον καὶ λεηλατούντων τὴν τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν γῆν καὶ αἰχμαλώτους ἐπαγομένων ἐς τὴν Ρουμουνίαν, καὶ ἡ χριστιανικὴ Φρησκεία ἤδη καὶ ἐν Ρουμουνίᾳ φυτεύεσθαι ἤρξατο.

derea; ci să arăți mare îngrijire despre acésta. Mî-aũ vestit mie monahii Marsi—Goții, unde tot-d'auna se ascundea Episcopul Serapion, anunțându-mi diaconul Moduariu, că Unilă (Ulfla) renumitul acela Episcop, pe care l'am hirotonisit mai înainte și s'aũ întors în Goția, multe și mari lucruri s'evtrșind, a răposat. Și a venit aducẽnd scrisori de la Regele Goților cerãnd ca să li se trimită lor Episcop. Deci fiind-că nu v'ed alt nimic respectiv de ruinarea amenințătoare să contribue la îndreptare, de cât îngrijirea și amãnarea. Pentru că nici le este cu puțință a veni acum la Bosfor, nici la părțile acelea. Prepară-ı să amie lucrul pentru iarnă; dar nu trece ușor cu vederea acésta. Căci reușita este fôrte mare. Douë lucruri sunt care mă întristeză dacă s'a întâmplat; fie să nu se fi întâmplat, unul, ceea ce avea să li se întãmple de la cei ce aũ suferit atãta r'eu și de la cariı nu-ı permis, altul, să li se întãmple ceva în genere. Pentru că nu se îngrijesc să facă ceva nobil (curagios), sciı și însãși. Iar dacă s'a întâmplat, fie să nu se fi întâmplat, ia aminte la acésta, ca să nu li se întãmple nimic din aceste, aibı t'otă grija.....

Dimitrie Filipid.

Goții .cariı aũ făcut supuse România și părțile pãnã la Volga, Baltica și Vistula, aũ venit din Scandinavia fiind în adev'er urmași ai Chimmerilor. Se numeau în România Dismogoți (Goții despre apus) spre deosebire de Goții cei de dincolo de (Tira) Dnistru, ce se numeau Goții despre rãsãrit. Cei din România iarãși se subîmpãrteau, unii cariı locueau în Ardeal se numeau Thãifali, iar cei din Moldova Victofali, cei din Țara Romãnescã Thuringi, nume ce s'a păstrat încă în Germania..... pag. 69. Trecẽnd Goții Dunãrea și jefuind pãmẽntul Constantinopolitanilor și aducẽnd sclavi în România, erau de buna s'ema între ei și creștini și religia creștină a început de acum să se planteze în România.

Iar la pagina 173 se citește:

Οἱ σποράδην ἐν Ρουμουνία καὶ ἀνεπίσκοποι χριστιανοὶ τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμοπίστους οὐκ ἐλάνθανον, καὶ ψηφίζεται παρ' αὐτῶν Γοθίας ἐπίσκοπος. Οὗτος ἦν ὁ περίφημος Οὐλφίλας, ἐξ αἰχμαλότων Γότθων χριστιανῶν τὴν Ἀσίαν κατοικούντων, ὅς περὶ τὸ μέσον τῆς τεττάρτης ἑκατονταετηρίδος (355), ἐπίσκοπος Γότθων ἐν Κωνσταντινουπόλει χριστονεῖται, καὶ ἐς τὰ, ἐντὸς τοῦ Ἰστρου ἔρχεται, τοὺς Γότθους ἐς τὸ τοῦ χριστοῦ δόγμα ἐπέστρεψεν. Ἐν μὲν οὖν τῇ τῶν Θυριγγῶν χρῶρα, ἐν τῷ Ρουμουνικῷ ἀγρῷ, ὅπου βασιλεὺς (ὑποβασίλευς) τῶν Γότθων Φριτιγέρνης ἦν, κατὰ σκοπὸν ἀπέδαινε τὸ Οὐλφίλα τὸ ἐγγχείρημα. Ἐν δὲ τῇ τῶν βικτοφάλων, ὅπου βασιλεὺς ἦν τῶν Γότθων Ἀθναρίχ, ὅς καὶ ἀρχιδασιλεὺς ἦν τῶν δυσμογότητων, εἰσαγομένη ἡ χριστιανικὴ Θρησκεία, μύρια εὐρισκε τὸ ἐμπόδια....

Sf. Marele Vasilie. Epistola 164, pag. 636 tom. XXXII. Ediția. Migne. Ἀσολλίφ ἐπίσκοπῳ Θεσσαλονίκης.

...Τότε χριστιανοὶ μὲν πρὸς ἀλλήλους εἰρήνην ἤγομεν, εἰρήνην ἐκείνην, ἣν ὁ Κύριος ἡμῖν κατέλιπεν, ἥς νῦν οὐδὲ ἴχνος ἡμῖν λοιπὸν ὑπολέλειπται οὕτως ἡμῖν ἀπηνῶς ἀπαλλήλων ἀπεδιώξαμεν. Πλὴν ἀλλ' ὅτι αἱ ψοχαὶ ἡμῶν πρὸς τὴν παλαιαν ἐκείνην μακαριότητα ἐπανῆλθον, ἐπειδὴ γράμματα μὲν ἤλθεν ἐκ τῆς μακρῶθεν αὐθούντα τῷ τῆς ἀγάπης κάλει, μάρτυς τὲ ἡμῖν ἐπεδήμησεν ἐκ τῶν ἐπέκεινα Ἰστρου βαρβάρων, δι' αὐτοῦ κυρύσσων τῆς ἐκεῖ πολιτευομένης πίστεως τὴν ἀκρίβειαν....

Σχεδὸν γὰρ οὐδὲν μέρος τῆς οἰκουμένης διαπέφευγε τὸν ἐκ τῆς αἰρέσεως ἐμπρυσμὸν. Τὰ δὲ σὰ διηγήματα, ἐνστάσεις ἀθλητικαί, σώματα ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας τακαζαίνεμενα, θυμὸς βαρβαρικὸς ὑπὸ τῶν ἀκαταπλήκτων τὴν καρδίαν καταφρονούμενος, αἱ ποικίλαι βᾶσανοι τῶν δικόντων, αἱ διὰ πάντων ἐνστάσεις τῶν ἀγωνιζομένων, τὸ ξύλον, τὸ ὕδωρ, τὰ τελειωτικὰ τῶν μαρτύρων. Τὰ δὲ ἡμέτερα οἶα...

Idem, Epistola 165 tot cãtrã Ascholiũ. pag. 637.

...Πολυπλασιόνα δὲ ἡμῖν τὴν εὐφροσύνην ἐποίει, οὐ μόνον τὸ τοῦ-

Pagina 173.

Creștinii împrăștiați în România și fără Episcopi n'au fost uitați de Constantinopolitanii cei de o credință cu ei și li se votază Episcop de către ei. Acesta a fost vestitul acela Ulfila, dintre sclavii Goților creștini, ce locuiau în Asia, care pe la jumătatea secolului al patrulea (355) se hirotonisește Episcop Goților în Constantinopol, și vine în părțile cele lăuntrice convertind pe Goți la învățătura lui Christos. În țara Thuringilor, în țara Românescă, unde era Rege (sub-rege) al Goților Fritigern, întreprinderea lui Ulfila reuși; iar în cea a Victofalilor, unde era Rege Goților Athanarich, care era și cel întâi Rege al Goților despre apus, introducându-se religia creștină, a găsit (întîmpinat) mii de pîdicî.

Sf. Marele Vasilie Epistola 164.

Pe atunci noi creștinii aveam pace între noi, pacea aceea, pe care ne-a lăsat-o Domnul nostru, de care nici urmă acum nu ne-a rămas în viitor, atât de nemilos ne-am persecutat unii pe alții. Dar cu toate acestea sufletele noastre au revenit la acea veche fericire, pentru că au sosit scrisori, scrisori de departe, împodobite cu frumuseța iubirei, și ne-a sosit martir de la barbarii cei de dincolo de Dunăre, prin care s'a predicat acurateța viețuirii credinței acolo...

Căci mai nici o parte a universului n'a scăpat de vâpaea eresiei. Istorisirile tale, rezistențele atletice, corpuri ciuntite pentru credință, manie barbară disprețuitoare a celor neîndurați cu inima, variatele schinguirii ale persecuțătorilor, suferințele luptătorilor întru toate, lemnul, apa, (instrumente) desevîrșitoare ale martirilor. Dar ale noastre câte!..

Sf. Marele Vasilie Epistola 165.

Bucurie înmulțită ne-a pricinuit nouă, nu numai pentru

τον εἶναι σε ὁποῖον οἱ πάντων μαρτύρια παρίστησιν, ἀλλ' ὅτι τὰ ἐν σοὶ καλὰ τῆς πατρίδος ἡμῶν ἔστι σεμνολογήματα. Οἶον γὰρ εὐθαλῆς τις κλάδος ρίζης γενναίας ἀφορμηθεὶς, τῶν πνευματικῶν καρπῶν τὴν ὑπερορίαν ἐνέπλησας. ὥστε εἰκότως ἡ πατρίς ἡμῶν τοῖς οἰκείοις βλαστήμασι ἐπαγάλλεται. Καὶ ἡνίκα τοὺς ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀγῶνας διῆλθες, ἐδόξαζε τὸν Θεόν, ἀκούσασα τὴν τῶν πατέρων ἀγαθὴν κληρονομίαν διαφυλαττομένην ἐν σοὶ. Οἶα σου καὶ τὰ παρόντα, Μάρτυρι, νεὸν ἀθλήσαντι ἐπὶ τῆς γείτονος ἡμῖν βαρβάρου τὴν ἐνεγκοῦσαν ἐτίμησας, οἶον τις εὐγνώμων γεωργὸς τοῖς παρασχομένοις τὰ σπέρματα τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν ἀπέμπων....

că tu ești de felul acesta, precum te reprezintă mărturia tuturor, dar și pentru că bunurile în tine sunt fala Patriei noastre. Căci precum o ramură frumos înflorită a rădăcinii pornind cu îmbelșugare, ai umplut de fructe spirituale pământul vecin; în cât pe dreptul patria noastră se veselește de vlăstările ei proprii. Și când ai îndurat luptele pentru credință, ai mărit pre Dumnezeu, auzind că s'a păstrat în tine buna clironomie a Părinților. Cum sunt și aceste de acum. Martirul, acum de curând luptându-se pe pământul barbar vecin vouă l'ai cinstit cu cinstirea cuvenită, ca un agricultor recunoscător celor ce dau sămînța trimițând primiiile (cele întâi) din fructe....

ULFILA. VIAȚA SA.

Istorisirea lui Auxențiu ¹⁾ ucenicul nemijlocit a lui Ulfila, ne îndreptățește a fixa data nasterii acestui ilustru episcop în anul 318, pentru că el ne spune că a murit la 388 la vârsta de 70 de ani. Strămoșii săi care locuise altă dată micul orașel său sat Sadagolthina, lângă orașul Parnassus, au fost aduși captivi din Capadocia ²⁾, și că ei trăise deja 60 de ani între Goți până ce Ulfila s'a născut ³⁾. El este dar Got prin nascere, numele său este cu totul german, acésta deja este o dovadă ⁴⁾.

Sub imperatorul Aurelian Goții ocupară Dacia traiană, jefuiră peninsula Balcanică și trecură în Asia, până în Capadocia. Imperiul lor pe la 350 se întindea de la Tisa până la Don și de la Baltica până în Marea Negră. Imperiul lor se dividea în Visigoți, Ostrogoți și Gepiđi. Ostrogoții și Gepiđii ocupau ne-contradis pe aceste timpuri Dacia traiană ⁵⁾.

1) Georg. Waitz: Über das Leben und die Lehre des Ulfila, § 36.

2) Invățății, mai ales Esberg, au pus la îndoială acésta istorisire ținând că istoricii Philostorg carii îl amintesc, era un bărbat și pseudolog și nici nu se depărta de mitologie—*κνήρ ψευδολόγος τε και οὐδὲ μυθολογίας ἀπεχόμενος*. Noi suntem departe de a împărtăși acésta opinie despre Philostorg care, fiind însuși din Capadocia, putea cu siguranță să ne spună ceea ce se întâmpla în patria sa; mai mult, istorisirea sa este întărită și de Sf. Vasilie care ne raportă că din Capadocia a venit învățătura creștină la Goți.

3) Scriitorii se deosebesc asupra chipului de a-î scrie numele lui Ulfila: scriitorii Spaniolii îl scriu Giudilla sau Gudila, alții ca Iornandes, Hugo Grotius au Wulfila sau Wulfilă; scriitorii Greci precum Socrat, Theodoret, Nicifor Calist au Οὐλλίλα (Ulfila), Filostorg scrie Οὐρόλα. Se mai găsește încă: Gulfilas, Gulfiar, Ulphias și Ulpias. Veđi: Esbergii Ulfilas Gothorum episcopus §. 1.

4) Wulfila din Wulfs, adecă Wolf, asemenea Wolflein.

5) Iornandes, De Gotorum sive Gothorum origine et rebus gestis. Pinerton: Recherches sur l'origine et les établissements des Scythes et des Goths.—Praetorius, Orbis Gothicus.—Despre Geții iată ce scim: Getae, popor Scitic din Europa, stabilit mai întâi de a dreapta Dunării în ță-

Pe de o parte Ulfila, inițiat de părinții săi în limba greacă, și primind din partea lor o educație cu totul creștină; și de altă parte, aparținând prin naștere și poporului German, el era mai mult de cât ori cine altul calificat de a ajunge într-o di educatorul lor. Activitatea sa se întinde mai întâi asupra Vizigoților stabiliți pe țărmurile Dunării, la Thervingi și Taiphali. Până la vîrsta de 30 de ani a fost simplu cetăț (ἀναγνώστης—lector), apoi a fost hirotonit episcop.

Auxențiu, ucenicul lui, îată ce ne spune despre instrucțiunea și educația lui Ulfila:

EO (ita praedic) ante et per Christum cum dilectione Deo patri gratias agente, haec et his similia exsequente, quadraginta annis in episcopatu gloriose florens, apostolica gratia Grecam et Latinam et Gothicam linguam sine intermissione in una et sola ecclesia Christi predicavit. Quia et una est ecclesia Dei vivi, columna et firmamentum veritatis, et unum esse gregem Christi domini et Dei nostri, unam culturam et unum aedificium, unam virginem et unam sponsam, unam reginam et unam vineam, unam domum, unum templum, unum conventum esse cristianorum, cetera vero (omnia) conventicula non esse ecclesias Dei sed synagogas esse sathanae, adserebat et contestabatur. Et haec omnia de divinis scripturis eum dixisse et nos describisse, qui legit intellegat. Qui et ipsis tribus linguis plures tractatus et multas interpretationes volentibus ad utilitatem et ad aedificationem, sibi ad aeternam memoriam et mercedem post se dereliquit. Quem condigne laudare non sufficio et penitus tacere non

---

rile ce se numesc astăzi Transilvania, Bucovina, Valachia, Moldova, apoi între Boristhene și Pontul Euxin în ținutul ce se numea deșertul Geților, Basarabia de astăzi. Din această națiune a eșit Abaris, Anacharsis, Zamolxis. Regele Perșilor Darius, fiul lui Hystaspe, le făcu război; Alexandru cel Mare făcu alianță cu ei; Lysimach, regele Tracilor, a fost bătut de dînșii. Ovidiu, a fost exilat în țara lor ce avea de capitală Tomi. Ei s'au confundat cu Dacii în primul secol al erei creștine. Dictionnaire général de Biographie d'Histoire de géographie etc. par Ch. Dezobry et Th. Bachelet.

audeo; cui plus omnium ego sum debitor, quantum et amplius in me laborabit, qui me a prima etate mea a parentibus meis discipulum suscepit et sacras litteras docuit et veritatem manifestavit et per misericordiam Dei et gratiam Cristi et carnaliter et spiritaliter ut filium suum in fide educavit. Hic dei providentia et Cristi misericordia propter multorum salutem in gente Gothorum de lectore trigenta annorum episcopus est ordinatus... Georg Waitz op. citat. pag. 19—20. Filostorg și Auxentiu sunt de acord asupra anului când acesta a ajuns la această demnitate: dar cel întâi diferă de cel al doilea asupra cauzelor cari au motivat numirea sa la episcopat. Filostorg raportează că Ulfila, fiind ales de unul dintre Regii Țerei de a face parte dintr'o ambasadă trimisă la Marele Constantin, s'a făcut însemnat la curtea imperială și s'a părut episcopilor Orientali capabil de a administra Biserica Gotică; el a fost dar consacrat episcop de Eusebiu și de către alți episcopi arienți ¹⁾. Este ușor de a străvedea că Filostorg a confundat faptele; căci în anul 384, Constantin era deja mort, după cum și Eusebiu. Deci nu pe timpul lui Constantin, ci sub Constantie, Ulfila a fost numit episcop. Dacă Filostorg voesce că Ulfila să fi fost consacrat de către Eusebiu din Nicomidia, și dacă 'l numesce cel întâi episcop al Goților, trecând sub tăcere pe Theofil, care a recunoscut credința din Niceea, această este că el voesce a arăta prin aceea, că Biserica Gotă era de la început, ariană, fiind-că și Filostorg înclina spre arianism. Ast-fel el se pune în desacord cu istoricii Greci Socrate și Sozomen, cari susțin că Biserica Gotă a recunoscut mai întâi doctrina de la Niceea, că Ulfila chiar mai înainte împărtășea credința orthodoxă din Niceea, și că numai mai târziu Biserica Gotică ajunsese definitiv ariană, grație episcopului ei.

Din părinții bisericii noi știm, că creștinismul a fost sê-

¹⁾ Heupelii dissertatio de Ulphila, pag. 5 d.

mănat printre Goți cu mult mai înainte de Ulfila. Așa Athanasie al Alexandriei, Ciril al Ierusalimului vorbesc deja despre creștinarea Goților. Apoi Socrat spune precis: că în timpul întâiului Sinod ecumenic exista o biserică Gotă, organizată, și reprezentată la acel Sinod prin episcopul ei Teofil ¹⁾ Chiar Filostorg pune începutul creștinării Goților cu mult înainte de Ulfila, de când adecă Goții năvăliră în Asia pe la 258 o jefuiră și luară robi din Capadocia și Galatia, între cari erau mulți creștini și clerici și-i aduse cu ei peste Dunăre ²⁾. Vasile spune că învățătura creștină să fi venit la Goți din Capadocia ³⁾

Deci Ulfila a fost investit cu demnitatea episcopală cam pe la 348; de atunci el lucră cu mult zel și succes la desăvârșirea conversiunii Goților stabiliți în Dacia traiană, el îi învață și-i întărește în credința nouă și face din ei adevărați creștini. El a cules curînd fructele ostenelelor și a prudenței sale, câștigă între ai săi o putere ori înriurire egală cu cea a regilor celor mai absoluți și-și atrasă din partea contemporanilor săi chiar supra numele glorios de Moisi. Sub guvernămîntul său spiritual, creștinismul se propagă cu repeziune la nordul Dunărei și străbătu în toate faptele vieții barbare. Triburile în marș își aveau preoții lor, corturile le serveau de Biserici; războinicii, mergînd la luptă cântău psalmi în limba lor grosolană. Prin sate, în părțile așezate ale națiunii, creștinismul se arată sub forme mai puțin curioase, pentru că congregațiile religioase se par a fi fost organizate. Satul are preotul său, adese de origina Gotică, dar mai adesea de o rasă mixtă, ca Ulfila însăși. Este adevărat că caracterul național reapărea încă adese ori chiar în mijlocul actelor vieții creștine, ast-fel că după solemnitățile sfințite care se săvârșeau la sărbătorile mari, credin-

¹⁾ Veđi Hardiuni Conciliorum collectio (Tom. I, pag. 320.

²⁾ Veđi textul din Filostorgiu reproduc mai sus.

³⁾ Veđi textul epistolei sale citat mai sus către Ascolius.

cioșii Goșiei luaă parte la aceste serbări atât de scumpe barbarilor și uitaă adese regulele temperanței creștine și se dedeaă la tot felul de escese, pentru că zelul lor războinic era adese escitat prin beție. Dar cu tôte aceste escese creștinismul făcea ăilnică nouă progrese printre barbari. Principii Goși se convertiră la legea nouă, veniți de la miază-ăi spre Nord, agitaă tötă lumea barbară. Aceste progrese aă făcut să tresară un strigăt de triumf la șefii creștinismului. Ei credeaă că lucrul era terminat și că în tötă lumea, după sf. Ieronim, nu era de cât un singur cuvânt: Iesus Christos.

Evoluția religioasă era cu tôte aceste prea departe încă de sfârșitul ei, pentru că marea majoritate a Goșilor rămăsese încă idolatră; de alt-fel, multe din triburi și din Principii combăteaă încă cu tötă puterea lor creștinismul.

De aceea la 355 se ivi întâia persecuție contra creștinilor barbari, pe când Ulfila lucrase abea 7 ani la convertirea lor. Prințul Goșilor, Athanarich, vedând pe de o parte că religia și străbunii săi erau călcați în picior, și pe de alta că creștinismul făcea ăilnică nouă progrese, a decretat o persecuție care costă viața a mulți creștini, și care nevoi pe chiar episcopul lor a căuta un asil pe teritoriul roman.

Motivul acestei persecuțiuni l'a dat un eretic din Mesopotamia anume Audeus, care surghiunit pentru ideile lui contrare creștinismului de către Constantin cel Mare în Scitia, acest eretic se refugiase între Goși, își face aderenți dintre ei la eresul său, și organizază între Goși o biserică Audiană. Inființază monastiri pentru femei și bărbați și institue o ierarhie hiertonind și doi episcopi pentru secta sa, pe Uraniu și Silvan.

Acastă eresie propagată cu mult zel de Audeu se răspândi foarte iute între Goși. Athanarich îngrijindu-se de progresele acestei secte și temându-se de a nu se moleși caracterul războinic al poporului său decretă persecutarea

creștinilor. Probabil că el nu scia că această biserică eretică nu represintă creștinismul. Cu această ocazie a suferit martirul mulți dintre sectanții Audienți, din care cauză curînd a și dispărut această eresie ¹⁾. Se scie că mulți dintre Episcopii Arieni alungați după Sinodul din Niceea din Episcopatele lor, se refugiau în Tracia, la Goții cari profesau Arianismul. Sf. Ión Chrisostom în Epistola a XIV către Olimpiada ne spune că el a hirotonisit pe Ulfila care s'a întors în urmă la Goți, între care a și răposat. Prin această epistolă rîgă pe Olimpiada ca să aibă grije de această biserică și să-i trimită o persoană vrednică spre a-l hirotoni de episcop în locul decedatului Ulfila ²⁾.

Constantie, cu care Ulfila întreținuse mai d'inainte relații amicale, îi oferi un sprijin favorabil, îi învoi de a se așeza cu ai săi la sudul Dunării, în Moesia. Filostorg și Auxentiu sunt în general de acord vorbind de această întâi persecuție; numai Filostorg nu spune numele imperatorului care a dat sprijin celor întâi refugiați; el se pare că cugetă încă la Marele Constantin. Auxențiu din contră numesce pe Imperator, adică pe Constantie, și arată lămurit epoca, când a avut loc această persecuție, cum probéză citația următoare ³⁾. Ubi et post multorum servorum et ancillarum Christi gloriosum martyrîum, imminente vehementer ipsa persecuțione, completis septem annis tantummodo in episcopatum, supra dictus sanctissimus, vir beatus Ulfila cum grandi populo confessorum de varbarico pulsus, in solo Romanie a thunc beate memorie Constantio principe honorifice est susceptus.

Auxențiu pune dar această întâi persecuție la anul 355. Este de regretat că el nu arată de cât vag țara în care a locuit până atunci Ulfila: terminul varbaricum în loc de barbaricum era întrebuintat în această epocă pentru a arăta

1) Veđi textul citat mai sus din Epifane. Despre Erezii.

2) Veđi textul din sf. Ión Chrisostom reproduc mai sus.

3) Vaitz Über das Leben und die Lehre des Ulfila pag. 20..

ori-ce țară care nu aparținea Imperiului Roman, și de aceea nu ne face cunoscută locuința Goților de dincolo de Dunăre, de cât într'un chip nohotărit. Trebuie încă să notăm că Auxențiu uită să numescă pe Prințul barbar pe nume, pe acel ce a decretat această persecuție; ci-l arată numai prin expresiunea *Judex Gothorum*, expresie care, este adevărat, nu se poate aplica de cât lui Athanarich, căci după un contemporan a acestui principe, el ar fi preferat titlul de *Judex* implicând idea de înțelepciune, a celui de *Rex*; ce implică numai puterea ¹⁾). Este adevărat că Isidor ²⁾ raportează că abea sub Valente Athanarich devine șeful Goților; dar el se înșală, căci părintele său Rhotheste, în onorea căruia deja Marele Constantin a făcut să i se ridice o statuă, trebuia să fi fost mort la 355, și a fost succedat de fiul său Athanarich. Este posibil ca el să-și fi inaugurat regența sa prin această persecuție.

Ulfila dar se stabili cu tovarășii săi de nenorociri în Moesia la piclórele Emului: Iornandes chiar vorbește de acești Goți cari au locuit în Moesia, lângă Nicopol și-i arată prin termenul de *Gothi minores*; el îi presintă ca pe un popor sărac, nerăzboinic, trăind din agricultură și cultivarea vitelor: «Acest popor, ȳice el, au în imbelșugare animale pentru trăsuri, pășuni și păduri, dar puțin grău, cu tóte că de alt-fel țara era fructiferă ³⁾).

(Va urma)

C. E.

¹⁾ Waitz opera deja citată. pag. 38.

²⁾ Waitz *Über das Leben und die Lehre des Ulfila* pag. 20.

³⁾ Krafft *die Kirchengeschichte der germanischen Voelker, erster Band erste Abtheilung*. s. 221.

CONCILIUL DE LA FLORENȚA

Vezi Biserica Ortodoxă Română an. XXII No. 1.

A doua zi, 6 Iulie 1439, se adunară toți reprezentanții ambelor Biserici în catedrala din Florența spre a asculta citirea decretului de unire ¹⁾ Pompa cea mai mare fu dezvoltată cu această ocaziune. Papa și Imperatorul luară loc pe scaune pregătite înadins pentru dânșii, iar împrejurul lor cardinalii, arhiepiscopii, episcopii și cei-l-alți clerici cari subscriseseră decretul de unire. Cardinalul Iulian din partea Occidentalilor și Visarion din partea Orientalilor se urcară pe anvon și citiră fie-care în limba lor decretul de unire, apoi se îmbrățișară spre semn de frăție în numele și în

---

¹⁾ *Gibon*. Geschichte des römischen Weltreiches XII, 76 dice că nu două, ci încă patru exemplare la fel au fost iscălite de toți clericii atât Latini cât și Greci și acesta în urma dorinței exprese manifestată de Papă. În timpul de față se găsesc de ce exemplare de acest fel, din care cinci în Roma și câte unul în Florența, Bologna, Veneția, Paris și Londra, cu toate acestea renumitul critic Brequigny cercetând nouă din aceste exemplare și văzând deosebirea cea mare ce există între iscălituri nu a voit a le recunoște ca adevărate. Se poate însă, dice Gibon, ca unele din acestea să fie dintre originalele vechi, cari au fost iscălite la Florența.

prezența tuturor clericilor. Papa, împreună cu ajutóarele sale, celebră liturgia după obiceiul latin și simbolul credinței fu citit, în prezența tuturor, cu adaosul *Filioque* ¹⁾.

Cu acésta se termină Conciliul de la Florența. Se putea deduce mai din nainte, că și acéstă încercare de unire a fost zadarnică, căci bazele pe care se încheiase acțl de unire erau false. Aprópe toți clericii Greci, cari iscăliseră decretul de unire, erau în sufletul lor contra modului cum se efectuase acéstă unire, și dacă iscăliseră decretul o făcură acésta din mai multe considerațiuni. Imperatorul le

¹⁾ În memoria acestei zile așa de însemnate a fost făcută următórea inscripțiune pe pereții din lăuntru ai bisericii catedrale din Florența în care s'a citit decretul de unire: *Ad perpetuam rei memoriam.*

Generali concilio Florentiae celebrat o post longas disputationes unio Graecorum facta est in hac ipsa Ecclesia die VI Iulii MCCCCXXXVIII presidente eidem Concilio Eugenio Papa IIII cum latinis Epis. et Prelatis et Imperatore Constantinopolitano cum Episcopis et Prelatis et Proceribus Graecorum in copioso numero sublatisque erroribus in unam eandemque rectam fidem quam Romana tenet Ecclesia consenserunt. (Richa Notizie storiche delle chiese Fiorentine vol. VI, p. 150 și 221).

O altă inscripțiune alla porta maggiore della Chieza a citit'o și a explicat'o tot Richa. Acéstă datéză din 1688 cu ócasiunea căsătoriei principelui Ferdinand de Toscana cu Violanta de Bavaria pictată al fresco pe fațada domului „dipinta a fresco, come ritrovasi di presente, da dieci pittori Bolognesi avendovi espressi sopra le porte tre Concili (1055, 1104, 1439) e sulla porta maggiore il celebre concilio de' Greci e Latini, in memoria dei quali si leggono le rispetive Inscrizioni“. Tot așa arată și Guida per osservare con metodo le rarità e bellezze della città di Firenze, care a copiat inscripțiunile de d'asupra celor trei porți ale fațadei (se află și la Richa). Pe cea din mijloc se pare că a citit'o și Ernst Förster (*Reisehandbuch für Italien VIII. Aufl. Thl. I, p. 418*), acum însă e cu totul ștearsă. După Richa ea suna ast fel:

Sacrosancta oecumenica

decima septima

Synodus hac in Florentia Basilica celebratur

in qua tum Graeci tum Latini

in unam eandemque veram fidem consensere
coram Eugenio IV universalis Ecclesiae Pontifice

nec non Ioanne Augusto

Graecorum Imperatore

Anno Domini MCDXXXIX

Theoder Fromman Kritische Beiträge pag. 19, 20,

pusese înainte argumente, care, dacă nu l-a convins, l-a învins. Veniturile statului lor se aflau în mâinile Turcilor și persoanele lor în mâna Latinilor. Tóte speranțele de înapóiere erau puse în corăbiile Venețianilor și în milostenia Papii. Sărăcia lor era fórté mare ¹⁾ și de aceea banii Papii jucau la dínșii un rol cu totul însemnat. Pericolul în care se afla patria lor și credința că prin sprijinul principilor occidentali bătrânul imperiu bizantin va ajunge iarăși la mărirea de odinioară măgulea ambițiunea lor cea órbă. Se mai răspândise vestea printre dínșii, că acei cari se vor opune unirii nu vor fi transportați în patrie, ci vor fi părăsiți în vre o țară streină și expuși résbunării Papii. Tóte acestea au contribuit ca ei să admiță propunerile imperatorului și a celor căți-va Archiepiscopi interesați în cauză.

Papa era grăbit cu terminarea lucrărilor conciliului și cu subscrierea actului de unire, căci sinodul de la Basel era decis să useze de cele mai aspre măsuri contra lui. În ziua de 25 Iunie 1439 episcopii adunați la Basel declarară pe Papa Eugen IV ca depus din demnitățile sale, acuzându-l de simonie, călcarea jurământului, tiranie, eresie, și schismă și considerându-l ca nedemn și neapt de a mai ocupa vre o funcțiune bisericéscă. Și acéștiá condamnare se petrecea în același timp, când conciliul, adunat la Florența, declara că Eugen IV este adevăratul locoțiitor al lui Christos pe pământ, capul întregii Biserici, părintele și învățătorul tuturor creștinilor. Hotărârea conciliului de la Basel, Papa răspunse trimițând copii după decretul de unire către tóte curțile europene.

Să vedem acum conținutul decretului de unire:

---

¹⁾ Istoricul Ducas cu privire la sărăcia clericilor Greci spune: Avea unuia constă din trei haie vechi. Visarion adunase ca profesor în o mănăstire, în timp de 21 ani, 40 de fiorini de aur și din aceștia cheltuisé, 28 în călătoria sa în Pelopones, iar restul, în Constantinopol. Gibon. Geschichte des römischen Weltreiches XII p. 74.

Hotărîrea sfîntului Sinod general de la Florența ¹⁾.

Eugeniu episcop, servul servilor lui Dumnezeu, spre eternă aducere aminte a faptelor, cu consimțimîntul celor subscriși fiului nostru în Christos iubit al lui Ión Paleologu, ilustrul

1) Ὁρος τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ γενομένης (Acest titlu nu se află în originalul primitiv, ci numai în colecțiunea actelor conciliilor. Deviațiunile în textul colecțiunii conciliilor s'au pus în parantes. Hefele VII, pag. 750).

Εὐγένιος ἐπίσκοπος, δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, εἰς αἰδίον τοῦ πράγματος μνήμην. Συναινοῦντος τοῖς ὑπογεγραμμένοις (καὶ) τοῦ ποθεινοτάτου υἱοῦ ἡμῶν Ἰωάννου Παλαιολόγου τοῦ περιφρνοῦς βασιλέως τῶν Ῥωμαίων, καὶ τῶν τοποτηρητῶν τῶν σεβασμιῶν ἀδελφῶν ἡμῶν (ἡμετέρων) τῶν πατριαρχῶν, καὶ τῶν λοιπῶν τῶν τὴν ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν περιστανόντων. Εὐφραίνεσθωσαν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἀγαλλιᾶσθω ἡ γῆ· ἀφήρηται μὲν γὰρ τὸ μεσότοιχον τὸ τὴν δυτικὴν καὶ ἀνατολικὴν διαιροῦν ἐκκλησίαν, ἐπνῆλθε δὲ (ἡ) εἰρήνη τε καὶ ὁμόνοια, τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου ἐκείνου Χριστοῦ, τοῦ ποιήσαντος ἐκάτερα ἐν τῷ τῆς ἀγάπης τε καὶ εἰρήνης ἰσχυροτάτῳ δεσμῷ ἐκάτερον τοῖχον ζευγνύντος καὶ συσφίγγοντός τε καὶ συνέχοντος στοργῇ αἰδίου ἐνόητος· καὶ μετὰ τὴν μακρὰν ἐκείνην τῆς ἀθυμίας ὀμίχλην καὶ τὴν ἀπὸ τῆς χρονίου διαστάσεως μέλαιναν τε καὶ ἀχαρὶν ἀχλὺν, ἡ γαληνιώσα πᾶσιν ἀκτίς ἐξήστραψε τῆς ποθεινοτάτης ἐνώσεως. Εὐφραίνεσθω καὶ ἡ μήτηρ ἐκκλησία τὰ

Definitio Sanctae Oecumenecae Synodi Florentinae.

(Acest titlu lipsesce în originalul primitiv).

Eugenius episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Consentiente ad infrascripta carissimo (in Christo) filio nostro Joanne Palaeologo Romaeorum imperatore illustri, et locatenentibus venerabilium fratrum nostrorum Patriarcarum, et ceteris orientalem Ecclesiam repraesentantibus. Laetentur coeli et exultet terra: sublatus est enim de medio paries qui occidentalem orientalemque dividebat Ecclesiam, et pax atque concordia rediit; illo angulari lapide Christo, qui fecit utraque unum, vinculo fortissimo caritatis et pacis utrumque jungente parietem, et perpetuae unitatis foedere copulante ac continente; postque longam mœroris nebulam, et dissidii diuturni atram ingrattamque caliginem, serenum omnibus unionis optatae jubar illuxit. Gaudeat et mater Ecclesia, quae filios suos hactenus invicem dissidentes jam videt in unitatem pacemque rediisse: et quae antea in eorum separatione amarissime flebat, ex ipsorum

imperator al Romanilor, precum și al locuitorilor venerabililor noștri frați, al Patriarhilor și al celorl-alți reprezentanți ai Bisericii orientale.

Să se bucure cerurile și să salte pământul, căci s'a înălțurat murul care separa Biserica orientală de cea occiden-

ἐαυτῆς τέκνα μέχρι τοῦδε πρὸς ἄλληλα στασιάζοντα, εἰς ἐνότητά τε καὶ εἰρήνην ἤδη ἐπανιόντα ὁρῶσα· καὶ ἡ πρῶην ἐπὶ τῶ χωρισμῶ αὐτῶν πικρότατα κλαίουσα, ἐκ τῆς νῦν αὐτῶν θραυμαστῆς ὁμοιοῖας σὺν ἀνεκφράστῳ χαρᾷ τῶ παντοδυναμίῳ εὐχαριστεῖτω θεῷ· πάντες συνευφραίνεσθωσαν οἱ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης πιστοὶ, καὶ οἱ τῶ ἀπὸ Χριστοῦ ὀνόματι κεκλημένοι τῆ μητρὶ τῆ καθολικῆ ἐκκλησία συναγαλλέσθωσαν· ἰδοὺ γὰρ οἱ τε δυτικοὶ καὶ (οἱ) ἀνατολικοὶ πατέρες μετὰ τὸν μακρότατον τῆς διαφωνίας καὶ διαστάσεως χρόνον ἐκεῖνον πρὸς πάντα παραβλλόμενοι (παραβαλλόμενοι) κίνδυνον τὸν ἐν γῆ καὶ θαλάττῃ, καὶ πάντα πόνον ὑπερβαλόντες, πρὸς τὴν ἱερὰν ταυτηνὴν (ταύτην) καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον, τῆτε τῆς ἱερᾶς ἐνώσεως ἐφέσει, καὶ τοῦ τὴν παλαιὰν ἀγάπην ἀνακτήσασθαι ἐνεκα, γεγηθότες συνῆλθον καὶ πρόθυμοι, καὶ τοῦ σκοποῦ οὐκ ἀπέτυχον, μετὰ γὰρ πολλὴν καὶ ἐπίπονον ἐρευναν τέλος τῆ τοῦ παναγίου πνεύματος φιλανθρωπία, τῆς εὐκτασιότητος ταύτης καὶ ἀγιωτάτης ἐνώσεως ἔτυχον. Τίς οὖν ταῖς τοῦ θεοῦ εὐεργεσίαις ἀξίως εὐχαριστεῖν δύναται ἄν; τίς ἐνώπιον τοῦ πλοῦτου τῶν θείων οἰκτιρῶν οὐκ ἂν ἐκπλαγείη; τίς οὐκ ἂν καὶ σιδηροῦν στῆθος τὸ τῆς

modo mira concordia cum ineffabili gaudio omnipotenti Deo gratias referat. Cuncti gratulentur fideles ubique per orbem, et qui christiano censentur nomine, matri catholicae Ecclesiae col-laetentur. Ecce enim occidentales orientalesque Patres, post longissimum dissensionis atque discordiae tempus, se maris ac terrae periculis exponentes omnibusque superatis laboribus, ad hoc sacrum ycumenicum Concilium desiderio sacratissimae unionis, et antiquae caritatis reintegrandae gratia, laeti alacresque convenerunt, et intentione sua nequaquam frustrati sunt. Post longam enim laboriosamque indaginem, tandem Spiritus Sancti clementia ipsam optatissimam sanctissimamque unionem consecuti sunt. Quis igitur dignas omnipotentis Dei beneficiis gratias referre sufficiat? quis tantae (autem) divinae miserationis divitias non obstupescat? cujus vel ferreum pectus tanta supernae pietatis magnitudo non molliat? Sunt ista prorsus divina opera, non humanae fragilitatis inventa; atque ideo eximia cum veneratione suscipienda, et divinis laudibus prosequenda. Tibi laus, tibi gloria, tibi

tală, pacea și concordia s'aũ reîntors; de 6re-ce piatra unghiulară, Christos, care le-a unit pe amândouă, le-a legat cu legătura cea tare a iubirii și a păcii, le ține împreună și legate prin unire eternă. După a6el nor lung al amărăciunii și după întunericul cel negru și trist al unei

Θείας εὐσπλαγγχίας οὐσης γε (γε ἱψεσοε ἰν κολεcfia de conciliũ) τηλικαύτης μαλθάξειε μέγεθος; 6ντως Θειά εἰσι ταῦτα (τὰ) ἔργα, οὐκ ἀνθρωπίνης ἀσθενείας εὐρέματα· καὶ διὰ ταῦτα μετὰ ἐξαιρέτου μὲν εὐλαθείας ἀποδεχτέα, Θείοις δὲ ὕμνοις προοιδοαστέα σοὶ αἶνος, σοὶ δόξα, σοὶ πρέπει εὐχαριστία, Χριστέ, πηγὴ οἰκτιρμῶν, 6ς τοσοῦτον ἀγαθὸν τῇ νύμφῃ σου τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ κεχάρισαι, κὰν τῇ ἡμετέρᾳ γενεᾷ τὰ τῆς εὐσπλαγγχίας σου ἔδειξας θαύματα, ἵνα σου πάντα τὰ θαυμάσια διηγῆσωνται· οὕτω μέγα τῶ 6ντι καὶ Θεῶν ἡμῖν 6 Θεὸς δῶρον δεδώρηται, καὶ τοῖς 6φθαλμοῖς εἶδομεν, 6 πολλοὶ τῶν πρὸ ἡμῶν ἐπιθυμήσαντες ἰδεῖν οὐ δεδύνηνται. συνελθόντες γὰρ Λατῖνοι τε καὶ Γραικοὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἱερᾷ καὶ ἀγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ σπουδῆ μεγάλῃ πρὸς ἀλλήλους ἐχρήσαντο, 6πως μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὸ ἄσῃρον ἐκεῖνο τὸ περὶ τῆς Θείας ἐκπορεύσεως τοῦ ἀγίου πνεύματος μετὰ πλείστῃς 6σης ἐπιμελείας καὶ συνεχοῦς συζητήσεως ἐξετασθεῖη. Προκομισθῆσῶν δὲ μαρτυριῶν ἀπὸ τῆς Θείας γραφῆς καὶ πλείστων χρήσεων τῶν ἀγίων διδασκάλων ἀνατολικῶν τε καὶ δυτικῶν, πᾶν μὲν ἐκ πατρὸς καὶ υἱοῦ, τῶν δὲ ἐκ πατρὸς δι υἱοῦ λεγόντων τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ-

gratiarum actio, Christe, fons misericordiarum, qui tantum boni sponsae tuae catholicae Ecclesiae contulisti, atque in generatione nostra tuae pietatis miracula demonstrasti, ut enarrent omnes mirabilia tua. Magnum siquidem divinumque munus nobis Deus largitus est: oculisque vidimus (videmus), quod ante nos multi, cum valde cupierint, adspicere nequiverunt. Convenientes enim Latini ac (et) Graeci in hac sacrosancta Synodo youmenica (oecum synodo), magno studio invicem usi sunt, ut inter alia etiam articulus ille de divina Spiritus Sancti processione summa cum diligentia et assidua inquisitione discuteretur. Prolatis vero testimoniis ex divinis Scripturis, plurimisque auctoritatibus sanctorum Doctorum orientalium et occidentalium, aliquibus quidem ex Patre et Filio, quibusdam vero ex Patre per Filium procedere dicentibus Spiritum Sanctum (sanctum ἱψεσοε ἰν κολεcfiunea conciliũlor), et ad eandem intelligentiam aspicientibus omnibus sub diversis vocabulis, Graeci quidem asseruerunt, quod id, quod dicunt Spiritum Sanctum ex Patre procedere, non hac mente pro-

desbinării de mulți ani, rața veselă a unirii cea mult dorită a luminat tuturor. Se bucură și Mama, Biserica, când vede pe copiii săi, până acum desbinați, că acum se întorc la unire și la pace, și ea, care până acum plângea cu amărăciune de desbinarea lor, poate acum, în urma unirii

πορεύεσθαι, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἀποβλεπόντων ἀπάντων ἐν διαφόροις ταῖς λέξεσιν, οἱ μὲν Γραικοὶ δισχυρίσαντο, ὅτι τοῦθ' ὅπερ λέγουσι, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεσθαι, οὐ ταύτῃ τῇ διανοίᾳ προφέρουσιν, ὥστε αὐτοὺς τὸν υἱὸν ἀποκλείειν· ἀλλ' ἐπειδὴ περ αὐτοῖς ἐδόκει, φασὶ, τοὺς Λατίνους διαβεβαιούσθαι, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ ὡς ἀπὸ δύο ἀρχῶν καὶ δύο πνεύσεως ἐκπορεύεσθαι, διὰ τοῦτ' ἐφυλάξαντο λέγειν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεσθαι ἐκ πατρὸς καὶ οἰοῦ· οἱ δὲ Λατίνοι διαβεβαίωσαντο, μὴ κατὰ ταύτην τὴν διάνοιαν σφᾶς αὐτοὺς λέγειν, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ πατρὸς καὶ υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι, ὡς ἀποκλείειν τὸν πατέρα τοῦ εἶναι πηγὴν καὶ ἀρχὴν ἑλῆς τῆς (τῆς ἑλῆς) θεότητος, τοῦ οἰοῦ δηλονότι καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἢ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ υἱὸς οὐκ ἔχει παρὰ (ἀπὸ) τοῦ πατρὸς, ἢ ὅτι δύο τιθέσθαι εἶναι ἀρχὰς ἢ δύο πνεύσεις ἀλλ' ἵνα μίαν μόνην δηλώσωσιν εἶναι ἀρχὴν καὶ μοναδικὴν προβολὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος· καθὼς μέχρι τοῦδε δισχυρίσαντο· ἐπειδὴ δὲ (ἐκ) τούτων ἀπάντων μία καὶ ἡ αὐτὴ τῆς ἀληθείας συναίγεται ἔννοια, τέλος εἰς τὴν ὑπογεγραμμένην ἀ-

ferunt, ut excludant Filium; sed quia eis videbatur, ut ajunt, Latinos asserere Spiritum Sanctum (sanctum lipsesse in colecțiunea conciliilor) ex Patre et Filio procedere tanquam ex duobus principiis et duabus spirationibus, ideo abstinerunt a dicendo, quod Spiritus Sanctus ex Patre procedat et Filio. Latini vero affirmarunt, non se hac mente dicere, Spiritum Sanctum ex Patre Filioque procedere, ut excludant Patrem, quin sit fons ac principium totius Deitatis, Filii scilicet ac Spiritus Sancti; aut quod id, quod Spiritus Sanctus procedit ex Filio, Filius a Patre non habeat; sive quod duo ponant esse principia seu duas spirationes; sed ut (ut lipsesse în colecțiunea conciliilor) unum tantum asserant esse principium, unicamque spirationem Spiritus Sancti, prout hactenus asseruerunt. Et cum ex his omnibus unus et idem eliciatur veritatis sensus, tandem in intrascriptam sanctam et Deo amabilem eodem sensu eademque mente unionem unanimiter concordarunt et consenserunt. In nomine igitur Sanctae Trinitatis, Patris, et Filii et Spiritus Sancti, hoc sacro universali ap-

demnă de admirat, să aducă mulțumiri cu o bucurie neexprimabilă lui Dumnezeu cel a tot puternic. Toți credincioșii din toată lumea să se bucure, și toți cari poartă numele lui Christos să se bucure cu mama lor Biserica catolică. Căci iată, după un timp foarte lung de desbinare și de dis-

γίαν και Θεοφιλή τῇ αὐτῇ διανοίᾳ
καὶ τῷ αὐτῷ νοῒ συνεφώνησαν καὶ
συνήνεσαν ὁμοθυμαδὸν ἕνωσιν. Ἐν
τῷ ὀνόματι τοίνυν τῆς ἁγίας τριά-
δος τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ
τοῦ ἁγίου πνεύματος, ταύτης τῆς
ἱεράς καὶ οἰκουμενικῆς τῆς ἐν
Φλωρεντίᾳ ἐπιψηφισομένης συνό-
δου ὀρίζομεν, ἵνα αὕτη ἡ τῆς πί-
στεως ἀλήθεια ὑπὸ πάντων τῶν
Χριστιανῶν (τῶν Χριστιανῶν s'a
pus mai târziu în textul colecțiunii
conciliilor) πιστευθεῖτε καὶ ἀπο-
δεχθεῖτε (τῶν Χριστιανῶν), καὶ οὕτω
πάντες ὁμολογῶσιν, ὅτι τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ
υἱοῦ αἰδίως ἐστὶ, καὶ τὴν ἐκυτοῦ
οὐσίαν καὶ τὸ ὑπαρκτικὸν αὐτοῦ
εἶναι ἔχει ἐκ τοῦ πατρὸς ἅμα καὶ
τοῦ υἱοῦ, καὶ ἐξ ἀμφοτέρων αἰδίως
ὡς ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς καὶ μοναδικῆς
προβολῆς ἐκπορεύεται· διασαφῶν-
τες, ὅτι τοῦθ' ὅπερ οἱ ἅγιοι διδάσ-
καλοι καὶ πατέρες ἐκ τοῦ πατρὸς
διὰ τοῦ υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι λέγουσι
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, εἰς ταύτην
φέρει τὴν ἔννοιαν, ὥστε διὰ τούτων
(τούτου) δηλοῦσθαι, καὶ τὸν υἱὸν
εἶναι κατὰ μὲν τοὺς Γραικοὺς αἰ-
τίαν, κατὰ δὲ τοὺς Λατίνους ἀρχὴν
τῆς τοῦ (τοῦ ἰψῆσεε in colecția
conciliilor) ἁγίου πνεύματος· ὑπάρ-
ξεως, ὥσπερ καὶ τὸν πατέρα· καὶ
ἐπεὶ πάντα, ὅσα ἐστὶ τοῦ πατρὸς,
αὐτὸς ὁ πατὴρ τῷ μονογενεῖ αὐτοῦ

probante Florentino Concilio, diffini-
mus, ut haec fidei veritas ab omnibus
Christianis credatur et suscipiatur,
sicque omnes profiteantur, quod Spi-
ritus Sanctus ex Patre et Filio ae-
ternaliter est, et essentiam suam, su-
umque esse subsistens habet ex Patre
simul et Filio, et ex utroque aeterna-
liter tamquam ab uno principio et
unica spiratione procedit. Declaran-
tes, quod id, quod sancti Doctores et
Patres dicunt, ex Patre per Filium
procedere Spiritum Sanctum, ad hanc
intelligentiam tendit, ut per hoc sig-
nificetur, Filium quoque esse secun-
dum Graecos quidem causam, secun-
dum Latinos vero principium subsis-
tentiae Spiritus Sancti, sicut et Pa-
trem. Et quoniam omnia, quae Patris
sunt, Pater ipse unigenito Filio suo
gignendo dedit, praeter esse Patrem,
hoc ipsum quod Spiritus Sanctus pro-
cedit ex Filio, ipse Filius a Patre
aeternaliter habet, a quo aeternaliter
etiam (et iam aetern), genitus est. Dif-
finimus insuper, explicationem verbo-
rum illorum *Filioque*, veritatis decla-
randae gratia, et imminente tunc ne-
cessitate, licite ac rationabiliter Sym-
bolo fuisse appositam. Item, in azim

cordie, părinții orientali și occidentali, expunându-se tuturor pericolelor pe apă și pe uscat, și învingând toate ostenețile, s'au adunat la acest sfânt conciliu ecumenic cu bucurie și veselii din dorința către unirea cea sfântă, și spre restabilirea iubirii celei vechi; și n'au greșit ținta lor. După o

υἱῶ ἐν τῷ γεννᾶν δέδωκε, πλὴν τοῦ εἶναι πατέρα, τοῦτ' αὐτὸ ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ τοῦ υἱοῦ ἐκπορεύεται, αὐτὸς ὁ υἱὸς παρὰ τοῦ πατρὸς αἰδίως ἔχει, ἀφ' οὗ αἰδίως καὶ γεγέννηται. Ἔτι διορίζομεθα, τὴν τῶν ῥημάτων ἐκείνων ἀνάπτυξιν, τὴν καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ, χάριν τοῦ τὴν ἀλήθειαν σαφηνισθῆναι, ἀνάγκης τε τότε ἐπικειμένης, Σεμιτωῶς τε καὶ εὐλόγως ἐν τῷ συμβόλῳ προστεθῆναι. Ἔτι ἐν ἀζυμῶ ἢ ἐν ζύμῳ ἄρτων σιτίων τὸ τοῦ Χριστοῦ σῶμα τελειῖσθαι ἀληθῶς, τοῦς τε ἱερεῖς ἐν πατέρω αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ κυρίου ὀφείλειν τελεῖν, ἕκαστον δηλονότι κατὰ τὴν τῆς ἰδίας ἐκκλησίας, εἴτε δυτικῆς, εἴτε ἀνατολικῆς συνήθειαν. Ἔτι ἐὰν οἱ ἀληθῶς μετανοήσαντες ἀποθάνωσιν ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἀγάπῃ, πρὶν τοῖς ἀξίοις τῆς μετανοίας καρποῖς ἱκανοποιῆσαι περὶ τῶν ἡμαρτημένων ὄμου καὶ ἡμελημένων, τὰς τούτων ψυχὰς καθαρτικαῖς τιμωρίαις καθίρεσθαι μετὰ θάνατον ὥστε δὲ ἀποκουφίεσθαι αὐτὰς τῶν τοιούτων τιμωριῶν, λυσιτελεῖν αὐταῖς τὰς τῶν ζώντων πιστῶν ἐπικουρίας, δηλονότι τὰς ἱερὰς ἑυσίας καὶ εὐχὰς καὶ ἐλεημοσύνας καὶ τὰλλα τῆς εὐσεβείας ἔργα, ἅτινα παρὰ τῶν πιστῶν ὑπὲρ ἄλλων πιστῶν εἴωθε γίνεσθαι, κατὰ τὰ τῆς ἐκκλησίας διατάγματα· ἐκεί-

sive fermentato pane triticeo, corpus Christi veraciter confici, sacerdotisque in altero ipsum Domini corpus conficere debere, unumquemque scilicet juxta suae Ecclesiae sive occidentalis sive orientalis consuetudinem. Item, si vere poenitentes in Dei caritate decesserint, antequam dignis poenitentiae fructibus de commissis satisfecerint et omissis, eorum animas poenis purgatoriis post mortem purgari, et ut a poenis hujusmodi releventur, prodesse eis fidelium vivorum suffragia, missarum scilicet sacrificia, orationes et eleemosinas, et alia pietatis officia, quae a fidelibus pro aliis fidelibus fieri consueverunt, secundum Ecclesiae instituta. Illorumque animas qui, post baptismum susceptum, nullam omnino peccati maculam incurterunt; illas etiam, quae post contractam peccati maculam, vel in suis corporibus, vel eisdem exutae corporibus, prout superius dictum est, sunt purgatae, in coelum mox recipi, et intueri et clare ipsum Deum trinum et unum, sicuti est, pro meritorum tam diversitate alium alio perfectius. Illorum autem animas, qui in actuali mortali peccato, vel solo originali

cercetare lungă și plină de osteneală, au realizat în fine prin harul sfântului Spirit unirea cea dorită și sfintă. Cine va putea să aducă mulțumiri în deajuns lui Dumnezeu celui a-tot-puternic pentru bine-facerile sale? Și cine nu s'ar mira de bogăția milostivirii lui Dumnezeu? Care inimă, chiar dacă

ων δὲ τὰς ψυχὰς, οἵτινες μετὰ τὸ βαπτισθῆναι οὐδεμιᾶ ὅλως τῆς ἁμαρτίας κηλίδι ὑπέπεσον, ἢ (καὶ) ἔτι τὰς μετὰ τὸ ἐφελκυσασθαι τὴν τῆς ἁμαρτίας κηλίδα, εἴτε ἐν τοῖς αὐτῶν σώμασιν εἴτε μετὰ τὸ τὰ σώματα ἀποδύσασθαι, ὡς προεῖρηται, καθαρθεῖσας, εἰς οὐρανὸν εὐθὺς προσλάβαντες καὶ καθαρῶς θεωρεῖν αὐτὸν τὸν ἕνα καὶ τρισυπόστατον Θεὸν καθὼς ἐστίν, ἕτερον μὲντοι ἑτέρου τελεώτερον, κατὰ τὴν τῶν βεβιωμένων ἀξίαν· τὰς δὲ ψυχὰς τῶν ἐν τῇ κατ' ἐνέργειαν θανασίμῳ ἁμαρτία (τὰς ἐν θανασίμῳ ἁμαρτία τῇ κατ' ἐνέργειαν), ἢ καὶ ἐν μόνῃ τῇ (τῇ ἰψήσοο ἐν ecclesia conciliorum) προπατορικῇ ἀποδιούντων, εὐθέως καταδραίνειν εἰς ἄδην, τιμωρίας ὁμῶς ἀνίσοις τιμωρηθησομένας. Ἐτι ὀρίζομεν, τὴν ἀγίαν ἀποστολικὴν καθέδραν καὶ τὸν Ῥωμαικὸν ἀρχιερέα εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τὸ πρωτεῖον κατέχειν, αὐτὸν τε τὸν Ῥωμαικὸν ἀρχιερέα διάδοχον εἶναι τοῦ μακρῖου Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων καὶ ἀληθῆ τοποτηρητὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ πάσης τῆς ἐκκλησίας κεφαλὴν, καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν πατέρων (τε) καὶ διδάσκαλον ὑπάρχειν, καὶ αὐτῷ ἐν ᾧ μακαρίῳ Πέτρῳ τοῦ πριμᾶναι καὶ διαθύνειν καὶ κυδεῖν τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν ὑπὸ τοῦ κυρίου

decedunt, mox in infernum descendere, poenis tamen disparibus puniendas. Item diffinimus Sanctam Apostolicam sedem, et Romanum Pontificem in universum orbem tenere primatum, et ipsum pontificem Romanum successorem esse beati Petri principis Apostolorum et verum Christi vicarium totiusque Ecclesiae caput, et omnium Christianorum patrem et (ac) doctorem existere; et ipsi in beato Petro pascendi, regendi, ac gubernandi universalem Ecclesiam a Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse; quemadmodum etiam in gestis ycumenicorum Conciliorum, et in sacris Canonibus continetur. Renovantes insuper ordinem traditum in Canonibus ceterorum venerabilium Patriarcharum: ut Patriarcha Constantinopolitanus secundus sit post sanctissimum Romanum Pontificem, tertius vero Alexandrinus, quartus autem Antiochenus, et quintus Hierosolymitanus, salvis videlicet privilegiis omnibus, et iuribus eorum.

-ar fi de fier, nu s'ar înmuia de această mărime nemăsurată a milostivirii ceresci? Da în adevăr, acesta este o operă a lui Dumnezeu, nu o invențiune a slăbiciunii omenești, și de aceea să o primim cu venerațiune deosebită și să'î aducem laude divine. Ție ți se cuvine laudă, Ție glorie, Ție mulțumire, Christóse, isvorul milostivirii, care ai dăruit logodnicei Tale Bisericii catolice, atâta bunătate, și ai demonstrat în zilele noastre minunile grației tale, ca să se enu-

ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πλήρη ἐξουσίαν παραδεδοῦσθαι· καὶ ὃν τρόπον καὶ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων καὶ (ἐν) τοῖς ἱεροῖς κανόσι διαλαμβάνεται· ἀνανεοῦντες ἔτι καὶ τὴν ἐν τοῖς κανόσι παραδεδομένην τάξιν τῶν λοιπῶν σεβασμίων πατριαρχῶν, ὥστε τὸν (τῆς) Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχην δεύτερον εἶναι μετὰ τὸν ἀγιώτατον πάπαν τῆς Ῥώμης, τρίτον δὲ τὸν τῆς Ἀλεξανδρείας, τέταρτον δὲ τὸν τῆς Ἀντιοχείας, καὶ πέμπτον τὸν τῶν Ἱεροσολύμων σωζομένων δηλαδὴ καὶ τῶν προνομίων ἀπάντων καὶ (τῶν) δικαίων αὐτῶν.

Ἐδόθη ἐν τῇ Φλωρεντία ἐν συνελύσει δημοσίᾳ (δημοσίᾳ συνελύσει), ἑορτασίμως ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τελεσθεῖσα· ἔτι (ἀπό) τῆς κυριακῆς (τοῦ κυρίου) ἐνανθρωπήσεως (σαρκώσεως) χιλιοστῶ τετρακοσιοστῶ τριακοστῶ ἑννάτῳ, ἕκτῃ τοῦ Ἰουλίου, τῆς ἀρχιερατείας ἡμῶν ἔτι ἑννάτῳ. (Ἰουλίου ἕκτῃ, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ, ἰνδικτιῶνος δευτέρᾳ· ἀπὸ δὲ κτίσεως κόσμου, ἔτι ἑξακισχιλιοστῶ ἑνακοσιοστῶ τεσσαρακοστῶ ἐβδόμῳ, καὶ τῆς ἀρχιερατείας ἡμῶν ἔτι ἑννάτῳ).

Datum Florentiae, in sessione publica Synodali solemniter in ecclesia majori celebrata, Anno incarnationis Dominicae millesimo quadingentesimo tricesimo nono, pridie nonas iulii, pontificatus nostri anno nono.

mere toate faptele tale cele mari. In adevăr, Dumnezeu ne-a dat un dar mare și ceresc și noi vedem cu ochii, ceea ce așa de mulți înaintea noastră, cu totă dorința lor cea fierbinte, n'aș putut să vadă. După ce Latini și Grecii s'aș adunat în acest sfânt Sinod ecumenic aș depus împreună toate silințele, ca între altele să cerceteze asemenea cu zel și cu activitate acel articol asupra purcederii sfintului Spirit. După ce aș fost aduse înainte mărturisirile sfintei Scripturi și foarte multe autorități ale sfinților Părinți atât din Orient, cât și din Occident și unele din acestea învățau purcederea sfintului Spirit de la Tatăl și Fiul, altele purcederea sa de la Tatăl prin Fiul, cu toți însă sub formule diferite voiau să spună numai unul și același lucru; așa Grecii mărturiseau: că formula lor, sfântul Spirit purcede de la Tatăl, nu trebuie să fie luată așa ca cum ei ar voi să escludă pe Fiul. Pentru că ei însă, după cum spun, erau de părere că Latini ar învăța, că Spiritul purcede de la Tatăl și de la Fiul ca din două principii și două spirațiuni, de aceea se feriău de expresiunea că sfântul spirit purcede de la Tatăl și de la Fiul. Latini însă afirmară, că cuvintele: Sfântul Spirit purcede de la Tatăl și de la Fiul, nu le-aș înțeles așa, ca să excludă pe Tatăl, ca și cum el n'ar fi izvorul și principiul al întregii Dumnezeiri, adică a Fiului și a sfintului Spirit, saș că acesta, că sfântul Spirit purcede de la Fiul, nu 'l are Fiul de la Tatăl, saș ca și cum el ar susține două principii saș două spirațiuni; ei mărturisesc, că se află numai un principiu și numai o spirațiune a sfintului Spirit, după cum ei și până acum aș mărturisit. Și pentru că din toate acestea reese numai unul și același sens adevărat, s'aș unit și aș consimțit în fine în unanimitate la unire sfântă și plăcută lui Dumnezeu. Așa dar în numele sfintei Trinități, a Tatălui și a Fiului și a sfintului Spirit, cu aprobarea acestui sfânt și ecumenic Sinod de la Florența, hotărîm ca acest adevăr al credinței să fie creșut și primit de toți creștinii și toți să mărturisescă, că sfântul Spirit este din eternita-

te de la Tatăl și de la Fiul și existența sa și ființa o are de o dată de la Tatăl și de la Fiul și purcede etern din amândoi ca dintr'un principiu și dintr'o singură spirațiune. Pe lângă acésta declarăm, că modul de expresiune de care se servește sfinții dascăli și părinți ai Bisericii: sfântul Spirit purcede de la Tatăl prin Fiul, tinde la același înțeles, că prin acésta însemnăză, asemenea și Fiul ar fi după Greci cauza, după Latini principiul subsistenței sfântului Spirit, după cum și Tatăl. Și pentru că Tatăl tot, cea ce este al Tatălui, a dat Fiului său unul născut la nascerea sa cu singura excepțiune a paternității, de aceea Fiul are tocmai acésta, că sfântul Spirit purcede de la el, însăși Fiul îl are din eternitate de la Tatăl, de la care el însuși este născut din eternitate. Asupra acestora noi declarăm că *Filioque*, explicațiunea acelor cuvinte, cu drept și potrivit simbolului a fost adăogată, în scop de a explica adevărul, și dintr'o necesitate eminentă atunci. Tot asemenea noi mărturisim că atât în pâine nedospită cât și în dospită, corpul lui Christos se transformă în mod adevărat și că preotul, fie-care după obiceinița Bisericii sale, fie cea occidentală fie cea orientală, trebuie cu o pâine saă cu alta să întreprindă transformarea. Mai departe noi mărturisim că sufletele celor ce s'aă pocăit, când ei aă decedat în iubirea lui Dumnezeu înainte de a fi adus, din cauza greșelilor lor, fructe demne de penitență, după mörte vor fi curățate prin pedepsele purgatoriului; spre ușurarea acestor pedepse însă lor le folosesc rugăciunile credincioșilor cari trăesc, adică sacrificiul sfinteii liturgii, rugăciuni, milostenii și alte acte pioase, pe care credincioșii obiceinesc a le efectua pentru alți credincioși, potrivit dispozițiunilor bisericesci. Sufletele acelora însă, cari, după botez, nu se mai mânjesc cu nici un păcat, tot asemenea și aceea cari de și mânjiți, însă fie în viață saă după mörte, cum s'a spus mai sus, iarăși s'aă curățit, sunt primiți îndată în cer și lăsați în privirea curată a întreitului și singurului Dumnezeu, totuși după merit unul mai complet de cât altul.

Sufletele aceloră însă cari s'au sêvirșit întru păcate de môrte saũ numai în cel strămoșesc, merg îndată în infern, sunt pedepsiți însă cu pedepse neegale. Mai departe noi mărturisim că sfântul scaun apostolic și Episcopul Romei are întăetatea în întrêga lume, și că episcopul roman, succesorul fericitului Petru, principele Apostolilor, adevăratul locotiitor al lui Christos este capul întregei Biserici și părintele și dascălul tuturor creștinilor; că lui însuși în persóna fericitului Petru i s'a dat putere deplină de către Domnul nostru Iisus Christos să pască întrêga Biserică, să o conducă și să o guverneze, după cum acêsta e conținută în actele sinódelor ecumenice și în sfintele canóne. Afară de acêsta reînvoim ordinea predată de canóne cu privire la cel-l-alti venerabili Patriarhi: că Patriarchul de Constantinopole al doilea să fie după Episcopul Romei, al treilea însă Patriarchul de Alexandria, al patrulea cel de Antiochia, al cincilea cel de Ierusalim cu conservarea tuturor privilegiilor și drepturilor lor.

Dat în Florența în ședința sinodală publică, care a fost celebrată în mod solemn în biserica catedrală în anul naserii Domnului 1439 la 6 Iulie în anul al noulea al pontificatului nostru, ziua sêptămânii Lunii, indictionul al doilea; iar de la zidirea lumii 6947.

(Va urma).

M. P.

UN OSPĂȚ DUHOVNICESC.

După ce corpurile legiuitoare au votat și Majestatea Sa Regele a sancționat noua lege asupra învățămîntului secundar și superior, funcționarul superior al Ministerului Cultelor, considerând acesta ca o mare isbândă și reformă de mare folos sîvîrșită de actualul Ministru D-l Sp. Haret, au ținut să sărbătorească acest mare eveniment din viața școlii române prin un ospăț dat în onoarea șefului Instrucțiunii și al Cultelor. Ospățul a avut loc în seara zilei de 26 Martie, și cu toții s'au gândit ca să invite și pe D-nii raportori ai legii din Cameră și Senat, D-nii C. Dumitrescu Iași și Meitanu precum și pe venerabilul președinte al Consiliului de Miniștri D-l Dimitrie A. Sturza.

Ca de obicei, după terminarea ospățului, s'au ridicat mai multe tuaste.

Cel întâiu carele a vorbit a fost D-l Șt. Sihlenu secretarul general al Ministerului Cultelor, D-sa a arătat în numele funcționarilor Ministerului, mulțumirea sufletescă d'a putea felicita pe D-l Șpiru Haret, pe D-l Prim Ministru și

pe D-nii C. Dumitrescu Iași și Meitanii raportori, pentru reușita marelui reforme cu care s'a înzestrat școala română.

După D-l Sihlenu a vorbit venerabilul președinte al Consiliului, arătând însemnătatea marelui reforme ce s'a realizat prin noua lege, piedicile și greutățile ce au fost învinse și cum în fine cu toții în cele din urmă ne-am bucurat că Dumnezeu a bine-voit să ducem la bun sfârșit marea operă a reformei învățămîntului, punând ast-fel școala română pe baze sigure și temelnice spre a putea răspunde cerințelor timpului și nevoilor poporului nostru românesc. Terminând D-sa a adăugat că dacă trebuie a ne bucura pentru marea reformă săvârșită asupra școlii, să nu credem că am sfârșit tot ce aveam de făcut față de marii factori cari conlucra la prosperitatea și înflorirea neamului românesc. Mai avem încă o datorie mare de împlinit, către Biserica neamului nostru, către acea mare și sfântă instituțiune care în timp de secole și în împrejurările cele mai grele a ocrotit limba și naționalitatea noastră.

Cuvintele D-lui Prim Ministru au provocat aplause frenetice din partea tuturor și entuziasmul era mare.

S'au ridicat în urmă o serie lungă de tuaste în cari s'au spus multe lucruri de mare însemnătate pentru învățămînt și pentru școală. S'a recunoscut munca continuă de mai multe decenii a celor ce s'au gândit și au muncit pentru a înzestra școala română cu o nouă lege asupra învățămîntului, spre a înlocui legea din 1864, care nu mai putea corespunde cerințelor timpului și nevoilor ce se simt astăzi în școala română.

Au fost foarte călduros felicități prin diferite tuaste și cuvinte bine rostite și pline de entuziasm D-l Prim Ministru, D-l Ministrul Haret, D-l C. Dumitrescu Iași, D-l Meitanii și toți cei ce au lucrat pentru școala română.

Regretăm că nu ne-am putut procura textul tuturor acestor vorbirii, în care s'au spus lucruri de mare importanță

și folos și s'aă destălnuit tôte peripețiile prin care aă trecut tôte încercările d'a reforma învățămîntul nostru pînă ce în cele din urmă s'a reușit a se putea vedea votată de corpurile leguitoare și sancționată de Majestatea Sa Regele noua lege a învățămîntului secundar și superior, prezentată camerilor de D-l Ministru Spiru Haret.

Procurându-ne textul cuvîntărilor D-lor Mihail Popescu, director al învățămîntului Primar și Dragomir Demetrescu, director al Cultelor, le reproducem în întregul lor:

Cuvîntarea D-luă Mihail Popescu.

Domnilor,

Vă rog să-'mă dați voe să ridic și eu paharul meu în sănătatea stimatului și iubitului nostru Ministru, a D-luă Spiru Haret.

D-lor, puțini omeni aă fost cari în cariera lor politică trecînd pe la Ministerul Cultelor aă îmbrățișat cu atăta ardore tôte cestiunile importante privitoare la învățămînt și la bunul mers al școlelor; puțini aă fost aceia cari aă dezvoltat o activitate așa de rodnică și cari în urma lor aă lăsat urme așa de adînci ca D-sa. Causa e următorea: Dl Haret a venit în mijlocul nostru, a venit în capul școlelor, întocmai ca o albină care adunase mierea și ceara de pe multe flori și era înzestrat de Dumneșeu cu multe daruri; d-sa a avut rivna de a lucra pentru patria sa și prin urmare înzestrat cu multe cunoștințe, și cu dorul de muncă a început să lucreze pe un teren cunoscut, care teren l-a produs și îi va produce și de acum înainte rod însutit.

Voiă căuta ca în puține cuvinte să schițez activitatea d-sale numai în ce privesce învățămîntul primar și să arăt că chiar acolo unde se credea că foarte puțin mai este de făcut, d-sa a dezvoltat o activitate ulmitore și a probat că mai trebuie încă mult pînă cînd vom ridica învățămîntul primar la nivelul pe care trebuie să-l atingem. Nu ult să vă amintesc și D-vostră cuvintele șise de d-sa, cînd tòmna trecută întrebându-l unul dintre prietenii, că ce va rămîne

din atâtea lucrări noi începute, dacă va fi nevoit cum-va să părăsască Ministerul? D-sa îi răspunde: De când am venit în Minister m'am considerat ca la mine acasă și nu voesc să știu de ceea ce se va întâmpla mâine; voi lucra cu aceeași credință ca și când ar fi să rămân 20 de ani în Minister.

Așa a și făcut, căci aproape n'a trecut și în care d-sa să nu fi luat vre o nouă măsură, să nu fi dat vre o nouă circulară, să nu se fi gândit, prin tot ceea ce făcea, la ridicarea gradului de cultură al poporului românesc. Ce dovedea d-lor toate acestea, de cât că d-sa urmărea cu persistență un plan pe care și-l formase de mult, și pe care acum caută să-l ducă la bun sfârșit? Și toate acestea le făcea atunci, când cea mai mare parte din activitatea sa era absorbită de marea reformă a învățământului secundar și prin urmare numai puțin timp îi mai rămânea disponibil, pe care să-l sacrifice pentru celelalte idei nobile care îl preocupau.

Să vă arăt d-lor o parte din ce a lucrat d-sa în acest timp.

A luat măsuri ca să se aplice legea învățământului primar cu privire la membrii corpului didactic cari cu vremea pierduseră cunoștințele, trimițându-i la școala normală din C.-Lung ca să-și însușească cunoștințele.

A numit o comisiune care să se ocupe cu modificarea programelor școlilor primare, cu unificarea acestor programe și cu adoptarea unor metode de învățămînt mai raționale, lucrare care a fost condusă la bun sfârșit. Din această comisiune au făcut parte persoane capabile ca D-l C. Demetrescu-Iași, C. Meissner, I. Haliță, P. Gârbovicenu, St. Ión etc.

A stabilit mărimea serbare de 10 Mai, dând o circulară către școle, care va rămâne un cap de operă, ca idei înalte și pline de sentimente patriotice.

A continuat mai departe cu înființarea de școle urbane și rurale, mărinț numărul celor existente cu încă 250, ca astfel cultura să se răspândească până în cele mai ascunse colțuri ale țării noastre.

A modificat conferințele școlare în scop de a da rezultate mai practice.

A înființat două școle de viticultură la Drăgășani și Foc-

șani, care să dea copiilor din podgoriile noastre o instrucțiune atât teoretică cât și practică în viticultură și pomologie.

A stabilit ca în școla de surdo-muți să se predea meșteșugul cismăriei și al cartonagiului.

S'a gândit la sêrmancele orfane ale Asilului Elena Dómna, care nu aveaŭ aplicație la învățatură, înființând școla de me-naj, ca ast-fel și acestea să-și potă procura în mod cinstit pâinea de tóte zilele.

Acestea sunt d-lor lucrări începute și terminate, însă activitatea d-sale nu s'a mărginit numai aici, căci a dispus:

Să se înființeze o comisiune care să cerceteze tóte cărțile didactice aprobate;

Să se stabiléscă vacanțele regionale;

A format o comisiune compusă din D-nii C. Demetrescu-Iași, Onciu, Haliță, Otescu și Leon, care să alcătuiască óre-care instrucțiunii pentru școlele primare și să înlesnéscă ast-fel institutorilor și învățătorilor drumul de a putea ajunge mai repede la ținta dorită și a dispus ca aceste instrucțiunii să fie dezvoltate într'un povățuitor complet și detaliat pentru fie-care din materiile ce constituie programa învățămîntului primar.

D-sa a observat că învățămîntului agricol nu i se dá importanța necesară în școlele normale de învățători și că el figura aprópe numai de formă în programele acestor școle și de aceea, atât asupra acestui studiu, cât și asupra adăogării unui nou an preparator în aceste școle și-a îndreptat atențiunea sa și a dispus să se începă studiile necesare.

A luat hotărîrea de a se înființa cantine pe lângă școlele rurale și în multe din aceste școle aŭ și început de a funcționa.

În fine una din cele mai frumoșe idei a D-lui Ministru a fost de a se alcătui o carte de citire pentru clasele primare al cărui obiect să fie glorificarea patriei și a neamului românesc. Îmi permit a cita aici o parte din cuvintele cu care D-sa se adreséză d-lor Tocilescu și Bianu și prin care le pune în vedere bazele pe care trebuie să fie alcătuită această carte: „*In ce privesce țara, să descriți bogăția și trumuseșile ei; să arătați cum buna stare*

a locuitorilor ei face obiectul îngrijirii de tot minutul a Regelui și conducătorilor ei, să vorbiți despre îmbunătățirea adusă sôrtei sătenilor; să tratați despre situația strălucită a țării noastre față de celelalte țări, de îmbogățirea ei adusă prin înțelepciunea Regelui și a capilor ei, cari au făcut șosele, drumuri de fier, bănci de credit etc. Cu un cuvânt să faceți să intre în mintea și în convingerea tinerimii și a poporului nostru sentimentul superiorității lui din toate punctele de vedere, încrederea deplină în el însuși, în vitalitatea lui, în destinile lui viitoare; să-l faceți să recunoască bunurile situațiunii lui prezente și să aibă răbdarea de a aștepta îmbunătățirile ce i se mai cuvin și la a căror realizare lucrăză conducătorii lui; să-'i inspirați încredere, iubire și recunoștință pentru acei ce au lucrat și lucrăză pentru a-i asigura buna stare în prezent și în viitor, și în deosebi pentru capul statului; să-i deșteptați patriotismul în sensul cel mai larg și mai nobil al cuvîntului°.

Iată d-lor omul pe care 'l sêrbătorim astăzi; Iată o mică parte numai din activitatea ce a depus'o! Să urăm deci D-lui Ministru să trăiască spre binele țării și să rămână mult timp în înaltul post, unde l'a ridicat meritele sale, spre a desêvîrși opera începută.

Cuvîntarea D-lui Dr. Dragomir Demetrescu.

*Venerabile Președinte,
Domnule Ministru,
Domnilor.*

Este obiceiul foarte vechiu, ca la ospățuri prietenii să'se comunice gândirile lor, să se sfătuiască între dânșii pentru binele și interesul general, ba chiar să se inspire. Platon cu scrierea sa Συμπρωσιον—ospățul și Cicerone cu «Convivium», în care dau, regule de conduita politică și mo ală contemporanilor lor și ale căror precepte au fost tot-d'una și sunt încă admirate, ne confirm acest adevêr. Iar în secolul al III-lea, un sfînt părinte bisericesc, Metodie epis-

copul Tirului, în dialogurile ținute la un ospăț ne expune într-o întregă învățătură dogmatică și morală a sfintei noastre religii.

Domnilor. Dacă pentru unii cuvintele *școlă și biserică* au ajuns a fi un adagiu banal, eu le consider, ca arătând pe cei doi mari factori și motori de la care depinde existența, prosperitatea și viitorul unui popor; și cred că cei ce iubesc, acești factori țin și cred în ei, sunt singurii cari își iubesc patria și neamul, și îi voesc fericirea și prosperitatea prin *știință, educațiune și moralitate*.

Dumnezeu a bine voit, Domni mei, ca după o muncă și sârguință de douăzeci de ani, partidul liberal să se învrednicască a da neamului nostru românesc o lege a instrucțiunii, care să pună școala română pe baze sigure și temeinice, conform cu cerințele timpului și nevoile neamului nostru; iar laurii acestei mari și bine făcătoare reforme revin Domniilor voștre, întâilor stătători ai ospățului nostru. «Onore Vouă».

Dar dacă prin legea instrucțiunii s'a asigurat bunul mers al primului factor—Școala—iar prin casa Școlilor, datorită venerabilului nostru amic P. Poni, s'a asigurat propășirea și prosperitatea școlii primare, în special, pentru ca opera partidului liberal să se desăvârșască, trebuie a se asigura și bunul mers, al factorului al doilea,—Biserica.

Cuvintele venerabilului nostru președinte al Consiliului, cu privire la grija ce are pentru a asigura și bunul mers al Bisericii, spre a se respecta pe acest bine-cuvântat de Dumnezeu pământ al scumpei noastre Patrii, s-ta religioasă ortodoxă, au umplut de bucurie sufletul meu. De altminterea într-o viață politică a Primului nostru ministru, pietatea sa, grija și iubirea ce a arătat tot-d'a-una pentru biserică sunt garanția, că se va îngriji și de bunul mers canonic al sf. noastre biserici, asigurându-i rostul, bunul mers și propășirea în neamul nostru, spre a-i reda splendoarea și viața bisericăscă ce făcea fala neamului nostru românesc în totă lumea ortodoxă și creștină.

Și nu este nici un motiv a ne îndoi despre acesta. Chiar în scurtul timp de 2 ani de când partidul liberal conduce destinele scumpei noastre patrii, s'a desființat oneroasa taxă impusă prin legea clerului, s'a prevădut prin lege înființa-

rea facultății de teologie la Iași, se restaurază monumentele noastre religioase strămoșești, probă creditul recent de unsprezece milioane și altele.

Tóte acestea sunt precursorii deosebitei solitudinii ce partidul liberal și în special venerabilul prim ministru D. Dimitrie A. Sturdza are pentru biserică, spre a'í asigura bunul ei mers, prosperitatea și gloria ei.

Nu trebuie însă să uităm că multe și de multe feluri sunt nevoile bisericii, și Statul astă-đi, cu greú abia póte face față acestor nevoi. Aceste nevoi crescând va fi un timp, când statul dacă nu va fi în neputință, cu greú le va putea satisface. Atunci Biserica va suferi și simțul religios împreună cu morala și pietatea, vor lángezi. Pentru a evita o astfel de stare de lucruri, și a asigura bunul mers al Bisericii, cred că este bine a cugeta la înființarea unei *case a Bisericii*, care să'í fie sprijinul și razimul ei și care să respundă, nu numai la tóte nevoile bisericii, dar chiar să contribuie la înflorirea și prosperitatea ei.

Ridicând acest tuast în sănătatea Domniilor vóstre, întâiú stătătorii ai ospățului nostru, cărora V'a fost rezervată onórea a înzestra șcóla română cu o organizare temeinică, doresc ca Domniilor vóstre să vi se rezerve și onórea de a reda și asigura mersul canonic al sf. noastre biserici și a'í asigura acest mers și prosperitate *prin înființarea Casei Bisericii*.

Atunci opera partidului liberal va fi desăvúșită față de *Șcólă și Biserică*, marii factori și motori ai propășirei și fericirei neamului nostru; iar Domniile Vóstre, întâiú stătătorii, veți bine merita de la patrie.

Să trăescă venerabilul șef al partidului liberal.

Să trăescă Dl. ministru Spiru Haret.

Să trăescă toți cei ce au lucrat la marea reformă a învătămintului.

Dupé Dl. Dr. Demetrescu, venerabilul președinte al Consiliului, luând din nou cuvintul a arătat misiunea și însemnătatea religiunii și a bisericii creștine în dezvoltarea și mersul popórelor. În special a arătat cât de mult sfinta noastră biserică a contribuit la conservarea și propășirea

neamului nostru, când ea a fost condusă de ierarchi distinși, figure mărețe ale istoriei bisericei noastre naționale. A arătat că este mult de făcut în Sf. Noastră biserică pentru ca ea să corespundă înaltei și sfintei sële misiuni. A șis că acęsta este una din cele dintăi preocupări ale D-sale și speră că cu concursul preșios al I. I. Ierarchi ai bisericii și a celor ce s'aũ devotat ei și îi cunosc nevoile va duce la bun sfârșit ceea ce dorește și cugetă pentru binele și prosperitatea sf. noastre biserici.

Cuvintele D-lui Prim Ministru aũ fost adese ori înterupte și acoperite de aplause frenetice.

D.

CAUSELE UREI CREȘTINILOR ORTODOCȘI

ASUPRA

ARMENILOR ȘI A CREDINTELOR RELIGIOASE ALE ACESTORA.

(Urmare și fine. Urmază anexe).

«Acum zile ale slujbei preoțești a lui Zaharia numesce Evangelistul praznicul cel de cinci zile al curățirei și praznicul cel de șapte zile al cinstirei corturilor, ceea ce împreună fac două-spre-zece zile. Vedenia ingerului și amuțirea Zahariei s'a întâmplat, și a putut să se întâmple numai în ziua dintâi a praznicului curățirii, adică în a zecea a lunii a șaptea evreești Tișri, iară după numărarea romană la Septembrie în ziua a două-zeci și șaptea. Voi acum raportați evenimentul zămislirei Elisavetei anume în această zi, ca și când în aceeași zi, în care a bine-vestit Arhangelul Gavriil, Zacharia s'a și dus la casa sa și ar fi zemislit Elisaveta muerea sa; atunci când Zacharia trebuie să fi așteptat sfârșitul praznicului, precum acesta se vede din povestirea evangelistului, că numai *după ce s'a implinit zilele slujbei lui, s'a dus la casa lui*. Casa aceasta, pe cât este cunoscută, se afla în partea cea muntoasă a Iudeei, departe de Ierusalim. Cu modul acesta Bună-

Vestirea S-tei Fecioare voi o puneți la 25 ale lui Martie, iară nascerea lui Christos în ziua de 25 Decembrie, cu două-șpre-zece zile mai timpuriu».

«Dar noi, bazându-ne pe cuvintele Evangelistului Luca, punem zemislirea Elisavetei după trecerea celor două-spre-zece zile ale amândoror praznicelor, care se chiamă zile ale slujbei lui Zaharia, și le raportăm la a 23 ale lunii Tișri, sau la ziua a 10-a a lui Octomvrie. Dupre această numărare și Bună-Vestirea S-tei Fecioarei Mariei trebuie să fie în ziua a 7-a a lui Aprilie, iară nascerea lui Christos la 6 Ianuarie.

«Acum, negreșit în aceeași zi a lunii, în care s'a născut Iisus, de și nu în zi de Duminică, adică la 6 ale lui Ianuarie,—după trei-șeci de ani s'a săvârșit botezul Domnului Iisus în Iordan, și întru această nu poate fi nici o greșală. Căci, fiind-că Iisus Christos era de trei-șeci de ani, iară nu mai mult și nici mai puțin, apoi în ziua nasterii lui trebuie să se fi săvârșit și botezul lui,—se înțelege dacă cei 30 de ani trebuie a-i număra deplin și fără adăogire.

Când însă presupunem, că botezul s'a săvârșit preste două-spre-zece zile după nascere, atunci ar trebui să spunem nu așa, că Iisus avea atunci ca la trei-șeci de ani, ci că în acel timp el deja intrase pe anul al trei-șeci și unul, precum acesta se dovedesce și cu numirea zilelor; căci după răsărîrea sórelui, noi numim nu ziua ce a trecut, ci pre aceea cea a sosit; de asemenea și la numărarea lunelor și a anilor îndată ce se începe cel nou cu întâia zi, se întrebuintează deja numele celui nou, iară nu a celui trecut».

«Conducându-ne de toate aceste temelnice și lămurite combinațiuni, Sfinții Părinți ai timpurilor primitive au și întărit a prăznui în una și aceeași zi sərbătorea nasterii și a botezului, și noi, urmând lor, în această formă și împlinim tradițiunea lor».

«La toate cele mai sus ise putem adăoga încă și un alt temei însemnat, anume: Când Domnul s'a născut upre trup din Sfinta Fecioră, tot atunci s'a născut și upre botez în Iordan, spre exemplu nouă, și fiind-că amândou aceste evenimente sunt naceri: apoi în zădar s'a așdat a le prăznuir împreună, ca împreună cu născerea cea dintăi să se pomenescă și a doua născere».

«Sunt și alte multe cause, care pot servi spre ndreptăirea tradițiunilor nóstre și spre dovedirea conglăsurii lor cu tradiiunile celor dintăi sfini părinți, precum și relativ la aceea, că nu noi samovolnicesce ne-am despărit de alte popóre în privirea calculării timpului acestor praznice, ci că alte popóre, urmând mai înainte același obicei al nostru, l'a  schimbat arbitraricesce, și în acest chip păstrează și până acum aceste praznice o formă nouă.

«Biserica nóstră fără schimbare a păstrat vechiul obicei, în urmarea sa  a depărțării țerei, sa  din cauza dispăririi urmate. Dar din acsta a și izbucnit molima urei: Căci ura nu numai nu dă loc tradițiunilor celor nouă, dar caută mijlóce de a abate și de la obiceiurile cele vechi; din ură anume se și mprotivesce unul altuia».

«Dar puterea dragostei nu numai permite a împlini cele cuviincioase și ușore, dar une-ori îngădue și cele necuviincioase și grele, din pogorămint către cel iubit».

«Pe lângă aceea, mie mi se pare, în asemenea obiecte cauza certelor este nu atăta iua lunei sa  numirea ilei, pre cât îndărătnicia. Căci ori în ce i ar prăznuir cine-va, îndată ce acsta se face fără contradicere și certă, negreșit lui Dumnezeu este plăcut».

«Ce pte fi mai însemnat de cât serbarea Paștilor? Și totuși, precum povestesc Eusebie al Cesariei, în serbarea acestui praznic diferău la început multe Biserici. Căci locuitorii Asiei il serbau Joi, upre exemplul paschăi cei vechi, urmând tradițiunii Sf. Evangelist Ioan. Dar bisericile romane

serbaŭ paștele în ziua Duminicii, sau a învierii Domnului nostru. Și ce a eșit? După o certyă de scurtă durată iarăși s'aŭ împăcat; căci Irineu, urmaș apostolic s'a ridicat între dînșii mijlocitor, și a ȃis amânduror părților, că de ore-ce adevărul credinței este unul și același, apoi nu se cuvine pentru diferența în praznice a continua certele; căci tot ce se face întru slava lui Dumneȃeu, de o potrivă se primesce de dînsul».

«Colórea trupului, de exemplu, fie negriciósă sau albă, nici de cum nu vatămă trupul, când natura este înzestrată cu sănătate. De asemenea și cei ce au credință sănătósă nu vatămă sufletelor sale cu aceea, că se deosebesc între sine întru păzirea praznicelor, sau a altor tradițiunii ale Bisericii.

«Așa și *doxologia trisântă* (trisagiul), deși bisericile vóstre o rapórtă la cele trei persóne, iar noi o raportăm numai la persóna Fiului,—și într'un cas și în altul ea se va săvîrși cu sfințenie și cu bună-cuviință, îndată ce vom privi la acéstă fără... (закое robbery 42); iar... dá motiv de hulă în loc de doxologie în simplitatea inimei».

«Din partea vóstră în deșert grăesc spre învinováțirea nóstră: Voi numiți Treimea rěstignită; la acésta ai nóstri replică: că voi pre cel Rěstignit pentru noi nu'l numiți Dumneȃeu și tare și nemuritor întru mórte, ci simplu om. Și amândouă părțile se silesc a răpi unul de la altul o victorie nu frumósă. Inșă noi, deși acum adresăm acésta numai către Fiul, duple tradițiunile sfinților părinți celor dintăi; totuși în multe slujbe bisericesci imnul trisint al Serafimilor de asemenea îl cântăm S-tei Treimi. Și dacă ar ființa conglásuire între amândouă părțile, duple voia lui Dumneȃeu, tóte acestea ușor s'ar putea tocmi spre bine prin ore-care duplicare, așa că întâia dată cântarea imnului trisânt, adică: Dumneȃeule și tare și fără de mórte, cu cuviință să se înalțe Tatălui, iar a doua órá—Fiului, și a

treia oră—Sfântului Duch; pentru ca fie-cărei persoane să se cânte deplin cu egală cinste, iar nu cu neajuns și din parte, precum se face acéști, când se însușește Tatălui numai; Dumneđeule, iar nu împreună cu «tare și fără de mórte»; iar numai «tare», iar nu și «Dumneđeule și fără de mórte»; și Duchului numai «fără de mórte», iar nu și «Dumneđeule și fără de mórte». Mult mai cuviincios ar fi împreună a însuși deplin—tóte acesfe înalte numiri».

«In aceeași formă se represintă și originea çalomniei și a nedreptei insulte atingétóre de semnul Sfintei *Cruci*. De trebuie óre crucea neapárat întárită cu piróne, saú póte fi fără piróne, la noi acésta nici de cum nu este hotárită prin vre-o lege pozitivă».

«Dar óre după care porunci am putea noi admite, că întru o formă crucea trebuie să fie cinstită, iar în alta póte fi nebágată în sémă? Dacă s'ar ñice—dupre poruncele dumneđeesci, apoi acestea nici de cum nu există. Se pare că acésta purcede din cătușele Satanei, pentru ca asupra semnului, carele îl gonesce pre el, să smulgă hulă din gurile însuși acelora, cari se închină semnului Crucéi, și sá'l distrugă cu însuși mânele lor, spre ridiculisarea lor și spre peirea esecutorilor».

«Căci dacă nu acésta, apoi care pot fi causele unei mai mici credințe către o cruce, de cât către alta, când viderat este, că dacă cu adevérat se pretinde întrebuiñțarea pironului, apoi nu pentru altă-ceva, de cât numai pentru ca să se preserveze lemnele de disprindere, fiind amândoué împreunate unul cu altul. Pe lângă aceea este sciut, că la crucele de aur și de argint, fiind-că ele sunt compuse dintr'o materie întrégă, iar nu din doué părți deosebite, nu întrebuințăm piróne. Afară de acestea și chiar crucea primitivă nu este nevoie a o presupune fără de piróne, altmintrelea ea n'ar fi putut ținea pe sine greutatea trupului».

«Iar dupre o idee contemplativă, în crucea originală

partea, carea se întinde din sus în jos, se asemănă Dumneștii; partea, carea este pusă de a curmezișul ei—omenirei; iar pironul înseamnă legătura dragostei, carea unesce pe Dumneștii cu omenii».

«Și ce pericol ar fi putut fi pentru suflet, când nu s'ar întrebuința pironul la cruce, sau ce folos este când se întrebuințează? Certele pentru ast-fel de obiecte mi se par mie vrednice de copii, iar nu de omenii vristnici».

«Ce se atinge de sfințirea *Crucei*, care o am primit noi de la cei întâi S-ți Părinți, despre carea ai voștri se privesc cu noi, și despre care în țările de aici noi înșine am vădit prescriere în cărți vechi scrise cu litere grecesci,—ce este mai cuviincios, a ceti ore înainte cuvinte dumneștesci din prorocii, din apostoli, evangeliști și rugăciuni preoțesci asupra Crucii din nou întocmită și apoi deja a o pune spre răsărit și a i se închina ei? Sau a se închina materiei simple fără sfințire; ca și când ar trebui a ne închina oricărei închipuirii în forma crucii, fie în zugrăvélă, fie ori în ce compunerii.

«De asemenea și despre *icónele* Mântuitorului și ale sfinților Lui. Oare-carii slabi de minte dintre ai noștri, negreșit, arată împotrivire închinăciunii lor, și ai voștri, scandalizați prin acésta, socot, că ar fi în acésta la noi o hotărâre generală. Dar fiind-că noi și acei ce urméză exemplul nostru, înțelegem și propoveduim în acel sens, că, precum uitându-ne la purtătoarea de Dumneștii *Cruce*, noi înainte ei facem închinăciune nevédutului Dumneștii, tot așa și la chipul Mântuitorului, noi ne'nchinăm nu materiei și vâpsélelor, cí lui Iisus Christos, ca chipului lui Dumneștii, Tatăl cel nevédut».

«Noi cinstim și slăvim de asemenea și chipurile sfinților, pre carii îi socotim mijlocitorii și solitorii pentru noi înainte lui Dumneștii».

«Iar închinăciunea prin icóne o raportăm la unul Dum-

neșed, căci numai singur chipului Creatorului se cuvine închinăciune, iar nu creaturilor; pentru că chipul și numele de o potrivă sunt închipuirii, și prin ele propriu se exprimă însemnarea obiectului; una represintă ființa—simțirei, iar alta aușului».

«Dăm închinăciune și ómenilor, și nu numai celor vrednici, ci și celor nevrednici, pentru că ei în viață pórta chipul lui Dumnezeu, adică suflet. După despărțirea sufletului de trup, închinăciunea aparține numai trupurilor sfinților, pentru că Dumnezeu se odihnesce în ósele lor, după Scriptură, iar celor ce nu au sfințenie nici de cum nu li se cuvine închinăciune, pentru că ei nu sălășluiesc întru sine pre cel Dumnezeesc. Numirea și chipul, streine de realitate, chiar de ar fi ale sfinților, sau ale persónelor ce nu au sfințenie, nu merită închinăciune. Căci unul Creatorul este pretutindinea fiitor, și pentru aceea și sunt vrednice de închinat și ființa lui cea nevedută, chipul lui cel vedut și numele. Iar ființa firilor celor create se ține numai în acel loc, unde ele însele se află, dar nu este pretutindenea. Acum, fiind că chipul cel vedut al Creaturii nu are întru sine prototipul său cel nevedut, precum acesta are loc la chipul Creatorului; apoi nu urmază a ne închina înaintea lui de o potrivă cu chipul lui Dumnezeu. La acesta este și mărturia apostolică; anume, în urmarea supunerii Fiului cu firea voștră Tatălui, până și la mórtea pe cruce, a rezultat din partea Tatălui, că *'i a dăruit lui nume*, cum se dice, *carele este mai pre sus de tot numele*. Și cu ce numele Lui este mai presus de orice nume se esplică tot acolo: *Ca întru numele Lui Iisus*, se dice, *să se plece tot genunchiul al celor ceresci, al celor pămîntesci și al celor dedesupt* (Fil. 2. 10)».

«Și așa, dacă numele lui Iisus Christos și închipuirea lui este mai presus de tot numele prin aceea, că înaintea

lui se închină cele ceresci și cele pămîntesci, precum s'a ȕis de Apostolul, și dacã, precum noi am ȕis mai sus, chipului și numelui se dã aceeași cinste, apoi nu este cuviincios numelui și închipuirei naturei ce i robe a i se însuși închinãciune egalã cu închipuirea și cu numele Domnului. Ci se cuvine nouã creaturelor a da închinãciune numai icônei ce închipuește pre Creatorul și Mântuitorul».

«Inșã și închipuirile și numele credincioșilor robilor lui Dumneȕeũ, cari, ca și noi, dupre naturã, sunt robi, trebuie a'i cinsti și a'i stima dupre vrednicia fie-cãruia și dupre mësura vieței lor ce i virtuose. Privind la fie-care din aceste închipuiri, gãndind la feluritele lor nevoinți pentru adevër, noi trebuie sã imitãm exemplele lor cele bune. Ce i ce defaímã acele închipuiri, nu batjocuresce materia chipului, ci pre însuși acela al cãru i chip este desemnat, fie al însuși Domnului, fie al robilor Lui».

«Voitũ adãogi la acẽsta despre postul numit *Araciavork* (Arțivur), din motivul cãruia a i voștri aũ nãscocit o fabulã pe socotela nãstrã».

«Ei ȕic, cumã cã ore-care cãlugãr Sergie avea un asin și un cãne, și fiind-cã acest cãne pretutindenea se ducea înaintea lui Sergie, or i unde se ducea acesta, prevestind apropierea lui, ca din tãte locurile ómenit sã-i iasã spre întimpinare: apoi ȕic ei, cã dupẽ numele acelu i cãne al seũ, fiind-cã îi precedea, s'a numit de noi și postul stabilit de însuși acel Sergie. Ast-fel de clevetire asupra nãstrã este mai presus de tãte doctrinele fabuloșe ale pãgãnilor. Acesta este modul lucrãrilor urei. Odatã ce urãsc pre cine-va, cãnd aud despre dînsul vorbã bunã, își astupã urechile, o socot de minciunã; iar la minciunã și la basme deschid auȕul și cu tãtã rîvna le primesc de adevërate. Acẽsta se pãte vedea din aceea, cã chiar de ne-am afla noi încã intru întunericul neștiinței, ca în timpurile idololatriei, și atunci nu s'ar fi putut primi o ast-fel de tradiție vrednicã de rîs; cu atãta

mai puțin acum, când tot pământul este plin de știința Domnului și lumina înțelepciunii s'a răspândit în lume».

«Dar noi numim acest post *Araciavork*, întâi pentru că el precede postul celui mare de patru-șeci zile».

«Al doilea, pentru că la poporul armenesc acesta este întâiul post, stabilit de Sf. Grigorie, când el fu scos din gropă. Atunci a legiuit el celor ce erau în primejdie să postescă cinci zile, ca să se vindece de pedepșa ce-l ajunsesese; pentru aceea mulți, după vechiul obicei, și până acum petrec acele zile în post; în urmă au găsit cuviincios a uni acest post cu postul Ninevitenilor, pe carele Sirienii și Egiptenii îl țin cu sfințenie. Ce se atinge de aceea, că după trecerea acestui post noi săvârșim pomenirea Sfintului Sergie Archistratigul, cauza este, că, peste cât-va timp, în aceeași lună, adică la 30 zile lui Ianuarie el a primit morțe mucenicăscă pentru Iisus Christos. Pentru aceea s'a stabilit a săvârși pomenirea lui în ziua Sâmbetei acelei săptămâni, precum în întâia Sâmbătă a cinci-șecimeii se săvârșește pomenirea Sf. Theodor la toți cei ce cred în Christos».

«Dar acest Sergie, duple propria lui povestire, a fost un însemnat principe al țerei Capadochiei, în zilele lui Constantin cel mare, carele bărbătesce s'a nevoit în bătăliile contra varvarilor, și carele s'a împodobit cu bine-cinstirea credință în Christos. Când împărăția renegatul Iulian, binecinstitorul Sergie s'a depărtat în Persia, și acolo, cu fiul său, înaintea ochilor împăratului persesc Șabuch, a primit cununa mucenicăscă prin tăierea capului».

«Iată ce s'a putut spune atingător de tradițiunile despre credința și rânduețele noastre bisericesci. Noi am descris toate acestea pe scurt. Când această descriere se va ceti înaintea înalt înțeleptei prea augustei persoane a Majestății Vostre, să nu luați cele însemnate de noi ca amăgire și fățarie, ca și când n'am fi lămurit în scrisore aceleași, ce le avem în inimă. Cine face asemenea faptă, să răsipăcă Dumneșeu

ósele lui cu făşarniciú, dupre cuvîntul prorocului. Căci lumina credinţei nu trebuie ascunsă sub obrocul întunerecului, ci pusă în sfeşnicul adevărului. Iar credinţa, cât de puţin ascunsă, se asemănă cu necredinţa; căci aici deja este minciuna, iar nu adevărul».

«Sămînţa scurtelor noastre cuvinte, săménată în ogorul cel bun şi gras al cugetărilor vóstre, să o facă Domnul roditoare şi îmbelşugată, şi să nu fie ea înăbuşită de spiní, saú să resară fără rădăcină şi în curând să se usuce, saú să o ciupescă pasările aerului. Ci să producă rodirile dragostei şi ale păcei, cu ocazia afacerii presente, nu numai în cantitatea întăei şi mijlociei rodnicii a pămîntului celui cultivat, ci în măsura însutită a celei de al treile, şi prin această se va respălăti voué cu lucrătorii cei cuvîntători ai pămîntului, dupre măsura rodniciei, de însuşí Christos Dumnezeu, căruia este slava şi puterea cu Tatăl şi cu Sfîntul Duch, acum şi pururea şi în vécí» (Троицкаго Изложёние вѣры Церкви армянскія. С. Петерб. 1875 стр. 49—53. 22—48).

Aci se sfârşeste studiul P. S. Melchisedek asupra Armenilor, prelucrat precum am vădut după scrierea intitulată: «Espinerea credinţei Bisericei Armene» a distinsului profesor de la facultatea teologică din St. Petersburg, I. E. Troitzki. Se vede însă că P. S. Sa avea să mai facă óre care aprecieri şi reflexiuni asupra cauzelor urei creştinilor ortodoxi asupra armenilor, căci, pe lângă manuscriptul publicat mai sus s'aú mai găsit, la o laltă cu el şi óre-carí anexe, unele scrise chiar de P. S. Sa şi tot în legătură cu această cestiune. Aceste anexe le vom publica în numerile următoare ca apendice la studiul P. S. Melchisedek, de óre ce ele ne-aú fost încredinţate de D. V. Mandinescu împreună cu manuscriptul în cestiune.

D.

DATORIILE SOCIALE ALE PREOTULUI

după

A. DE LAMARTINE.

În fie-care parohie este un om care e al tuturor, pentru că al tuturor este părinte sufletesc; care este chemat ca martur, ca sfătuitoare sau ca agent în toate actele cele mai solemne ale vieții civile; fără care nu se poate nici naște, nici muri; care ia pre om de la sinul mamei sale și nu-l lasă de cât la mormânt; care bine-cuvinteză sau sfințește leagănul, patul conjugal, patul morții și sicriul; un om pe care copilașii se obișnuiesc al iubi, al venera și a se teme fiescă de el; pe care necunoscuții chiar îl numesc *părinte*; la picioarele căruia creștinii merg a depune mărturisirele lor cele mai intime, lacrimăele lor cele mai secrete; un om care, prin starea sa, este mângâitorul tuturor mizeriilor sufletului și ale corpului, intermediarul obligat a-l bogăției și a-l sărăciei, care vede pre cel sarac și pre cel bogat bătând la ușa sa pe rând pe rând: cel bogat pentru a lăsa acolo milostenia secretă, cel sarac pentru a o primi fără a se rușina; care nefiind din nici un rang social, ține de o potrivă de toate clasele: de clasele inferioare prin viața saracă, și adese-orî prin umilința născereii; de clasele înalte prin educația, știința și înălțarea simțimintelor ce inspiră

și comandă o religie filantropică; un om în fine care scie toate, care are dreptul de a spune toate, și al cărui cuvânt cade de sus asupra inteligențelor și asupra inimilor cu autoritatea unei misiuni dumnezeiești și imperiul unei credințe făcută! Acest om este preotul! Nimenea nu poate face mai mult bine sau mai puțin rău oamenilor de cât dînsul, după cum el îndeplinește sau nesocotesce înalta sa misiune socială.

Ce este un preot? Este ministrul religiei lui Christos însărcinat de a conserva dogmele sale, de a propaga morală sa, și de a împărți bine-facerile sale turmei ce i s'au încredințat.

Din aceste trei funcțiuni sacerdotale reies trei calități sub care vom considera pe preot, adică ca preot, ca moralist și ca administrator spiritual al Creștinismului în comună. De acolo decurg și cele trei genuri de datorii ce el are a îndeplini pentru a fi cu deplinătate demn de sublimitatea funcțiunilor sale pe pămînt și de stima sa venerațiunea oamenilor.

Ca preot sau conservator al dogmei creștine, datoriile preotului nu sunt de loc accesibile cercetărei noastre. Dogma, misterioasă și dumnezeiească de natura sa, impusă prin revelațiune, primită prin credință, nu primesce nici o critică; preotul nu datoresce nici o dare de seamă despre această, ca și credinciosul, de cât conștiinței sale și Bisericii sale, singura autoritate de care el atarnă. Cu toate aceste aci chiar înalta rațiune a preotului poate influența în mod folositor și practic asupra religiei poporului ce el învață.

Unele credințe banale, unele superstiții populare s'au amestecat în secolii de întunec și de ignoranță, cu înalta credință a curatei dogme creștine. Superstiția este abuzul credinței: de datoria ministrului luminat a unei religii de la care a venit toată lumina este, de a înlătura aceste umbre care întunecă sfințenia ei, și care ar face pe unele persoane prevenite a confunda creștinismul, această civilizație practică, această rațiune supremă, cu industriile pioase sau credințele grosiere a le cultelor de rădăcire sau de decepțiune. Datoria preotului este de a desființa aceste abuzuri a le credinței și de a reduce credințele superstițioase a le poporului său la grava și misterioasă simplitate a dogmei creș-

tine, la contemplarea moralei sale, la dezvoltarea progresivă a operelor sale de perfecțiune. Adevărul nu are nici odată nevoie de rătăcire, și umbrele nu adaog nimic la lumină.

Ca moralist, opera preotului este mai frumoasă încă. Creștinismul este o filosofie dumnezească scrisă în două chipuri: Ca istorie, în viața și morțea lui Christos; ca precepte, în sublimele învățăminte ce El a adus lumii. Aceste două cuvinte a le Creștinismului, preceptul și exemplul, sunt întrunite în Noul Testament sau Evanghelie. Preotul trebuie a o avea tot-deuna în mână, tot-deuna sub ochi, tot-deuna în inimă. Un bun preot este un comentariu viu al acestei cărți dumnezeiești. Fie-care din cuvintele misterioase a le acestei cărți răspunde drept la cugetarea ce o întreabă, și cuprinde un înțeles practic și social care luminează și dă viață conduitei omului. Nu este adevăr moral sau politic, care să nu fie în germene într'un verset din Evanghelie; toate filosofiele moderne au comentat un verset dar l'au uitat pe urmă; filantropia e născută din primul și unicul său precept, caritatea. Libertatea a mers în lume pe urmele sale, și nici o servitute deșădătoare n'a putut subsista înaintea luminei sale; egalitatea politică e născută din recunoșterea ce Evanghelia ne-a îndemnat a face din egalitatea noastră, din fraternitatea noastră înaintea lui Dumnezeu. Legile s'au îndulcit, obiceiurile omenesci s'au abolit, lanțurile au căzut, femeia a recapatat respectul în inima omului. Cu cât cuvântul Evangheliei au resunat în cursul secolilor, cu atât el au făcut a se surpa o rătăcire, și se poate dice, că întreaga lume actuală, cu legele sale, cu instituțiile sale, cu speranțele sale, nu e de cât cuvântul evanghelic mai mult sau mai puțin întrupat în civilizațiunea modernă! Insa opera sa este departe de a fi îndeplinită; legea progresului sau a perfecționămîntului, care este ideia activă și puternică a rațiunii omenesci este și legea Evangheliei; Evanghelia ne oprește de a rămănea în bine, și ne îndemna tot-deuna la mai bine; ea ne oprește de a ne desesera de omenire înaintea căria ea deschide neîncetat orizonturi mai luminate; și cu cât ochii noștri se deschid la lumină, cu atât noi cetim promisiunii în misterele sale, adevăruri în preceptele sale și viitor în destinele noastre!

Preotul are deci totă morala, totă rațiunea, totă civiliza-

șiunea, totă politica în mâna sa, când el ține această carte. El n'are de cât a o deschide, de cât a o ceti și a vărsa în jurul lui tesaurul de lumină și de perfecțiune a cărui cheie Providența ȳ-a dat.

Insă învățămîntul său, ca și acela a lui Christos, trebuie a fi îndoit: prin viață și cuvîntul. Viața sa trebuie a fi, pre cât permite slăbiciunea omenescă, explicarea simțibilă a doctrinei sale, un cuvînt viu! Biserica l'a pus acolo mai mult ca exemplu de cât ca oracol; Cuvîntul pôte să ȳ lipsescă, dacă natura ȳ-a refuzat darul; însă cuvîntul care se înțelege de toți, este viața: nici o limbă omenescă nu e atât de eloquentă și atât de convingătoare ca o virtute.

Preotul este administratorul spiritual al sacramentelor bisericeii sale și al bine-facerilor carității. Datoriile sale în această calitate se apropie de acelea ce ori ce administrație impune. El are a face cu omenii, el trebuie a cunoște pre omeni; el se atinge de pasiunile omenesci, el trebuie să aibă mâna delicată și ușoară, plină de prudență și de măsură. El are în atribuțiile sale greșalele, căințele, mizeriile, necesitățile, sărăciile omenesci; el trebuie a avea inima bogată și plină de toleranță, de milostivire, de blândețe, de compătimire, de caritate și de ertare! Ușa lui trebuie a fi deschisă la ori-ce oră celui ce'l deșteptă; candela sa aprinsă tot-déuna, toiagul său tot-déuna la îndămâna sa; el nu trebuie a cunoște nici anotimpuri, nici distanțe, nici molimă, nici sôre, nici zapadă, când e vorba de a duce untul de lemn rănitului, ertarea vinovatului, sau pre Dumneșul său murindului ¹⁾. El nu trebuie a avea înaintea lui, ca și înaintea lui Dumneșu, nici bogat, nici sarac, nici mic, nici mare, ci omeni, adică frați în necazuri și în speranțe. Insă dacă el nu trebuie a refușă ministerul său nimăru, el nu trebuie a'l oferi fără prudență celor ce'l desprețuesc sau îl nesocotesc. Importunitatea carității chiar înăsprește și respinge mai mult de cât atrage. El trebuie adeseori a aștepta ca să vină la el sau să'l chieme; el nu trebuie a uita că, sub regimul libertății absolută a tuturor cultelor, care este legea stărei noastre sociale, omul nu datorește a da sémă de religiunea sa de cât lui Dumneșu și consciinței sale.

¹⁾ Sfînta Impărtășire.

Drepturile și datoriile sociale a le preotului nu încep de cât acolo unde i se țice: «Sunt Creștin».

Preotul are raporturi administrative de mai multe naturi: Cu guvernul, cu autoritatea municipală, cu epitropia bisericii sale.

Raporturile sale cu guvernul sunt simple: el îi datoresce ceea ce îi datoresce tot cetățenul, nici mai mult nici mai puțin, ascultare în lucrurile drepte. El nu trebuie a se pasiona nici pentru nici contra formelor sau șefilor guvernămintelor pământesci; formele se modific, puterile schimbă numele și mânele, oamenii cad de la putere, pe rînd pe rînd. aceste sunt lucruri omenesci, trecătoare, fugitive, nestatornice de natura lor. Religiunea, guvernămint etern al lui Dumnezeu asupra conștiinței, este mai presus de această sferă de vicisitudini, de schimbări politice: ea se degradază pogorîndu-se acolo: ministrul său trebuie a se ține cu îngrijire departe de luptele politice. Preotul este singurul cetățean care are dreptul și datoria de a rămănea neutru în cauzele, în urele, în luptele partidelor care despart opiniunile și oameni; căci el este mai înainte de toate cetățean al împărăției eterne, părinte comun al învingătorilor și al învinșilor, om de iubire și de pace, neputînd predica de cât pacea și iubirea; discipol al Acelui ce a refusat de a vărsa o picătură de sînge pentru apărarea sa, și care a țis lui Petru: «Pune sabia ta în tîcă»!

Cu primarul său, preotul trebuie a fi în raporturi de nobilă independență în ceea ce privesce lucrurile lui Dumnezeu, de blîndețe și de conciliare în tot restul; el nu trebuie nici a căuta influența, nici a lupta ca autoritate în comună; el nu trebuie a uita nici odată că autoritatea sa începe și se sfirșește la pragul bisericii sale, la picătorele altarului său, în anvonul de adevăr, la ușa săracului și a bolnavului, lângă patul murindului: acolo el este omul lui Dumnezeu; pretutindenea alurea, el este cel mai smerit, cel mai neînsemnat din oameni.

Cu epitropia bisericii, datoriile sale se mărginesc la buna orînduială și la iconomia ce permite sărăcia la cea mai mare parte din parochii. Cu cât înaintăm în civilizația și în înțelegerea unei religii cu totul nematerială, cu atât mai puțin luxul exterior devine necesar la bisericile nős-

tre. Simplitatea, curăţenia, buna-cuviinţă în obiectele ce servesc cultului, este tot ce preotul trebuie a cere de la episcopie. Adese ori chiar sărăcia altarului are ceva venerabil, mişcător şi poetic, care mişcă şi îndulcesce inima prin contrast, mult mai mult de cât podobele de mătase şi candelabrele de aur. Ce sunt aurăriile noastre şi ţesăturile strălucitoare de aur ale noastre înaintea Celui ce a întins cerul şi a presărat stelele?

Potirul de cositor face a pleca tot pre atâtea frunţi pre cât şi vasele de argint şi de aur. Luxul creştinismului este în faptele sale, şi adevărata podobă a altarului sunt perii capului preotului albiţi în rugăciune şi în virtute, şi credinţa şi pietatea credincioşilor ingenunchiaţi înaintea Dumnezeului părinţilor lor.

Pentru a se nutri şi a se îmbrăca pre sine şi al săi, pentru a ţine uşa sa deschisă la toate sărăciile ce vin şi a celor ce se duc, preotul are două retribuţiuni: una de la Stat, alta autorisată prin us, şi care se numeşte *Casual*. Acest *casual*, destul de însemnat în unele oraşe, în cea mai mare parte din sate produce puţin sau nimic preotului. De abia dacă el are strictul necesar; şi cu toate acestea 'i vom dice încă în interesul religiunii ca şi în interesul consideraţiunii sale locale: «Uite casualul; primesce-l de la bogatul care stăruie pentru a te face să-l primeşti; refasă-l de la săracul care se ruşinează de a nu ţi-l oferi, sau la care se amestecă bucuria măritişului, la fericirea paternităţii, la doliul înmormintării, cugetarea întristătoare de a căuta în fundul pungii sale câte-va rari piese de monedă pentru a plăti bine-cuvântările tale, lacrămile tale sau rugăciunile tale; adu-ţi aminte că, dacă ne datorim unui altora pâinea vieţii materiale, cu atât mai virtos ne datorim *gratis* pâinea cerescă, şi respinge departe de tine imputarea de a face să plătescă fiii harurile fără preţ ale părintelui comun şi de a pune un tarif rugăciunii! Insa vom dice credincioşilor: «Salariul altarului este nesuficient»

Ca om preotul are încă ore-care datorii curat omenesci ce 'i sunt impuse de îngrijirea buneii sale reputaţii, de această graţie a vieţii sociale şi casnice care este ca bună mi-reasmă a virtuţii. Retras în modesta sa locuinţă, la umbra bisericii sale, el trebuie a eşi rare ori de acolo. Lui îi

este permis de a avea o vie, o grădină, o livadă de pomi roditori, un mic ogor, și de a-l cultiva singur pe cât este cu putință; de a nutri acolo câte-va animale casnice, de plăcere sau de utilitate, vaca, capra, oi, porumbelul, paseri cântătoare. Din acest asil de lucrare, de tăcere și de pace preotul nu trebuie a se desparte de cât prea puțin pentru a se amesteca la adunările sgomotoase ale societății; el nu trebuie, de cât în ore care ocaziuni solemne a atinge buzele sale cu fericirii veacului de cupa unei ospitalități bogate! Săracul este părăros și gelos: el acuză cu grăbire de lingușire sau de lăcomie pre omul ce 'l vede adese ori la ușa bogatului la ora când fumul din acoperișul casei sale se urcă și 'l anunță o masă mai bogată de cât a sa.

Mai adese ori, la reîntorcerea din excursiunile sale pioase, sau când nunta sau botezul a întrunit pre amicii săracului, preotul poate ședea un moment la masa plugarului și a mânca cu dînsul pâinea modestă; restul vieții sale trebuie a' l petrece la altar, în mijlocul copiilor pe cari el îi învață a gîngăni catechismul, acest codice simplu al celei mai înalte filosofii, acest alfabet al unei înțelepciuni Dumnezeuști; în studiile serioase, între cărți, acolo este puterea preotului. Când sêra a sosit se poate vedea câte odată pe preotul. cu cartea sa de rugăciune în mână, sau sub pomii grădinei sale, sau pe potecile muntelui sau ale câmpiei, respirând aerul mirositor și religios al câmpiilor și repaosul ții, câte odată oprindu-se pentru a citi un verset din poeziile sacre, câte odată privind cerul sau orizontul din valea sa, și pogorîndu-se iarăși cu pași lini în sfînta și delicioasa contemplațiune a naturii și autorului sêu.

Iată viața sa și plăcerile sale; perii capului sêu albesc, mânele sale tremură înălțînd potirul, vocea sa slăbită nu mai umple sanctuarul, dar rêsună încă în inima turmei sale; el mîre; o piatră fără nume arată locul sêu în cimitir, lângă ușa bisericii sale. Iată o viață petrecută! Iată un om uitat pentru tot-déuna. Inșă acest om s'a dus să se odihnescă în eternitatea, unde sufletul sêu trăia mai dinainte, și el a făcut pe acest pămînt ceea ce era mai bine de făcut aci: el a continuat o dogmă nemuritoare; a servit de verigă la un lanț imens de credință și de virtute, și a lăsat generațiunilor ce se vor nasce o credință, o lege, un Dumnezeu.

I.

Rolul clerului în lupta contra alcoolismului.

Una din primejdiile cele mai mari, care amenință societatea noastră, mai ales în straturile ei cele mai de jos, este alcoolismul, otrăvirea prin acea substanță, care nu înțelegem prin ce ațurare este lăsată să se vîndă în libertate, când efectele introducerii ei în organism sunt de a-l coborî la cea mai josnică degradare, a face din om o fiară, a-l arunca în temniță și în casa de nebuni. Tóte cele-l-alte otrăvuri sunt închise în dulapuri anumite prin farmacii, punându-se pe sticlutele ce le conțin un cap de mort, spre a se indica că cine se apropie de ele se apropie de mórte. Alcoolul din protivă se resfață la tóte ferestrele cârciumelor și a bécăniilor, îndemnând pe tótă lumea a-l gusta, a-l bea și a se desfăta cu el. Și cu tóte acestea deosebirea între el și cele-l-alte otrăvuri stă doar numai în aceea că lucrarea lui este mai înceată, că nu rěstórnă omul din piclóre în mormînt; dar cât mai primejdiósă este acéstă nesimțită a lui acțiune? Se furișază în organism, la început chiar cu arătările plăcerii, îl sapă și 'l ruinéză pe nesim-

țite, și numai după ce a devenit neapărat existenței, începe a-și arăta puterea lui distrugătoare; el atacă organele mistuirei, ale locomoțiunii, pătrunde mai adânc, chiar la izvorul vieții, la centrele nervoase corumpând țesăturile lor cele fine, tulburându-le jocul și introducând desordinea în locul coordonării funcțiunilor vieții pe care aceste centre au fost însărcinate a le îndeplini de Acel ce a creat toate lucrurile.

Este fără îndoială de datorია ocârmuirei, a celor pe mâinile cărora este dată îngrijirea de sorța omenilor și care dispun de puternicul mijloc al constringerii d'a pune o stavilă unei astfel de anomalii. Și lucrul s'ar putea ajunge cu siguranță, dacă s'ar primi *monopolul alcoolului*. Acastă măsură, care a fost introdusă cu cea mai deplină isbândă în Rusia, care funcționează în Basarabia în sînuî unei populații deslipite din trupul nostru întâmpină la noi ore-care greutăți și acesta mai ales din pricină că opinia publică nu este pe deplin pătrunsă de primejdiile pe care alcoolismul le răspândește în jurul său. Dacă totă lumea cugetătoare ar fi pe deplin încredințată despre aceste primejdii, nu ne îndoim că toate considerațiile de altă natură ar fi înlăturate și s'ar îmbrățișa măsura cea mai energică: *monopolul alcoolului*, care ar fi în stare să stăvilască otrăvirea poporului cu o deplină isbândă.

Dar până să se facă acesta, până să se ia această măsură mântuitoare, nu putem sta cu brațele încrucișate, privind cum să dărapănă averile, cum se secătuesc gospodăriile, cum se corupe moralul, cum se întunecă inteligențele, cum se umplu temnițele și casele de nebuni, cum se nasc din nemernicii atinși de cumplitul bici al alcoolismului, copii schilogi, rachitici, epileptici, nebuni sau criminali. Societatea mai cultă trebuie să dea țipetul de alarmă, dar tot odată să se misce, să lupte cu mijlocele de care dispune pentru înfrînarea viciului beției, care la noi e provocat mai tot d'auna din spirt, rom ori din vin și mai arare ori din bere.

Și să nu se credă că ideile, propaganda prin grai și prin scris ar avea puțină însemnătate! Beția este un viciu a căruia rădăcinii sunt de căutat nu în partea fizică, ci mai mult în cea intelectuală a omului. Omul dacă se îmbată nu o face pentru nevoie de a-și uda gâtul, ci mai mult pentru plăcutul joc de imagini ce deșteaptă, în minte, și trebuie ca individul să fi ajuns la ultimul grad de timpire alcoolică, pentru a bea numai spre a alina o sete nestempărată. Fiind în primul loc un viciu al inteligenței, acesta poate avea o puternică înrțurire asupra lui. Inteligența anume poate lucra asupra voinței când ea se îndreaptă asupra motivelor acesteia. Motivele cele mai puternice sunt frica de Dumnezeu, de păcat, periclitarea mântuirii pe cea lume, toate motive de natură religioasă.

Suntem convinși că sguindu în om aceste puternici simțiminte, ele vor putea opune o stavilă însemnată viciului beției; că atunci când în individ se va încinge o luptă între plăcerea de a se ameți și teama de pierdania sufletului, acesta din urmă va repurta isbânda.

De aceea ne îndreptăm către cler, către acel aședemint care trebuie să îngrijască de sufletul omului, să-l ferescă de rău și să-l îndrepte către bine, și îi spunem:

«Datoria voastră, păstorilor de suflete, este de a întorče pe om din calea cea rea, a-l feri de drumul ce conduce la pierdanie și a-l îndrepta către acel al vecinicei fericiri». Acesta nu se poate face numai prin îndeplinirea slujbelor sfinte, ci iubind, să-l povățuie prin cuvântări, prin sfaturi, prin amenințări și pedepse canonice ca să se lase de viciul beției, să fugă de crâșmă și să se apropie de biserică și de școlă. Toți preoții ar trebui ca să dea mâna spre a îndepărta de poporul nostru acest viciu uricșos, deșădător și pierdător de corp și de suflet. Autoritățile mai mari bisericesci ar trebui să privegheze mai ales dacă clerul inferior își îndeplinesce această îndatorire, să facă dese vizi-

tații, să dea ordine aspre în această privire, priveghind prin organele de care dispune ca aceste ordine să fie executate. Acolo unde sunt preoți înzestrați cu darul vorbirii să-și însărcineze cu ținerea de predică la bisericile asistate de popor. Să mai dea ordin ca beția să fie privită ca un mare păcat, care ar espune pe acel ce i se dedă, de a fi oprit de la sfânta împărtășire, și câte alte de aceste mijloace canonice, care nouă ne sunt necunoscute. Să îndemne pe preoți a înființa prin sate societăți de temperanță, în care să se permită de o camdată beutul numai al vinului și al berei, *cu înlăturarea desevârșită a oricăruși spirit*. Preotul să se înțeleagă cu învățătorul și cu primarul spre a priveghea în toate Duminicile petrecerile de la crășme și să combată pe cât va fi cu putință abuzul cu beăturile.

Într'un cuvânt clerul să se pună pe lucru, să socotească ca cea întâi a lui datorie mântuirea poporului român de viciul beției și el va face o faptă bună, bine-cuvântată de Dumnezeu și bine vădită de oameni.

A. D. Xenopol

delegatul comitetului ligei române
contra alcoolismului
din Iași.

ȊIUA SERBĂREI PASCELOR

Citim în ziarul „Voința Națională“ din 5 Aprilie următoarele relativ de țiuia în care creștiniî ceî ade-vărați urméză a serba sf. Pasce:

Maî multe țiare aũ publicat următórea notă din partea societății de sciințe:

«Tóte Bisericile creștine aũ hotărît ca Pascele să se ser-beze în prima Duminică ce urméză luneî pline, care cade «dupě equinoștiul de primă-vară, numită pentru acésta lună «plină pascală.

«Totul stă, dar, în a se calcula exact, în ce ți a fie-că-ruî an va cădea luna plină pascală.

«Acest calcul se face greșit de părințiî bisericii ortodoxe. «Să luăm bună óră anul acesta:

«Ni se anunță Pascele pentru Duminică 5 (17) Aprilie *și acésta fiind-că, dupě calculele lor, luna plină pascală «cade Lunî, 30 Martie (11 Aprilie).

«Acest calcul, însă, e falș. Tótă lumea póte citi într'un «calendar (în lipsă de o Tablă Astronomică a Luneî) că «luna plină cade astă séră Miercurî 25 Martie (6 Aprilie), «iar nu dupě cincî țile. Maî mult, fie-care se póte asigura

«de acesta, uifându-se pe cer: va vedea că astă-seră, Mier-
«curi, e lună plină și că Lună, va fi deja știrbită. Prima
«Duminică după luna plină e, prin urmare, Duminica vii-
«tore, la 29 Martie (10 Aprilie). Acesta e adevărata ani-
«versare a Invierii Mântuitorului; atunci trebuie serbat Pas-
«cele, cum fac Catolicii și Protestanții, iar nu la 5 (17)
Aprilie».

Fiind-că mulți, de sigur, au dat creșemint celor de mai sus, socotindu-le de adevărate mai ales că venia în numele științei, credem că este bine a restabili adevărul lucrurilor.

Până la anul 325, când s'a ținut întâiul Sinod ecumenic al Bisericii creștine universale, creștinii nu aveau *o zi fixă și comună tuturor*, în care să se serbeze Pascele. Unii îl serbau de odată cu Iudeii, alții în Duminica care urma după pascele Iudeilor, iar alții așteptau pe Ebrei să sfișască Pascele, și apoi, în Vinerea ce urma, serbau Pascele crucificării, iar a treia zi, Duminică, Pascele Invierii Domnului.

Una din cauzele pentru care s'a convocat Sinodul întâi ecumenic, a fost și acesta: *a hotărî ziua, în care să se serbeze Pascele de toți creștinii și a se pune capăt tuturor neînțelegerilor.*

Sinodul a hotărît ca întreaga creștinătate să serbătorească Pascele *în prima Duminică, care urmază după lună plină a equinoștiului de primă-vară, după ce se va sfișși Pascele Iudeilor*¹⁾.

¹⁾ Canónele care copriind această hotărîre sunt: Canónele apostolice 7, 61, 70 și 71. Canonul 11 al Sin. VI ecumenic. Canonul I al Sinodului din Antiohia; canónele 37 și 38 ale Sinodului din Laodicea și canónele 6, 81 și 117 ale Sinodului din Cartagena. Intre canónele Sinodului I ecumenic, hotărîrea acesta nu există; ea este copriinsă în practicele acestui Sinod și roprodusă de cele-l-alte Sinóde posterióre, în special de Sinodul din Antiochia, care începe canónele sale cu această hotărîre (veđi can. I al acestui Sinod).

Prin această hotărîre, sfinții părinți au condiționat ziua fixă în care să se sărbătorească Pascele de toate creștinătaea, și de la care să nu se abată nimeni, de trei factori: a) de *equinoptiul de primă-vară*; b) de *lună plină ce urmează după acest equinoptiu* și c) de *Pascele Iudeilor*.

Pentru a serba Pascele, creștinii trebuiau să aștepte: *so sirea equinoptiului de primă-vară, luna plină ce urma după acest equinoptiu și să trecă Pascele Iudeilor*; iar cauzele pentru care sf. Părinți au condiționat ziua serbării Pascelui cu acești trei factori, sunt justificate în destul în canónele lor cu privire la această mare și sfîntă sărbătoare, pe care ei au voit a o deosebi de orî ce amestec atât cu Iudeii, cât și cu ereticii sau păgânii.

Sfinții părinți, însă în special *ai bisericii noastre ortodoxe*, sunt acușați că au greșit, în calculele lor, că au calculat fals equinoptiul, mai ales anul acesta, și că noi trebuia să serbăm pascele la 29 Martie, când l'au serbat catolicii și protestanții, iar nu la 5 Aprilie!

Dacă cei cari se grăbesc a aduce cu ușurință asemenea acușațiunii, ar fi cunoscut mai bine lucrurile și și-ar fi dat sémă de hotărîrea privitoare la această sărbătoare care, timp de aproape cinci secole, a agitat lumea creștină, de sigur nu ar fi insultat memoria sf. părinți într'un mod atât de fără temei și nu ne-ar fi găsit vinovați și pe noi, ortodoxii de astă-zi, dacă anul acesta serbăm Pascele la 5 Aprilie și nu la 29 Martie, când l'au serbat catolicii și protestanții.

Să precisăm lucrurile.

Anul acesta, lună plină, după equinoptiul de primă-vară, a fost la 25 Martie sêra; iar Duminica următoare, după această lună plină, la 29 Martie.

În această Duminică, lumea catolică și protestantă a și serbat Pascele. Întrebăm acum, putem și noi, ortodoxii, să l' serbăm în acea zi?

Dacă țiua serbării pascelor ar fi fost condiționată numai de cei doi factori, *equinoțiuul de primă-vară, și luna plină următoare acestui equinoțiu*, de sigur da.

Dar sfinții părinți au condiționat-o și de un al treilea factor: *pascele Iudeilor*. Ei au țis: *să trecă și pascele Iudeilor*.

Iudeii au intrat în Pasce în séra lui 25 Martie (luna plină a lui Nisan, după calculul lor) și urmau a'și sfirși pascele Joi séra, 2 Aprilie st. v.

Ținând sémă, prin urmare, de cei trei factori de care a fost condiționată țiua serbării Pascelui, când trebuie să o serbăm anul acesta? De sigur în Duminica ce urma după 2 Aprilie, și în care Iudeii sfirșiau pascele, și această Duminică nu este alta de cât 5 Aprilie, și în care tótă suflarea creștină ortodoxă sărbătorește Pascele anul acesta.

Departa dar ca Biserica ortodoxă să fi greșit calculele și noi să ne fi abătut de la hotărirea ei, din contră, ca ortodoxi, ținându-ne strict de ea, serbăm Pascele anul acesta la 5 Aprilie, conform hotăririi Bisericii universale, ori-cine l'a serbat său il serbeză în altă ți, se abate, de la această hotărire.

Ast-fel staū lucrurile și acesta este adevărul cu privire la țiua serbării Pascelui.

Ale Fericitului Teodoret Episcopul Cirului

CINCI CUVINTE

DESPRE ISTORIA BISERICESCA

(Veđi Biserica Ortodoxă Română No. 10 an. XXI).

CAP. XX.

Despre Mavia începătórea Saracinenilor și despre hirotonia lui Moisi Monachului.

Intru acea vreme semințiile Ismailtenilor cele apropiate de stěpânirea Romanilor prăda satele. Mavia însă era pověțuitórea acestora, nevěděnd adecă firea cu care era îmbrăcată, întrebuița cugetare bărbătěscă. Acěsta dupě multe împleticiri de rěsbóe împăcându se, apoi primind lumina cunoscinții de Dumneđeu, aș cerut archierei a se propune neamului pe óre-carele Moisi, ce se nevoia întru pusnicie în marginea hotarului Egiptului și a Palestinei. Acěstă cerere primind'o Vales Impěratul Romanilor, aș poruncit a

se duce Dumnezeuescul bărbatul acesta la Alexandria, și de acolo să primescă el, arhieraticescul dar. Că mai mult de acel scaun se apropia. Însă fiind-că aș fost dus, și aș vădut pre Luchie ispitindu-se a-și pune asupra lui mânele, să nu-mi fie, aș ȃis, a mă hirotonisi de mâna ta. Că nu se pogoră Darul Sfintului Duh de tine chemându-se. Iar Luchie ȃ-aș ȃis: de unde prepuindu-le tu acestea ȃici? El a rȃspuns: nu prepuind am ȃis; ci luminat sciũ. Că te lupți ȃnprotiva apostolescilor Dogme, și protivnice grȃesci, și cuvintelor celor hilitore le urmează, cele ce fȃrȃ de lege se fac. Cȃci carele rȃu credincios prin tine nu aș intrat ȃn cetele celor bisericesci? Carele din bȃrbaȃi cei vrednici de laudȃ nu s'aș isgonit? Care cruȃime de fiarȃ și vȃrvȃrȃescȃ nu aș descoperit cele ce de tine se cutȃzȃ ȃn tȃte ȃilele? Aceste adecȃ cuviosul cu ȃndrȃsnȃlȃ le ȃice. Iar el glasurile auȃea, ȃnsȃ junghiere simȃea, cȃ se temea nu cum-va iarȃși sȃ se aprȃndȃ rȃsboiul cel ce ȃncetase. Pentru care alȃi Episcopi aș poruncit sȃ se adune, pre cari ȃnsuși ȃ-aș cerut. Iar dupȃ ce cu credinȃa cea vrednicȃ de laudȃ aș primit darul Archieresc, s'aș dus cȃtre cei ce l'aș cerut, și cu apostolescile ȃnvȃȃturi ȃncȃ și cu facerile de minuni, ȃ-aș povȃuit cȃtre adevȃr. Decȃ ȃn Alexandria de cȃtre Luchie unele ca aceste s'aș cutezat și de Dumnezeuȃca purtarea de grijȃ s'aș iconomisit.

CAP. XXI.

Despre cele ce s'aș cutezat ȃn Constandino-cetate.

Iar ȃn cetatea lui Constandin urmȃtorii lui Arie umplȃnd o corabie de preoȃi bine-cinstitori de Dumnezeu, o aș sloboȃit ȃn noian fȃrȃ de cȃrmȃ. Apoi ore-cari de o socotinȃ cu dȃnșii ȃntru alt vas bȃgȃnd, aș poruncit foc sȃ arunce asupra corȃbiei preoȃilor, care lucru fȃcȃndu-se, și aceȃa cu focul și cu marea luptȃndu-se, ȃn sfȃrșit s'aș afundat,

și aș primit cununile muceniei. Iar în Antiohia rău credinciosul împăratul Vales mai multă vreme petrecând, aș dat voe tuturor, și Elinilor, și Iudeilor, și altora, câți sunt îmbrăcați cu nume de christiani, să le propoveduască cele protivnice Evangeliceștilor învățături. Că și elineștile slujbe le sêvîrșea, cei robiți rătăcirea, și amăgirea ceea ce se începuse de Iulian și s'aș fost stins de Iovian, acesta aș ȳertat iarăși să înflorască. Și jocurile diasicești și dionisiești, și cele ale Dimitrei, nu într'ascuns le sêvîrșea, ca într'o împărăție bine-cinstitoare de Dumneșeu, că prin mijlocul orașului alerga prășnuind pre Vachus. Și era vrăjmaș numai celor ce cinstea apostolésca învățatură. Că mai întâi pre aceștia i-aș scos din sfințitele case. Că prea lăudatul Iovian împăratul le-aș fost dat lor împreună și biserica cea din nou zidită. Iar fiind-că se aduna la pôlele muntelui, și cu cântări lăuda pre stăpânul Christos, și se îndulcea de Dumneșeescile cuvinte, suferind prolovirile protivnicilor vânturi și une-orî supărându-i plôea, și ninsorea, și frigul, iar alte-orî fierbințelă cumplită, nici de acest truderose folose i-aș ertat a se împărlăși; ci ostași trimetând i-aș împărășiat.

CAP. XXII.

În ce chip Flavian și Diodor aș adunat în Antiochia bis-rica ortodocșilor.

Flavian însă și Diodor ca nisce apărători, sfărma valurile cele ce prolovea că Meletie, păstorul Antiochenilor fiind silit a locui în isgonire, aceștia purta de grijă pentru turmă stând în protiva lupilor cu bărbăția lor și cu înțelepciunea; iar oilor proaducându-le potrivita odihnă și hrană. Decî fiind isgoniți de la pôlele muntelui, lângă malul megieșitului riș pășcea oile. Că nu suferea, ca cei luați robi în Vavilona, a-și spândura în sălci organele lor. Ci lăuda pre ziditorul și de bine-făcătorul întru tot locul stăpânirea lui.

Ci nici în locul acesta, aŭ suferit vrăjmașul pre adunarea bine-cinstitórelor de Dumneđeŭ oŭ care theologisea pre stă-pânul Christos. Decŭ iarăși soșietatea păstorilor acelor minunații, adunând Dumneđeescile oŭ spre oștenésca iscusință, le arăta pășunea cea Duhovnicéscă. Și Diodor cel prea înțelept și prea vitéz, ca un rŭ ore-care limpede și mare, celor micŭ, adecă le propunea bărbăție, iar hulele celor protivnici le nimicea. Și slava neamului nu o socotea; ci ticăloșia cea pentru credință cu dragoste o suferea. Și Flavian cel vitéz, și acesta din magnații patriei, fiind nobilitate, însă socotea prea singură bună cinstire de Dumneđeŭ, și ca un învățator pre marele Diodor ca pre un de cincŭ ori luptător îl invita. Căci întru acea vreme, în bisericéștile adunări, nu vorbea în obștie, iar celor ce o făcea aceasta le da multă îmbelșugare de aducerŭ aminte și de înțelegerŭ scripturnice. Și unŭ adecă încorda arcele înprotiva hulei lui Arie. Iar acesta ca dintr'o turbă pre săgețile minții le producea. Decŭ prin casă și în privilește vorbind, iar pre adunările ereticilor cu lesnire le risipea, și propunerile acelora le arăta ca pre o țesătură de păianjin. Impreună cu aceștia însă se nevoia și Afraatul acela, pre a cărui viețuire o am scris în iubitórea de Dumneđeŭ istorie. Că alegând mai bine pre mântuirea oilor de cât liniștea, și lăsându-și pusnicésca colibă, suferea păstorescile sudorŭ. Decŭ câtă bogăție de faptă bună aŭ adunat acesta, de prisos socotesc a o spune acum, întru altă lucrare scriindu-le aceste. Una însă numai din ale celui o voiŭ povesti fórte potrivită la istoria acésta.

CAP. XXIII.

Cele împrotiva sfântului Afraat Monachului.

Din partea nordului curge rŭl Oronti pe lângă curtea împărătéscă. Iar despre améză-zi este un pridvor prea mare

boltit care s-a zidit asupra îngrădirei cetății, carele are de ambe părțile turnuri înalte. Printre curțile împărătesci însă și printre rîu este drum împărătesc, carele primesce pre cei ce intră pre aceste porți ale cetății, și trece către țarinile cele ce sunt înaintea cetății. Prin acest drum trecînd Dumneșeescul Afraat, mergea la oștenesca nevointă a Dumneșeescilor oî ca să le facă cuviincioasa slujbă. Pre acesta de sus plecându-se împăratul din împărătescul chioșc, o haînă de păr înfășurat, și întru adânci bătrânețe fiind mergea cu putere. Și ore-cine dîcîndu-i că Afraatul acesta de carele atârna mulțimea cetății, aŭ dîs către dînsul: Unde mergi tu? Spune. Iar el înțelepșește și potrivit a dîs: Mă duc ca să mă rog pentru împărăția ta. Ci trebuie să rămîi tu acasă, i-a dîs împăratul, și după monachicesca lege în lăuntru să te rogi. Iar Dumneșeescul acela bărbat a dîs: Fôrte bine dîci o împărate, acêsta trebuie a eu să o fac, și acêsta făcînd'o am petrecut și până acum, până ce oile Mântuitorului se îndulcea de pace. Dar de vreme ce aŭ suferit multă turburare, și multă primejdie spânzură asupra lor, ca să nu se facă prinse de fiară, nevoie este a mișca totă puterea, și a păzi oile Domnului. Că spune-mi, aŭ dîs, o împărate, de ar fi vre-o fecioară în lăuntru în cămară ședînd, și de casă purtînd grijă, apoi de o ași fi vîdut cădută în vâpae și părintesca casă aprinsă, ce se cuvenea a face, spune-mi? În lăuntru a ședea, și casa a o trece cu vederea aprinsă, și a aștepta să intre flacăra? Orî cămării aî dîce cale bună, orî a alerga în sus și în jos și apă a căra, și vâpae a o stinge? Arătat că acêsta o vei dîce: că acêsta se cade pentru o fecioară ageră și înțeleptă. Acêsta o fac acum o împărate. Că tu în părintesca noastră casă băgînd vâpae, alergăm încóce și în colo ispitindu-ne a o stinge. Acestea cuviosul i-aŭ dîs. Iar el îngrozindu-l aŭ tăcut. Unul însă din slujitorii cei mai de aprópe aî împăratului, mai cu obraznicie îngrozind pre Dumneșeescul bărbat, aŭ păti-

mit una ca acesta. Feredeul împăratului fiindu-i încredințat, îndată după cuvintele acestea, s'aŭ pogorit să-l gătească pentru împăratul. Intrând însă în lăuntru și mintea fiindu-i vătămată, aŭ căduț în apa cea mai fierbinte și s'aŭ săvârșit. Iar împăratul ședea așteptându-l, ca să-i vestescă intrarea. Inșă fiind-că a trecut multă vreme a trimis împăratul pre alții doi să-i aducă veste pentru zăbavă. Și aceia intrând și cu deadinsul căutându-l, l'aŭ aflat mort zăcând în căldare și topit. Și acesta făcându-se cunoscut împăratului, aŭ cunoscut ei toți puterea rugăciunii lui Afraat. Iar de păgânescile dogme nu s'aŭ depărtat; ci ș'aŭ împietrit inimele lor ca Faraon, și facerea de minuni a cuviosului aflând'o detunatul, aŭ rămas tot turbat asupra bunii cinstiri de Dumneșeu.

CAP. XXIV.

Cele supra Sf. Iulian-Monachului.

Intru acea vreme, și Iulian acela mult lăudatul, de carele și mai înainte am pomenit, aŭ fost silit a părăsi pustiul, și a veni în Antiochia că de vreme ce cei hrăniți întru minciună, și cari clevetirile cu lesnire le meșteșugia, aceia adică, șic, cari cugeta cele ale lui Arie pre marele bărbatul acela întârea că ar fi de a lor socotință, pentru acesta, luminătorii adevărului Flavian și Deodor l'aŭ trimis, și Afraat, pre un bărbat nevoitor de faptă bună, pre Acachie șic pre cel ce în urmă după vreme foarte înțelepșesce aŭ îndreptat Biserica Verienilor, către prea lăudatul bărbatul acela rugându-l să-i fie milă de multe șeciuri de mi de ómeni, ca pre minciósa voróba a protivnicilor să o înfrunteze; iar propoveduirile adevărului să le adevereze. Și câte faceri de minuni bărbatul acesta și viind, și întorcându-se, aŭ făcut întru însuși cetatea această mare, în istoria cea iubitóre de Dumneșeu s'aŭ scris de noi, care cu les-

nire este a le afla cei ce vor a le sci aceste. Iar cum că totă mulțimea cetății s'au adunat întru a noastră parte, socotesc că nimeni s'ar îndoi din cei ce sciă omenésca fire. Că firesce urmăză facerile de minuni a trage pre toți ca să ȋdic de obște către dînsele. Iar cum că și minuni mari au făcut, mărturisesc însuși vrăjmașii adevărului. Acésta încă și în Alexandria mai înainte de vremea acésta în ȋilele lui Constandie o au făcut Marele Antonie. Că lăsând pustiul, încunjura prin totă cetatea aceea, învățând pre toți și ȋicând, că Athanasie este propoveditorul apostolescii învățături, și că cei de soțietatea lui Arie sunt protivnici ai adevărului. Așa scia Dumneȋescii bărbații aceia cele cunvenite ale potrive fiște-căria vremi, și cum că atuncea când trebuia să îmbrătoșeze liniscirea, așijderea și când să protimisésca cetățile mai mult de cât pustiul.

CAP. XXV.

Óre-cară alți monachi au încuviințat întru acea vreme

Era însăși alții în vremea aceea, strălucirile monachiceștii filosofii lăsându-le. În pustiul Halchideilor, Avit, Marchian. Avraam, și alții pre lângă aceștia nu puțin, nepătimașa viață uneltind'o în trupuri pătimitóre. Iar în țara Apamiilor, Agapit și Simeon, și Pavel și alții filosofia cea mai din vîrv dobândiudu'o. Iar în țara Zevmateilor, Pupleie și Pavlu. Iar în a Chireseilor, pre laudatul Achepsima închis într'o chiliuță, și vreme de șase-ȋeci de ani acest chip de viață au petrecut, nici vedându-se, nici vorovind cui-va. Iar Zevmatie vrednicul de laudă, cu tóte că era lipsit de vedere, înconjura întărind oile, și cu lupii luptându-se, pentru care pricină i-au ars aschiticésca lui colibă. Ci Traian pre credinciosul Voevodul oștii, alta i-au zidit, și de cea-l-altă odihnă l'au împărțășit. Iar în cetatea Antiochenilor, Marian și Ev-sevie, și Ammian, și Paladie, și Simeon, și Avraam, și alții

încă pe lângă aceștia Dumnezeușul chip nestruciat păzindu-l și viața acestora încă și a celor-l-alți scrisă le-am făcut. Și muntele încă, cel ce se află lângă cetatea cea prea mare, l'aș împodobit asemenea ca pre o grădină frumoasă. Că și întru acesta Petru al Galatiei aș strălucit, și Egiptenul cel de un nume cu acesta, și Romana, și Sevir, și Zinon, și Moisi și Malah, și alții mai mulți, de cel mai mulți neștiuți fiind, ci de Dumnezeușu fiind cunoscuți.

CAP. XXVI.

Despre Didim al Alexandrenilor și despre Efrem Sirul.

Intru această vreme, în Edesa adică se afla Efrem minunatul, iar în Alexandria încuviința Didim, scriind asupra protivnicilor adevărului. Și acesta adică limba Serienilor întrebuintând'o slobozi razele Duhovnicescului dar. Că de învățatura Elinescă fiind lipsit, aș înfruntat pre amăgitorii Elinilor cei de multe feluri, și de totă ereticășca rea meșteșugire pre adevăr l'aș descoperit. Și fiind-că Armonic, cel al Vardisanului, aș fost alcătuit din vechi ore-care cântări și cu dulcēja cântării dregând păgânătatea hrănia pre cei ce'i asculta, și către peire îi vâna, armonia cântării de acolo luând'o, aș mestecat buna cinstire de Dumnezeușu, și proaducea celor ce asculta prea dulce împreună și folositoare doftorie, aceste cântări și acum mai strălucite prăznuirii foc a purtătorilor de biruința mucenică. Iar Didim, din copilărie lipsit de simțirea vedetore, și împărțășit fiind de poeticesci și ritoricesci învățături, și de aritmeticescul meșteșug și de cel geometricesc, și de astronomie, și de silogismurile lui Aristotel, și de buna cuvîntare a lui Platon, prin așdîri aș intradus învățăturile, nu ca pre unele ce învățaș adevărul; ci ca pre nisce arme ale adevărului făcute asupra minciuneș. Și încă și ale Dumnezeușeciș scripturii aș în-

vățat nu numai scrisurile; ci și înțelegerile. Deci în aschiticeștile purtării de grijă, și întru ale faptei bune, aceștia strălucea întru acea vreme.

CAP. XXVII.

*Carul Episcopul încuviința în pământul Asienesc și cel Ponticesc în
acea vreme.*

Între Episcopi însă se afla amândoi Grigori, cel al Nazianzului și cel al Nisei, acesta frate, iar cel-l-alt împreună locuitor și împreună lucrător al marelui Vasilie fiind. Deci aceștia în Capadochia luptându-se pentru buna cinstire de Dumnezeu lucra vitejașce. Împreună lucra însă cu dinșii și Petru, având de tată pre același cu Vasilie și cu Grigorie, iar de învățatura cea din afară nefiind împărtășit împreună cu aceia, ci slobozind strălucirile vieții. Iar în Pisidia se afla Optimos, și Anfilochie în Licaonia, vitejesce oștinându-se pentru strămoșasca credință depărta străinile proloviri. Iar la apus, Damas Episcopul Romei, Amvrosie fiindu-i încredințat a îndrepta Mediolanul, pre cei ce de departe săgetau îi lovea. Și împreună cu aceștia, cei ce era siliți a locui în părțile cele mai de pre urmă, cu scrisori și pe al lor îi întărea, și pre protivnici îi strica. Că purtătorul de grijă a toate a dat cărmaciă protivnici mărimii viforului, și împotriva pornirei vrăjmașilor a rinduit pre virtutea povățuitorilor, și potrivite doftorii a dat cu greutatea vremii. Și nu numai de această purtare de grijă a împărtășit bisericile iubitorul de omeni Dumnezeu; ci și de altă purtare de grijă le-a învrednicit.

CAP. XXVIII.

*Despre cele scrise de Valent către marele Valentinian despre război,
și de cele împotriva scrise pentru credință.*

Că neamul Gothilor pornindu-se spre război, la Vosfor

aŭ tras pre cel ce să învățasă a să oști numai asupra celor bine cinstitori de Dumneșeu. Atuncea dar zădarnicul Valent cunoscându-și neputința sa, aŭ scris către fratele său cerând oaste. Iar bine credinciosul Valentinian iaŭ răspuns, că nu e lucru cuvios a izbândi pentru un bărbat ce să luptă cu Dumneșeu, ci drept este a înceta sumeșia sa. Aceste pre ticălosul acela de mai mare nebunie l'aŭ umplut. Că nu s'aŭ lăsat de sumeșie, ci aŭ stăruit oștindu-se asupra adevărului.

CAP. XXIX.

Despre buna cinstire de Dumneșeu a lui Traian Comitul.

Că saŭ întors adică de la Armenia Terentie semne de biruință înfingând, era însă povățuitor de oști foarte bun, și cu buna cinstire de Dumneșeu înpodobit. Acestuia iaŭ poruncit Valent să ceară daruri. Iar el aŭ vestit ceea ce trebuia celui hrănit întru buna cinstire de Dumneșeu. Că aŭ cerut nu aur, nu argint, nu moșie, nu stăpânire, nu casă; ci a se da o biserică celor ce se primejduesc pentru apostoliasca învățatură. Iar Valent primind cererea, și înțelegând cele ce era într'ansa, mâniindu-se o aŭ aruncat, și iaŭ poruncit a cere alte ore-care. Iar acesta stringând hârțiile cererii, aŭ șis, am primit, o împérate, și am darul, și nu voiŭ mai cere altul. Că judecătorul al scoposului este judecătorul a toate.

CAP. XXX.

Despre îndrăzneșia lui Traian Voevodului de oști.

Fiind însă că trecând Bosforul saŭ dus în Tracia, maŭ întâiŭ adică în Constantinopoli ce maŭ multă vreme o aŭ petrecut. Că să temea de războiŭ.

Aŭ trimis însă împreună cu oastea pre Traian Voevodul

oștii asupra varvarilor. Și de vreme ce biruindu-să acela saū întors, se ocăra fôrte Valis, cu molătate și cu temeri învinovățindu-l. Iar el îndrăznelă întrebuițând potrivită unui bărbat viteaz, aū ȃis, nu eū, o împérate, m'am biruit; ci tu ai vindut biruința, oștindu-te în protiva lui Dumneȃeū, și ajutorul acela pricinuindu'l varvarilor. Că de tine vrăjmășuindu-se, acelora le ajută. Și biruința urmază lui Dumneȃeū, și să face acelora carii să povățuesc de Dumneȃeū. Orī nu știi, iaū ȃis, pre carii iaī isgonit din biserici, și căroră le-ai dat acestea? Aceste încă și Arinteū, și Victor, că voevodī era și aceștia de oști, împreună aū mărturisit că așa sunt, și aū sfățuit pre împăratul să nu se mânia pentru adevărul cel însoțit cu muștrările.

CAP. XXXI.

*Despre Isaachie cel ce petrecea în singurătate în Constantinopoli,
și despre îndrăznela lui Vretanieun Episcopului Schitian.*

ȃic însă că și Isaachie, lăcaș monachicesc având acole, fiind-că l'aū vȃȃut pre el eșind împreună cu oastea, strigare întrebuițând ar fi ȃis, unde mergi, o împérate, asupra lui Dumneȃeū oștindu-te, și pre acesta ne avȃndu'l ajutător? Că însuși aū pornit pre varvari asupra ta, pentru că și tu multe limbi ai pornit spre hulă asupra lui, și pre cei ce îl lăuda din Dumneȃeeștile case iaī isgonit. Incetȃză dar oștindu-te, și va înceta războiul, dă înapoi pre păștorii cei vrednicii turmilor lor, și vei lua biruința fără ostenelă. Iar dacă din acestea nimica făcȃnd te vei războiū, te vei învȃța cu ispita, cȃt de greū este a lovi cu piciorul în bold. Că nici te vei mai întorȃce, și vei perde oastea. Iar împăratul mâniindu-se, aū ȃis, și mȃ voiū întorȃce, și te voiū ucide, și'ti voiū cere samă de minciunosă vorobire. Iar acesta îndată temȃndu-se de îngrozire, aū ȃis strigȃnd, ucide-mă, de să va vȃdi minciuna cuvintelor.

Și Vretanie cu tot felul de fapta bună strălucindu-se, și fiindu-i încredințat a îndrepta archieraticește cetățile a totă Schitia, ș'aū infocat cugetarea cu râvnă, și aū înfruntat pre stricarea dogmilor, și fără de legile cele ce aū făcut Valent înprotiva Sfinților, și împreună cu Dumneđeescul David striga, grăfam întru mărturiile tale înaintea împăraților, și nu mă rușinam.

CAP. XXXII.

Despre oștirea lui Valent cea asupra Gothilor, și cum ș'aū luat răsplătirea păgânătății.

Valent însă pre bunii sfătuitoarii aceia defălmându-l, oastea adică o aū trimis înaintea spre tăbărare asupra Gothilor. Iar el șădend întru un sat aștepta biruința. Ostașii însă nesuferind pornirea varvarilor, saū întors în fugă, și să ucidea alungându-se, unii mai în grabă fugând, iar cei-l-alții desăvârșit gonindu-i. Și cuprinđend satul acela varvarii, unde Valent înștiințându-se de înfrângire saū ispitit a să ascunde. Iar ei puind foc împreună cu satul aū ars și pre vrăjmașii bunii cinstirii de Dumneđeă. Deci așa acela și în viața acésta ș'aū luat răsplătire de cele ce aū greșit.

CAP. XXXIII.

De unde s'aū împărtășit Gothii de arienésca rătăcire.

Eū însă cel întâiū lucru socotesc a arăta celor ce nu știū, cum aū primit varvarii arienésca bôlă.

Când aū trecut Dunărea cătră Valent și aū încheiat pace, acolo fiind față atunce și Evdocsie cel cu nume urât, aū dis împăratului să'l înduplice pre el a împărtăși pre Gothii. Că din vechi aū fost primit ei razele Dumneđeestiū cunoștință și se hrănea cu apostoleștile dogme. Că mai adevărată, aū dis, va face pacea împărtășirea cugetării. Acésta

socotință lăudând'o Valent aŭ propus ocărmuitorilor acelora unirea dogmilor. Iar ei ȳicea cĂ nu vor primi așl lĂsa pĂrintĂsca invĂțăturĂ. Intru acea vreme inșĂ Urfil Episcopul lor era, cĂruia mai mult sĂ supunea ei, și cuvintele aceluia le socotea de legi ne strĂmutate. Pre acesta și cu cuvinte alunecĂndu'l Evdocsie, și cu bani amĂgindu'l, aŭ fĂcut sĂ induplicate pre varvari a primi inpĂrtĂșirea impĂratuluĭ. Și iaŭ induplicate, ȳicĂnd cĂ gĂlcĂva saŭ fĂcut din iubire de cinste, iar a dogmelor nici o osebire este. Pentru acĂsta dar și pĂnĂ in ȳiua de astĂ.ȳi Gothiĭ pre TatĂl il ȳic mai mare de cĂt Fiul, iar pre Fiul nu sufĂr al ȳice zidire, de. și sĂ inpĂrtĂșesc cu cei ce o ȳic acĂsta. Dar inșĂ nu cu totul aŭ pĂrĂsit pĂrintĂsca invĂțăturĂ. CĂ și Urfil induplicateĂndu'l pre ei a se inpĂrtĂși cu Evdocsie și cu impĂratul, aŭ ȳis cĂ nu este osebire a dogmelor; ci o zĂdarnicĂ gĂlciavĂ. aŭ fĂcut despĂrtirea acĂsta.

CUVÎNTUL AL CINCILEA.

CAP. I.

Despre buna cinstire de Dumneȳeu a lui Grațian impĂratuluĭ.

In ce chip suferĂ cu adevĂrat StĂpĂnul Dumneȳeu pre cei ce sĂ turbĂzĂ asupra sa și in ce chip osĂndește pre cei ce in delunga lui rĂbdare nu o in trebuințĂzĂ spre folos, unile ca acestea și fĂcĂndu-le și pĂtimindu-le Valent, aŭ arĂtat cu amĂruntul. CĂci cu niște cumpene și mĂsurĂ, milostivire și dreptate in trebuințĂnd iubitorul de omeni, cĂnd vede pre cine-va cĂ cu mĂrimea greșalilor covĂrșĂște mĂsurile iubirei de omeni. Cu drĂpta pedĂpsĂ oprește sporirea cea mai inainte. Grațian inșĂ, fiul lui Valentinian adicĂ,

și nepot de frate a lui Valent, a primit totă ocârmuirea Romanilor. Că mai înainte adică schiptrurile Evropii le-a luat după săvârșirea tatălui său. Că și acela încă viu aflându-se, fiul să împărtașa de împărăție. Deci a luat și Asia și rămășițurile Libiei, fără fiu ucigându-se Valent.

CAP. II.

Despre întorcerea Episcopilor.

Deci îndată ș'aun făcut arătată buna cinstire de Dumnezeu ce o avea și pârga împărăției o aun proadus Impăratului a toate. Că lege aun dat în scris, ca toți păstorii cei isgoniți să se întorcă, și să se dea turmilor sale, și Dumnezeuștile case să se dea celor ce vor alege de bună voie împărtașirea lui Damas. Damas însă acesta era Episcop al Romei, și împodobit cu viață vrednică de laudă, și carele voia toate ale ăce și ale face pentru apostoleștile dogme; după Liverie însă aun luat purtarea de grijă a Bisericeii. Aun trimis însă legea acăstă hotărătore pre Sapor Voevodul de oșți prea numit fiind atuncea. Și pre propoveditorii huliți lui Arie, ca pre niște hiare, să-i izgonescă din sfințitele lăcașuri; iar pre păstorii cei buni aun poruncit să-i dea Dumnezeuștilor păstoriilor lor.

Și întru fiește carele neam acăsta să făcea fără osebire, în Antiochia însă care ocârmuea răsăritul său așit o gălcă ca acăsta.

CAP. III.

Despre prigonirea lui Pavlin, și a lui Apolinarie al Laodichiei chentomie (adică noua scornire de eres), și despre filosofia și iubirea de Dumnezeu a lui Meletie.

În două adică, precum și mai înainte am ăis, era osebiți cei ce se lupta pentru apostoleștile dogme, și unii a-

dică îndată după vrăjmăşia cea scornită asupra marelui Evstafie, de urăciunea cea arienescă îngreţoşându-se, şi însuşi în deosebii adunându-se, avea povăţuitor pre Pavlin. Iar alţii după hirotonia lui Evzonie împreună cu Meletie cel mare despărţindu-se de cei rău credincioşi, şi primejdiele acele ce le-am povestit suferindu-le, să îndrepta de prea înţeleptă învăţătura a lui Meletie. Pre lângă acestea încă Apolinarie Laodicheanul său făcut începător pre sineşi al altei societăţi. Carile puind asupraşi obrăzariul bunii cinstiri de Dumnezeu, şi făţarnicindu-se că apără apostoleştile dogme, după puţin său vedut viderat protivnic. Căci şi despre Dumneđeésca fire minciunosă cuvinte întrebuinta, óre-care trepte de vrednicii născocind, şi taína iconomieí aú cutezat a o arăta nedesăvirşită, şi sufletul cel cuvîntător, căruia îi este încredinţat a îndrepta pre trup, aú đis că mântuirea ceea ce său făcut era lipsită de suflet. Đicend el adică că cuvîntul lui Dumnezeu nu aú luat suflet, nici de doftorie s'aú învrednicit, nici de cinste său împărtăşit. Ci că trupul cel pămăntesc se închină de nevedutule puteri; Iar sufletul cel ce s'aú făcut duple chipul lui Dumnezeu aú rămas jos, înbrăcat cu necinstea păcatului. Multe dar şi altele pre lângă acestea aú đis cu minte greşită şi orbită. Că uneori adică împreună mărturisea şi el că din Sfînta Feciórá ş'aú luat trup, iar uneori đice că din ceriú împreună cu Dumnezeu Cuvîntul său pogorît trupul. Şi alte ori că s'aú făcut Cuvîntul trup, nimic luând de la noi. Incă şi alte basne şi bîrfiri le-aú însoţit cu Dumneđeestile făgăduinţă, cari şi ale đice socotesc a fi de prisos în vremea acésta. Decí acesta unile ca acelea đicend, nu numai pre ai săi íau umplut de vătămare; ci şi pre unii din ai noştri íau împărtăşit de acésta. Că în urmă după vreme, prostimea a ambe părţilor văđend'o, şi strălucirea Bisericeí privind'o, său adunat íarăşi câte puşini toşii, şi său împărtăşit de comunicaşia Bisericeí. Iar bóla cea de mai înainte nu o aú

lepădat; ci și pre mulți din cei din vechi sănătoși iaă umplut de acésta. Și dintru acésta rădăcină aă odrăslit în biserică firea cea una a trupului și a Dumneđeirei, și patima celui uneea născut a o lipi Dumneđeirei, și cele-l-alte câte aă născut pre gâlcevirea între noróde și între preoți. Ci aceste adică în urmă saă făcut. Iar atuncea, viind Sapor Voevodul oșlii, și împărătésca lege arătând'o, se întărea adică Pavlin acesta a fi din partea lui Damas. Se întărea însă și Apolinarie ascundându-și boala. Iar Dumneđeescul Meletie ședea în linește, suferind gâlcevirea acelora. Iar Flavian prea înțeleptul de céta prezviterilor ales încă fiind, mai întâi aă ăis către Pavlin, când iaă ăis voevodul, o iubite, de înbrătoșezi împărțășirea lui Damas, arată nouă descoperit rudirea dogmelor. Că acela cu adevărat o ființă mărturisind a Dumneđeștii Treimi, pre cele trei ipostasuri arătat le propoveduește. Tu însă înprotiva ipostasurilor stricé Treimea. Decí arată conglăsuirea dogmelor, și ea bisericile dupre lege. Așa acela cu muștrările astupându-i gura, aă ăis către Apolinarie: Mă mier de tine, o prietine, așa fără de sfială luptându-te înprotiva adevărului, și mai ales arătat știind că minunatul Damas ăice că Dumneđeă Cuvintul deplinită pre firea noastră o aă luat; iar tu te afle ăicând din protivă. Că pre mintea noastră lipsăști de mântuire. Iar de spunem minciuni cu aceste prihănuindu-te, acum tăgăduște scornirea cea din nou de tine născută, și primește învățătura lui Damas, și ea Dumneđeștile bisericé. Decí prea înțeleptul Flavian cu adevăratele cuvinte aă curmat îndrăznéla acelora. Iar Meletie, cel mai blând de cât toți ómenii, înțelepțește împreună și cu blândețe aă ăis către Pavlin: de vreme ce și mie purtarea de grijă a oilor acestora mi-o aă încredințat Domnul oilor, și tu ai primit asuprași purtare de grijă a celor-l-alte, și oile buné cinstiri de Dumneđeă să împărțășesc unile cu altele, să le adunăm împreună, o iubitule, pre oi, și gâlcéva cea pentru povă-

țuire o vom topi. Obștește însă păscând oile, și obștească odihnă să proaducem lor. Iar dacă zavistia cea din lăuntru naște pre gâlciavă, eu și acesta mă voiu apuca să o izgonesc. Că puid înaintea aceștiea Dumneđeésca Evanghelie, voiu chezașlui să șidem noi de o parte și de alta, și dacă eu mai întâi voiu primi sfârșitul vieții, singur o vei avea, o prietine pre ocârmuirea turmii. Iar de o vei pătimi tu acesta mai înainte, eu iarăși dupre puțină voiu purta grijă de oi. Acestea cu blândețe împreună și înțelepțește le-așdis Dumneđeescul Meletie. Iar Pavlin nu le-aș primit. Atuncea Voevodul judecător al celor țise făcându-se, marelui Meletie iaș dat bisericile. Iar Pavlin aș rămas povățuitor al oilor celor ce din început saș osebit.

C. E.

(Va urma).

CRONICA BISERICII ORTODOXE ROMĂNE.

I.

De cât-va timp am întrerupt partea acésta din revistă. Trebuie însă să revenim pentru marea ei importanță. Sunt chestiuni de actualitate care nu pot fi trecute cu vederea, fiind-că presintă un deosebit interes pentru cititorii noștri. Trebuie să cunoșcem tot ce se mișcă în viața religioasă a omenirii și în deosebi în viața bisericii noastre ortodoxe! Trebuie cunoscută și studiată ori și ce manifestațiune de activitate omenéscă, care stă în legătură cu cele religioase! Preotul, părintele turmei grăitoare nu pôte rămâne străin de nimic din toate acestea. Vom căuta deci în limita spațiului și a mijlócelor de care dispunem ca să satisfacem acésta trebuință importantă.

II.

La 11 Maiú c. s'a întrunit în ședință plenară comisiunea instituită de Dl. ministru al Cultelor și instrucțiunii publice spre a întocmi programul și orarul șcólelor secundare de băeți și fete conform nouii legi a învățămîntului votată de corpurile legiuitoare. Din acésta comisiune fac parte în cea ce privesce învățămîntul religios P. S. Athanasie, Episcopul Rimnicului Noul-Severin, Dr. Dragomir Demetrescu, Părintele Nazarie, directorul Seminariului din Roman, P. Gărbovicénu și M. Popescu profesori la Seminarul Central din București.

Lucrările acestei comisiuni vor duce multă vreme, căci totul depinde pentru buna aplicare a legii în prima linie de o bună întocmire a programei analitice și de stabilirea unui orar rațional. O dată lucrările terminate se vor prezenta atunci Consiliului general de instrucție și în urmă consiliului permanent, când 'și vor lua și forma definitivă. Amintim că după această nouă lege a învățămîntului s'a prevădut studiul religiunii și în cursul superior de liceu. Prin urmare nu va fi tocmai ușor de a se alege cu chibzuință din învățămîntul religios tot ce e necesar pentru cultura generală a școlarilor și pentru o frumoasă educațiune, cum și de a se distribui după importanță și greutate pe clase. Să sperăm însă că totul va ieși pentru binele învățămîntului religios în școlile noastre secundare!

III.

În numărul trecut al acestei reviste Dl. C. Erbicenu a tradus după revista Patriarhiei din Constantinopol un foarte important articol despre încercările de unire cu biserica ortodoxă din partea bisericii protestante din Anglia. Atrag cu deosebire atențiunea cititorilor asupra acestui articol. Prin mijlocirea D-lui Const. Chiricescu, profesor la facultatea de teologie primim și o dare de sémă asupra trecerii Nestorienilor la ortodoxism tradusă din rusesce de către părintele *Ierodiacon Varlaam Dimitroff-Ribolvsky*, student al facultății noastre de teologie. Ne facem o deosebită plăcere de a o publica aici, căci 'și are marea ei importanță din multe puncte de privire și asupra căreia vom reveni mai în urmă.

Trecerea Nestorienilor la Ortodoxism.

Deputația de Siro-Chaldei-Nestorienii în cap cu episcopul Mar-Iona al Urmiului, sosită în St. Petersburg cu scop de

a cere de la Sf. Sinod primirea poporului nestorian în Ortodoxism, ședând în curs de câte-va săptămâni în lavra lui Alexandru-Nevsky, a vizitat și a făcut cunoștință cu cele mai însemnate localități ale capitalei poporului Ortodoxo-Rus și în același timp s'a pregătit pentru intrarea nestorienilor în stnul Sf. Biserici Ortodoxe. Măreția și podoba bisericilor ruse, pomposul serviciu săvârșit în ele de către soborul ierarhilor Ruși și cunoștința cu viața religioasă a bisericii ruse a făcut adâncă impresie membrilor deputațiunei și a dat mai mare impuls dorinței lor căldurose de a intra cât mai curând în stnul sfintei Biserici-Ortodoxe. În sfârșit, toate pregătirile fiind sfârșite, Sf. Sinod a bine-voit să 'i primască în stnul Ortodoxiei și trecerea lor s'a săvârșit în modul următor.

În -ajunul sărbătorii Buna-vestire Sf. Sinod s'a adunat la ședință mai de vreme ca de obicei și anume la orele 11 de dimineață. În același timp a sosit și capul Siro-Chaldeilor-nestorienii perși episcopul Suporganului și al Urmiului Mar-Iona cel ce cerea unirea cu Sf. Biserică Ortodoxă, ca smerit rugător, bătând în ușa sf. biserici ortodoxe, ședea în camera vecină la ușa ce ducea în sala ședinței Sf. Sinod. Secretarul Gurieff raportă Sf. Sinod, că într'una din ședințele lui trecute a fost discuțiunea mai pe larg despre primirea supușilor perși, Siro-Chaldei-Nestorienii, sosiți în Sf. Petersburg în cap cu episcopul Urmiului Iona, în stnul bisericii ortodoxe. Atunci Primatul Sf. Sinod Inalt Prea Sfințitul Mitropolit al St. Petersburgului Paladie se adresă către cei-l-alți membri ai Sinodului cu întrebarea: «Episcopul Urmiului Iona cere unirea cu noi și șade la ușa; îi dați voe să intre la noi?» Ca răspuns la acesta membrii Sf. Sinod au exprimat aprobarea lor prin înclinarea capului și episcopul Iona fu introdus, de către ieromonahul Theofilact și preotul David Veniaminoff, în sala Sf. Sinod și aședat la obicnuitul loc al episcopilor nou-numiți. El a fost îmbrăcat în costumul său național și figura lui înaltă cu frumoasă și inteligenta lui față, încadrată cu o mare barbă jumătate albită, a produs o favorabilă impresie. I se propuse să citască mărturisirea credinței, pe care el a pronunțat-o clar în limba siriacă-veche, după această, aceeași mărturisire a fost citită de ieromonahul Theofilact și în limba slavonă.

apoi episcopul Iona cu mâna sa proprie a iscălit mărturisirea sa de credință, care conchide în sine și lepădarea sa de nestorianism. După ascultarea mărturisirei de credință Primatul Sf. Sinod a întrebat pe cei-l-alți membri ai Sinodului: «Primiți pe episcopul Iona în comunitate cu biserica ortodoxă?» Înalt Prea Sfințitul Mitropolit al Kievului Ioanichie a răspuns: «Propun pe baza canonului 95 al Sinodului al VI-lea ecumenic, să se primească episcopul Iona și cei ce sunt cu dînsul în rangurile lor». Cei-l-alți membri ai Sf. Sinod aproară și această propunere. Atunci episcopul Iona închinându-se sf. Crucii ce ședea pe masa unde țineaș sedința membrii Sf. Sinod, și înclinându-se către dînșii a eșit din sala ședinței condus de aceleași persoane de care fusese introdus. Actul formal despre primirea episcopului Iona și a celor-l-alți ce sunt cu dînsul în stînul ortodoxismului cu acesta se și fini. Inșă și solemnitatea unirii lor s'a sêvrșit înaintea serviciului Divin chiar în ziua de Buna-vestirea Prea Sfintei Născătoare de Dumneșeu.

În ziua amintită deja de timpuriu până la începerea Sfintei Liturghii poporul în mase compacte mergea către biserica lavrei lui Alexandru-Nevsky, doritor să vadă rara solemnitate a unirii unui episcop de credință streină și a servitorilor bisericesci supuși lui cu biserica ortodoxă. Cei ce doreau unirea au fost, afară de Iona episcopul Suporganului și al Urmiului, arhimandritul Ilie din Armudaciag, preotul Gheorghie Bedjan, Serghie Badal și diaconul Iacov Babazan. Inșă și unirea a fost sêvrșită între ceasuri și liturghie de Înalt Prea Sfințitul Paladie, Mitropolitul St. Petersburgului cu o deosebită ceremonie numită: «cum trebuie a primi pe cei ce vin către biserica ortodoxă de la religiunea nestoriană», dinadins tipărită pentru acesta ocașunea în tipografia sinodală. Într'adevăr spectacolul a fost foarte mișcător când zelosul Primat al bisericii Russe Ortodoxe, înconjurat de vicarii lui și corpul clerical a întâmpinat pe cei noui uniți la ușile bisericesci și i-a întrebat: dacă ei voesc a se lepăda de greșelile și rătăcirile mărturisirei nestoriene și a intra în comunitatea religiunii Catolico-Ortodoxe, la care ei au răspuns: «Voiesc» (episcopul Iona în limba siriacă veche, iar cei-l-alți în limba slavonă). Apoi după sêvrșirea unei scurte rugăciuni pentru cei noui

uniți, Înalt Prea Sfințitul Primat întrebă: «Te lepești de nedrepta învățătură cum că în Domnul nostru Iisus Christos sunt nu numai două naturi,—Dumnezeiască și omenească, dar și două ipostasuri,—Dumnezeirea și omenirea, și te lepești de învățătura lui Nestorie și de toți urmașii lui?» Răspuns: «Mă leapăd». — Întrebarea: «Te lepești de nedrepta învățătură, că Prea Sfânta Fecioră Maria, care a născut într'adevăr pe Christos Domnul nostru, nu se cuvine a o numi Născătoare de Dumnezeu, ci numai Născătoare de Christos?» — Răspuns: «Mă leapăd» — Întrebarea: «Voesci dar a te uni cu sfânta biserică Catholică-Ortodoxă de răsărit, și promiți tu că vei fi ascultător ei?» — Răspuns: «Votesc și promit din totă inima mea». Apoi după mărturisirea credinței și promisiunea dată din partea celor noui uniți că vor cinsti pe toate cele șapte sinode ecumenice și vor primi dogmele și canoanele întărite de ele, că vor onora sfintele icone «după rațiunea bisericii ortodoxe, raportând cinstirea lor către primordialul lor chip prezentat», și că vor păstra toate statutele și tradițiunile sfintei biserici, zelosul Primat a pus d'asupra lor omoforul său și le-a spus: «Intrați în biserică ortodoxă și pe deplin aruncați rătăcirile în cari ați fost, adorați pe A-tot-țiitorul Părinte, pe Fiul său Iisus Christos și pe Sfântul Duh,—Treimea cea de o ființă și nedespărțită». După aceia cei noui convertiți în cântări de psalmi și rugăciuni au fost conduși spre amvonul bisericii unde ședea membrii Sf. Sinod, iar pe o masă ședea Crucea și Evanghelia și înaintea lor cei noui uniți au pronunțat următoarea promisiune: «Religiunea Catholică-Ortodoxă pe care acum cu bună-voință o mărturisesc, întregă și neștirbită chiar până la ultima mea suflare, Domnul ajutându-mi, tare o voi păzi; și poruncile ei cu zel și bucurie voi stăruia le îndeplini, pășind în neprihănire, cât e posibil, cele sfinte. Spre încredințarea acestei promisiunii a mea sărut cuvintele și Crucea Mântuitorului meu. Amin». Apoi cei noui convertiți au stat în genuchi și Primatul-Ierarh a citit d'asupra lor o rugăciune deslegătoare de toate păcatele și ceremonia unirii s'a finit. S'a început, apoi, Dumnezeiesca liturghie, săvârșită de Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Paladie în conliturghisire cu membrii Sf. Sinod Înalt Prea Sfințitii: Vladimir Mitropolitul Moscovei și al Colomeului, Antonie

Arhiepiscopul Finlandei și al Viborgului, Prea Sfințitul Dimitrie Episcopul Tversului și al Colomenului și cel nou-unitul Iona Episcopul Suporganului și al Urmiului. Serviciul Divin s'a finit cu un tedeum de mulțumire, cântându-se «mulți ani trăiască» pentru Impăratul și casa Impărătescă, pentru Sf. Sinod cu Primatul său Inalt Prea Sfințitul Paladie și pentru cel nou unit Episcopul Iona cu protejații de Dumnezeu păstoriți ai lui. Poporul în mare număr se apropia de Vlădica Iona, spre a se învrednici de bine-cuvântarea lui arhipăstorală.

Actul unirei Nestorienilor cu Biserica Ortodoxă.

În reședința episcopului Mar-Iona, în prezența persoanelor autorizate a fost încheiat următorul act:

In numele Tatălui și al Fiului și al Sfintului Duh!

Prin grația Sfintului Duh-Făcătorul de viață, noi, poporul Siro-Chaldei, urmașii lui Nestorie, hotărîm a ne uni cu una Adevărata Sfînta Sobornicească și Apostolică Biserica a Greco-Rusiei,—a ne uni nemincinos, fără fățarnicie, cu adevărat și cu inima curată după cuvintele Marelui Păstor Domnul Iisus Christos: «Va fi o turmă și un Păstor» (Sf. Ioan cap. 10, v. 16). Părinții și străbunii noștri acum XIV secole s'aun despărțit de la unitatea bisericăscă, dar de acum să nu mai fie această despărțire și zidul mijlociu între nestorienii și ortodocșii. Noi credem și primim: 1) Invățătura și hotărîrile sinodului IV ecumenic și epistolele lui Ciril Alexandrinul, iar după aceea în unimitate mărturisim: Pe Unul și Același Fiū, Domnul nostru Iisus Christos, desăvîrșit în Dumnezeu și desăvîrșit în omenire, Același după suflet și corp consubstanțial cu Tatăl în Dumnezeu și Același consubstanțial nou în omenire, cu totul asemenea nouă afară de păcat, născut înainte de veci din Tatăl după Dumnezeu, iar în zilele cele din urmă pentru noi și pentru mântuirea noastră din Fecioara Maria Născătoarea de Dumnezeu după omenire, pe Unul și Același Christos, Fiul lui Dumnezeu Unul născut, cunoscut în două naturi neamestecate, neschimbate, nedespărțite și netpărțite (nici de cum deosebirea celor două naturi nimicindu-se prin unire, ci mai cu seamă conservându-și afinitatea fie-care natură, într'o-

Persónă și într'o Fire (Ipostas) unindu-se), nu în două persoane desfăcându-se sau împărțindu-se, ci pe Unul și Același Fiú și Unul născut Dumneđeú-Cuvîntul, Domnul Iisus Christos (cartea canónelor Sf. Apostoli și a Sinódelor); iar cei cari nu numesc pe Fecióra Maria Născătórea de Dumneđeú, nu numesc pe Fecióra Maria Mama Domnului Iisus Christos, după trup născînd pe Cuvîntul etern, esistînd de la Dumneđeul Tatăl, fiind din început și făcîndu-se în dílele din urmă trup, despre Care evangelistul Ioan díce: «Și Cuvîntul trup s'a făcut, și a locuit între noi, și am vedúť Mărirea Lui, mărire ca a unui născut de la Tatăl, plin de dar și adevér» (Sf. Ioan cap. 1, v. 14), acei cari fac rătăcirí în învătătura Bisericeí Catolice Ecumenice, în comunicațiune bisericescă nu'í primim: să fie escomunicați!—Punct. 2) Primim dispozițiunile celor șapte sinóde Ecumenice și a celor noué locale ce se ating de religiune și practica bisericeí.—Punct. 3) Mărturisim Simbolul credinței Niceo-Constantinopolitan cu cea mare atențiune, și cei ce vor schimba, scurta sau adăuga macar un cuvînt la simbolul credinței Niceo-Constantinopolitan, adică a religiunei întregéi Bisericeí Ecumenice Catolice, de la o margine și până la cea-l-altă margine a pămîntului primind Evangelia,—cu aceștiia comunitate bisericescă nu avem: să fie excomunicați din comunitatea bisericescă!—Punct. 4) Despre harul Prea Sfîntului Duh, Domnul Făcétorul de viață știm: că Domnul Dumneđeú, Unul în substanța Sa și Intreit în Persóne, voiește a sfinți omenirea cădută și a da mijlóce spre mîntuire în cele șapte de Dumneđeú orînduite Mistere: Botezul, Miruirea, Impărțășirea, Penitența, Preoția, Cununia și Eleosfințirea; șapte Mistere după numărul celor șapte daruri a Sfîntului Duh. Punct. 5) Conservăm tóte vechile scripturi și tradițií de la Sfînții părinți ai Bisericeí, conform dispozițiunilor Dogmatice ale sinodului al șaptelea Ecumenic de la Nicea. Punct. 6) Cei ce numesc pe Sfînta Feciórá Maria Neprihănită Maica Domnului nostru Iisus Christos,—Născătórea de Christos sau născătórea de om, d'acum îi socotim ca pe unii ce nu judeca drept și lipsiți de cunoștința învătăturei revelate de Dumneđeú. Pe aceștiia în comunitatea bisericescă nu'í primim, să fie escomunicați! Punct. 7) Hotărîrea acésta cu ascăliturile persónelor clericale și a reprezentanților comu-

nelor sătești, doritorii a primi Ortodoxismul, o înaintăm spre aprobarea Sfântului Sinod Diriginte al Bisericei Ortodoxe Greco-Ruse, și pe lângă această hotărâre, cu bine-cuvîntarea arhiepiscopului Matran Iona al Suporganului, provincia Azerbeidjan, districtul Urmy, subsemnăm și încredințăm, ca cuvintele noastre sunt adevărate și nu sunt mincinoase. Să bine-cuvînteze Cel Prea Înalt Domnul Dumnezeu fapta de reunire a poporului Siro-Chaldaic cu Biserica Ortodoxă. Amin.

Intocmai aș subscris: Mitropolitul districtului Urmy, provincia Azerbeidjan Mar-Iona. Commetantul tuturor nestorienilor din Persia, mirza uzuf Han Arsenion. Representantul Mar-Simona, patriarhul tuturor nestorienilor, protoiereul Urșana Saroff. Diaconul, Siro-Chaldeu de religiunea ortodoxă Iacov Veniaminoff. Missionarul ortodox din districtul Urmy preotul Victor Sinadsky. Ajutătorul lui preotul parohiei Navruzlu-Camarlin, districtului Erivan, Simon Alaveranoff și două sute trei-șeci și trei persoane însemnate clericici și mireni, locuitorii al ocolului Nazluciai, districtul Urmy ce este în Persia.

Urmază sigilul pe original.

Anul 1897 Maiu 24 ȕi.

Târgul Suporgan—Persia.

IV.

Chestiunea restaurării monumentelor religioase a fost mult discutată la noi. Pe timpul când dl. V. A. Ureche a fost ministru al cultelor și instrucțiunii publice s'aș numit chiar comisiunii care aș făcut studiul la fața locului asupra mai a tuturor bisericilor și monastirilor vechi din țară și aș presentat raporte relative la însemnătatea și nevoia de a se repara saș restaura aceste monumente. Avem și o comisiune la ministerul cultelor și instrucțiunii publice, care are saș-și dea părerea relativă la conservarea monumentelor istorice. S'aș făcut inceputuri cu restaurarea unor monumente strămoșesci și sperăm că încetul cu încetul le vom avea pe toate restaurate după valoarea și trecutul lor glorios. Urmașii sunt datorii saș păstreze și saș sfințescă ce aș făcut părinții și strămoșii lor.

În sesiunea actuală a corpurilor legiuitoare dl. Haret, ministru Cultelor și instrucțiunii publice a cerut și a dobândit un credit de peste 11 milioane pentru construcțiunile școlare și bisericesci. Amintesc partea ce privește pe biserică.

Pentru palatul episcopal din Curtea de Argeș	187.000
Biserica Sf. Dumitru din Craiova (completare de credit)	1.046.623
Mitropolia din Târgoviște (completare de credit)	202.000
Biserica Trei-Ierarchi din Iași (completare de credit)	130.000
Biserica Sf. Nicolae din Iași (completare de credit)	30.000
Biserica Cetățuia (completare de credit pentru restaurare)	20.000
Biserica din Hârlău (completare de credit pentru restaurare)	40.000
Biserica Popăuți (completare de credit pentru restaurare)	40.000
Episcopia de Buzău (restaurare de biserică și la clădirile de prin prejur)	127.566
Episcopia din Roman (restaurare)	20.000
Episcopia din Huși (restaurare)	17.629
Monastirea Căldărușani (restaurare)	20.000
Catedrala din Tulcea (completarea restaurării)	30.000
Biserica din Medgidia (completare de credit pentru restaurare)	10.000
Biserica și Turnul Golia din Iași (restaurare)	100.000
Biserica Sf. Nicolae din Dorohoiu (restaurare)	60.000

Tot din acest credit s'au mai prevădut 80,000 lei pentru internatul facultății de Teologie din București (completare de credit nesuficient); 83,149 pentru seminarul Veniamin din Iași (adause de clădiri); 52,000 pentru seminarul din Roman (completări); 115,000 lei pentru restaurarea clădirilor arse de la mănăstirea Tismana pentru crearea unui al II-lea sanatoriu de vară pentru copiii din școli; și în fine s'a mai prevădut și 100,000 lei pentru cumpărare de obiecte necesare cultului pentru Mitropolii și Episcopit.

Chestiunea mai ales a restaurării monumentelor bisericesci fiind de cea mai mare importanță pentru poporul român mă rezerv de a reveni.

• G...:

CUVÎNTARE

ȚINUTĂ DE P. S. EPISCOP

SILVESTRU AL HUȘILOR

*La înmormîntarea răposatului Constantin Nanu,
21 Septembrie 1897, Bêrlad.*

Tubiții mei fi în Domnul,

În lipsa unui tovarăș al răposatului C. Nanu, tovarăș de muncă și de luptă pentru propășirea morală și materială a țării în genere și a Bêrladului în parte; în lipsa unui cunoscător mai în amănunțime de felul activității lui pe terenul cultural și politic, îmi permit a arăta eu—bine înțeles în limitele cunoscințelor ce am—din meritele aceluia împrejurul căruia v'ați adunat acum într'un număr atât de mare, spre a'l petrece la ultima lui locuință pămîntescă.

„*Bine slugă bună și credincioasă*, a ȃis Domnul nostru Iisus Christos servului ce 'și-a înmulțit talantul, *peste puține ai fost credincios, peste multe te voiŭ pune; intră întru bucuria Domnului tĂu*“. Bine slugă, bună și credincioasă îți ȃic și eu bătrînule adormit în Domnul, Constantin Nanu; mult ai lucrat pentru țara și biserica ta, intră întru bucuria Domnului tĂu. Ai plecat dintre noi, lăsându-ne viața ta ca model de activitate onestă. Fericită este decî calea în care merge astă-ȃi sufletul tĂu, că i s'a gătit lui loc de odihnă.

Constantin Nanu este născut în Iași la 1819, din părinți

cucernici și temători de Dumneșeu—Preotul Andrei Nanu de la Biserica Sfântul Niculae cel mare (Domnesc) din Iași și soția sa Presvitera Elena, născută Silveanu.—El 'și-a făcut studiile în școala de la Trei-Erarchi din Iași și în înalta școală de pe atunci—*Academia Mihăilăneșă*. La vârsta de 22 de ani, acestea erau terminate.

Cariera 'și-a început-o cu profesoratul. Fiind caligraf distins, fu însărcinat de o camdată cu predarea Desenului și a Caligrafiei și apoi a limbei Române în școala unde însuși învățase, în școala de la Trei-Erarchi. Tot în acest timp, adică de la 1841—1846 a fost și profesor de Cl. I în Academia Mihăilăneșă.

La 5 Februarie 1847 fu trimis de Eforia Școlilor să dea o direcțiune mai bună școlilor din orașul Huși, unde fu și profesor până la 1 Iulie 1848. De aci trecu în orașul Bêrlad continuând cariera sa de profesor și răspândind luminile sale în instrucțiunea publică, până la anul 1853. Esactitatea și demnitatea cu care și-a îndeplinit această sarcină, mulți dintre Domniele vóstre cei locali, o cunósceți mai bine de cât mine.—Din luna Octombrie 1853—63 Septembrie, adică timp aprópe de 10 ani, C. Nanu, ca unul ce în Academia Mihăilăneșă făcuse cursul secțiunei juridice primi să intre în magistratură, înaintând în această ramură până la înaltul post de Președinte Tribunalului de Tutova.

La 36 de ani ai vârstei lui, pe când era membru de Tribunal, a intrat în căsătorie cu Aristița fiica Spătarului Gh. și Maria Costin. De la 1857 până la 1888, când a decedat soția sa Aristița, C. Nanu a avut 6 copii, dintre carú cum și D-vóstră sciți sunt în viață: Dr. Gh. Nanu, Eliza soția renumitului avocat Th. V. Ioan, astă-đi prefect, Natalia soția magistratului Gh. Dimopol și Maria Nanu netrecută încă la casa ei. Cei-l-alți 2 fiil: Constantin și Lascar aú decedat, unul la 18, iar altul la 22 ani ai vârstei lor.

Stima și încrederea ce 'și-a atras din partea concetățenilor, pentru corectitudinea și integritatea de care dáduse dovedí ca profesor și magistrat, a făcut ca guvernele vremurilor să'i încredințeze în diferite timpuri servicii însemnate administrative, ca d ex. postul de Prefect în Județul Tecuți, Fălciú și Tutova.

Dupé unirea țárilor surorí—Moldova și Muntenia, ca început al întrupárei României de astă-đi, gásim pe C. Nanu

representând Jud. Tutova, când în Cameră, când în Senat, unde și într'un loc și într'altul, fu ridicat la înalta demnitate de Vice-președinte. În asemenea calitate fiind i-am făcut și eu cunoscința. Între acestea, repozatul C. Nanu fu și una dintre persoanele, care alături cu regretatul Dr. C. Codrescu a lucrat cu mult zel și stăruință la ridicarea și înzestrarea Spitalului «Bêrlad și Elena Beldiman» la care mult timp fu ca episcop reprezentant al aședemintelor Spitalice a Sf. Spiridon din Iași. După acesta a fost până în ultimele momente președintele Colegiului donatorilor Spitalului din Bêrlad. În timpul ultimelor lui servicii pentru țară, a fost onorat cu ordinul de Comandor al Coronei României.

Acum de mai bine de un an agravându-i-se bóla de ficat de care mai de mult suferea, a tot dălnuit în suferință până alaltăeri 18 ale curenteii, când sufletul lui a trecut către Domnul. Acesta este pe scurt, câmpul de activitate al răposatului ce ne stă înainte.

De la vârsta de 22 ani și deci timp de 56 ani și până în ultimele momente ale vieții, el n'a încetat a'și înmulți talentul, n'a încetat a'și îndeplini datoria de bun cetățen, bun patriot, bun creștin, bun părinte de familie. În ziua din urmă chiar a vieții lui, după ce s'a mărturisit și împărțit, a dat sfaturile cele mai bune de părinte urmașilor săi—fiului și ficelor, regulând totul, și îngrijindu-se până și de cele mai mici amănunțimi ce au să urmeze imediat după încetarea sa din viață, ca d. ex: să albă grijă să nu se aprindă ceva când vor arde lumânările în jurul lui. Tóte acestea le-a regulat în cea mai deplină limpețime de minte și judecată sănătósă.—Și nu numai ca părinte era model, ci și în ori-ce ramură de activitate, a fost la înălțimea, pozițiunii sale. Pe catedră profesor eminent, pe scaunul de magistrat judecător integru, ca prefect tot-d'auna preocupat de interesele și buna stare a județului în capul căruia se afla; ca reprezentant al județului în Corpurile Legiuitoare plin de demnitate și statornicie, plin de serioșitate și de idei sănătóse, în familie soț neimputat, către concetățenii săi generos și plecat spre ori-ce faptă bună. Constantin Nanu nu numai în casă era părinte, nu numai în școlă era profesor, nu numai în instanță era magistrat ori adminis-

trator, nu numai în Cameră și în Senat era reprezentant al intereselor țării; nu; ci și mersul și ținuta sa, cuvântul și atitudinea sa față de toți, tot-d'auna presenta pe părinte, pe profesor, pe magistrat, pe administrator și pe reprezentantul țării.—Progresul statornic al patriei, înflorirea și întărirea ei în secole, erau cugetarea de zi și de noapte a lui Constantin Nanu.

El după culórea politică era liberal; dar nu numai cu liberalii lucra pentru înflorirea țării, ci cu toți ómenii de bine, de orí-ce colóre ar fi fost ei.

Fericit bărbatul care n'a umblat în sfatul necredincioșilor și în calea păcătoșilor n'a stătuț, ci în legea Domnului cugetă ziua și nóptea, ȕice Profetul.—El este ca pomul răsădit lângă isvórele apelor care 'și dá rodul la vremea lui. Fericită este calea în care merge sufletul celui ce și-a împlinit datoria pe acest pământ, căci îi este pregătit locul de odihnă.

Acum iubiții mei, timpul de despărțire apropiindu-se, veniți măi întâi voi, fiule și fice ale răposatului și'í dați ultima sărutare, ținând bine minte până la sfirșitul vieții vóstre bunele sfaturi, ce tot-d'auna vi le-a dat, avându-l de model în viață. Veniți rudelor de aproape și de departe și mândrii de ruda vóstră, care și-a înmulțit talantul în viață, priviți'l și căutați să'l imitați cât veți trăi; veniți în sfirșit și voi cu toții, cari cu dragoste v'ați adunat aici și ȕiceți ultimul adio aceluia, care v'a iubit și cât a trăit tot bine a dorit.

Fie-vé tot-d'auna ca model de activitate onestă și de luptă pentru binele țării.

Vecinică lui pomenire.

CUVÎNT

Pronunțat de Iconomul Ilie Teodorescu, Protoiereul județului Prahova, în biserica Catedrală Sf. Ión din Ploesci, cu ocasiunea Te-deumului de 10 Maiü 1898.

«Dómne întru puterea ta se va veseli Regele și de mântuirea ta se va bucura «fórte. Pofta inimei 'l-a dat și de voia «buzelor nu 'l-a lipsit pe dînsul. Că 'l-aî «întâmpinat cu bine-cuvîntările bunătă- «ții, pus'al pe capul lui cunună de pietre «scumpe». (Ts. XX).

Frați Români,

Scumpa și iubita noastră țară, România, de la un capăt al sêu la altul serbézá astă-đi a șapte-spre-đecea aniversare a încoronării Auguștilor noștri Suverani.

Pentru neamul românesc în general și pentru clerul bisericii ortodoxe naționale în particular, ea presintă un interes deosebit, c'ci întrupézá în sine și stă în legătură strînsă cu tóte faptele istorice mari, cari au făcut România modernă și Biserica românéscă independentă.

Toți bărbații mari ai neamului nostru, cari au viețuit în acésta epocă, s'au ostenit și au lucrat cu spor ca soldați credincioși și harnici ai unui vítéz și prea cu minte General, care a sciut să se facă iubit de supușii sêi și să asigure României un viitor înflorit și de cînste în rîndul popórelor civilisate.

Pentru acésta, ca Român și preot, îmi fac o datorie de conștiință, ca să arăt, cu acésta ocasiune, după puterile mele și cât se póte de scurt, însemnătatea ڃilei pe care România întrégă o sêrbătorește cu mare solemnitate astă-đi.

Frați Români, sêrbătórea de astă-đi este mare pentru noi Români, este cununa tuturor sêrbătórilor cu caracter național, pentru că ne amintesce gloria străbună și bărbăția neamului nostru. Este mare, pentru că ne amintesce ڃilele de fericire, în cari frații și părinții noștri, ca vrednici stră-

nepoți ai eroilor de la Călugăreni, de la Rahova și Valea Albă s'au luptat cu vitejie sub vecherea Proniei Divine și au asigurat României și stindardului ei lauri neperitorii.

Ea este mare, pentru că ne amintesc momentul cel mai însemnat din viața poporului Român, când marele Căpitan și conducătorul erou al armatelor Române, după victorii strălucite, repurtate pe câmpiile streine, vine și împreună cu Mama răniților viteji în fața altarului și înaintea Dumnezeuului vieții se încununază cu simbolul aureolei ceresci și cu recunoștința întregului popor Român. Este mare, căci ne amintesc momentul, când întréga Românie, sub stindardul tricolor, jură în mod solemn, că va pădi credința și unirea română și când Biserica prin reprezentanții săi, bine-cuvintază stindardul unei ast-fel de credințe și al unei ast-fel de uniri.

Credința națiunei Române, nu a fost, nu este și nu va fi de cât unirea tuturor Românilor.

Cu toții dar, Fraților, prin credința națiunei Române, să fim credincioși stindardului ei și vom fi tot atât de folositori pentru Patrie, ca și biserica și sfinții pentru Dumnezeu și pentru Evanghelie.

Să trăim în unire și în dragoste frățescă dar. Să ne sirguim în practicarea virtuților patriotice, să sacrificăm totul în fața datoriilor către Dumnezeu, către Religiunea lui cea sfântă, către Patrie și către Rege.

Să fim credincioși Regelui nostru, să fim credincioși Țării noastre, dar să fim credincioși și Religiunii părinților noștri, să o iubim și să o apărăm ca și ostașii lui Ștefan cel Mare, ai lui Mircea și ai lui Mihai Vitezu.

Când vom fi strinși cu legăturile credinței și ale frăției, când ne vom iubi, când ne vom ajuta noi între noi, viața noastră va fi liniștită și fericirea deplină cu adevărat.

Cu aceste sfinte și creștinesci învățături într'armându-ne cu toții să ne rugăm Dumnezeuului nostru și Stăpânitorului a tóte, dicându-i: «Păzescé Dómné întru zile îndelungate și în pace neturburată pe prea Înălțatul nostru Rege Carol I, pe soția Sa Dómná și Regina Elisabeta și pe întréga Sa Augustă familie, ca întru liniștea și pacea lor, să putem și noi toți a duce viață lină și pacnică. Amin.

DONAȚIUNI.

Economul I. Ionescu paroh al Parohiei Drăgugești comuna Drăgugești, plasa Tazlău de jos, județul Bacău, în unire cu episcopii și cu locuitorii, aduc cele mai călduroase mulțumiri D-lui și D-nei G. Borisov proprietar în urbea Târgul Ocna, cari au dăruit bis-riciei filiale Sf. Gheorghe din satul Helegiu comuna și parohia sus țisă, un rind de vestminte bisericesti de valoare.

Se aduc mulțumiri publice persónelor de mai jos, cari au făcut donațiuni sf. biseriei din comuna Rastu cu hramul Sf. Nicolae și cuvioasa Paraschiva din județul Dolj și anume: Petre Gold una sobă de tucii aședată în altar care costă 240 lei, Petre Stan Crivenu două icóne una sf. Petru și Pavel și una sf. Arhanghel Mihail și Gavril care costă 100 lei. Pr. Stan Crivenu un clopot în greutate de 120 chilograme care costă 520 lei. Pr. Radu Voicu una icónă chipul Maicii Domnului care costă 50 lei; Stana Stan Vlădoiu una îmbrăcăminte pe Sf. Prastol costul 2 lei. Flórea Ilie Popescu una perdea la icóna D-lui Iisus Christos care costă 8 lei. Maria Iordache I. Cazaru una idem la icóna Maicii Domnului costă 3 l. Maria Ión Il. Ciuru una idem la icóna Sf. Dumitru costă 3 lei. Ióna Florea Șerban una idem la icóna Sf. Ión costul 3 lei.

Următóarele persóne au contribuit cu sumele ce se arată în dreptul fie-cărui, la împrejmuirea curții biseriei filiale „Sf. Apostoli“ din urbea Râmnicu-Sărat. Preotul Ștefan G. Sbuylan 20 l. Ion Dimitrescu 5 l. D-l Ghiță Manea 2 l. Grigore Constantin 3 l. I. Refec 3 l. Petcu Manea 4 l. Ionciu Nica 3 l. Nicolai Iotu 3 l. Păun Ciocărlan 5 l. Alexe Radu 3 l. Ion Teou 5 l. Gh. Drugă 3 l. Șerban Ciocărlan 2 l. Ghiță Toma 3 l. Niculai Nicula 4 l. Niculai Ilie 2 l. Sava Gavrilă 1 l. Gh. Ștefănescu 5 l. Petre Roșu 2 l. Marin Roșu 2 l. Ghiță Bucur 4 lei; Sandu Roilescu 4 l. Enache Militaru 4 l. D-na Maria Văduva 1 lei; D-l Voicea Stan 2 l. Părvan Ignat 3 l. Ión Radu 2 l. Stan Roșu 5 l. Ión Ilie 3 l. Nicolae Ignat 3 l. Ión Nichifor 2 l. Ión Moldovenu 1 l. Toma Constantin 1 l. Gh. N. Silenu 2 l. Gh. Stan 4 l. Constantin

Burdulea 2 l. Gh. P. Vilu 2 l. Ghiță Strâmbel 3 l. Ión Vocea 3 l. Manea Penea 2 l. Gh. M. Dimitrescu 2 l. Tudorache Moldovenu 1 l. Petrea Ilie 1 l. Anghel Ciocărlan 2 l. St. G. Ivan 2 l. Ivan G. Manea 3 l. Nicolae Pleștin 2 l. Petcu Pleștin 2 l. Constantin Gh. Ivan 3 l. Ión P. Roșu 3 l. Ión Stan 2 l. Stanciu Leu 2 l. Dimitrie Niță 1 l. Ion Teodor 2 l. Ión Timov 1 l. Ioniță Bedereag 1 l. Ghiță Taftu 3 l. Ión Câmpeanu 3 l. Gh. Ocheșelu, Nicolae Vasile, Nicolae Ciocărlan, Petrea Ciocărlan, Antonache Hârștögă, Petcu Bedereag și Năstase Cojocaru fie-care câte 2 lei. Constantiu Bogdan 1 l. 50 b. D-na Anica M. Vădana 1 l. D-l Constantin Trifan 2 l. Dumitru Petrea 50 b. Radu T. Ocheșelu, Radu S. Ocheșelu, Ión N. Nichifor și Gh. Oprisănescu, câte 2 l. Ión Bedereag 3 l. Doniță Țicu 1 l. Costache Țicu 5 l. Dumitru Crestez 4 l. Gheorghe Paraschiv 2 l. Ión Cresteș 4 l. Ioniță Cresteș 2 l. Petrache Blană 3 l. Ion Șt. Teodor 1 l. Ión Pleștin 3 l. Stan Morogan 1 l. David N. Priboiu 2 l. Vlase P. Gogu 2 l. Ilie Teodor 2 l. Bratosin Gheoghe 5 l. Gh. Ciocărlan 2 l. N. Brescanu 2 l. Manolache Dima 4 l. Marin Torocar, Gheorghe Nica, Mihael Morogoa și Ioniță Torocar câte 2 lei. Nae Dumitrache 3 l. Gh. Vasin 2 l. Nicolae Dinu 4 l. Leonida Vasilescu 4 l. Vladimir Ionescu 50 b. N. Crivițenu 2 l. B. Crețulescu 4 l. Anton Constantin 2 l. Ștefan Isofache 1 l. Nicolae Matei 50 b. Vasile Hârștögă 2 l. Nicolae Nichifor 5 l. Nicolae Nicuolea 3 l. Ión T. Lungu 3 l. Stanciu Cresteș 2 l. Teodor Ión 1 l. 30 b. Nicolae Morogan 2 l. Vasileche Frățileșu 3 l. Nicolae Vlăduță 3 l. Ion Suditu 2 l. Ghiță Băicoianu 2 l. D-l Iorgu Euahe cu soțir sa Paulina au plătit 20 lei pentru legatul sf. Evanghelii.

Enoriașii bisericii parohiale „Sopotu“ din orașul Slatina, județul Olt au venit în ajutorul reparării acestei biserici cu sumele următoare. D-na Casandra Valipate 200 l. Pr. Ghenadie Eromonahul 5 l. Gh. Rosiulescu 30 l. Nae Pretorian 5 l. D-nu Răduț Călin 10 l. Ión R. Călin 45 l. Smarandache Udrescu 20 l. Pr. Zamfir Velimărënu 2 l. D-l Ión Gergesou argintaru 40 l. Ivan G. Magala 30 l. Dumitrache Jitnescu 14 l. Niță C. Măgala 15 l. Niță Ionescu 15 l. Ioniță Calutescu 15 l. D-na Maria Calutescu 5 l. D-șora Ecaterina Calutescu 5 l. Elena N. Buiculescu 10 l. Constanta M. Rădulescu 5 l. D-l Costică N. Osiceanu 7 l. D-na Elena C. Osiceanu 5 l. D-l Ștefan I. Buiculescu 5 l. D-na Ana St. Buiculescu 2 l. D-l Filip Enescu 7 l. Al. G. Bechenu 10 l. Ivancea Tomoff 10 l. Hristea Tomoff 10 l. Iancu Măroulescu 10 lei. Ilie Nițulescu 5 l. Ștefan Dimitrescu 5 l. D-l Andrei Ștefănescu 5 l. Ilie Măgală 9 l. Hristea Petrescu 9 l. Elenan Petrescu 5 l. Serafim Serbim 13 l. Marin Popescu 5 l. Ioniță Badea 6 l. Dumitru Bôtă 5 l. Dumitru Selu 5 l. Petre Iliescu 20 l. Pandele Părvulescu 10 l. Stancu Paraschivescu 10 l. Răducanu Georgescu 5 l. Ioniță B. Menga 14 l. 50 b. Euahe Vasiliade 5 l. Marin Matei 12 l. Smarandache Potoovar 5 l. Ștefan P. Măgălescu 5 l. Ion David 10 l. Mihael Măgală 5 l. Părvu Țița 2 l. Gheorghe Apostol 2 l. Fană Constantinescu 2 l. Marin Ionescu 1 l. Marin Stănculescu 50 b. Mohașet Hăli 2 l. Ispas Dumitru 2 l. Stan Marinescu 5 l. Florica Stănescu 2 l. Nică Barbu 1 l. Nică Maleotă 5 l. Moise Coman 2 l. Tache Petrescu

10) M. Marin B. Fircă 2 l. Preda N. Mudava 6 l. Nicolae Ivănescu 7) d. Petre Vecerdie grădinar 2 l. Ión Neagoe 5 l. Vasile B. ăniștenu 6) l. Ni Mateescu Pârlog 9 l. Rudolf Schveuk 5 l. Dumitru Georgesou 4) b. Dumitru Matei 5 l. Marin Ștefănescu 50 b. Ștefan Suvalea 2 l. Maria Dumitru 2 l. Simion Nicolaș 3 l. Dumitru M. Popa 2 l. 50 b. D-na Bălăș C. Roseu 3 l. D-l Ștefan Patru 2 l. Marin Matei 5 lei, Marin Stoica 50 b. Radu Boldeanu 1 l. Mitrică Cârstea 2 l. Marin M. Dumitrescu 3 l. Ión Măgala 1 l. D-na Ilioa I. Mereanu 1 l. D-l Gheorghe Stănculescu 1 l. 50 b. Radu Magală 3 l. D-na Paraschiua N. Ión 30 b. Dumitrana Corbeanu 40 b. Zinea N. Becheanu 1 l. D-l Anton Petrescu 3 l. D-na Maia I. Jirovescu 1 l. D-l Marin Marinescu 40 b. D-na Safta Dumitrache 35 b. D-l Ión Poboran 2 l. D-na Maria I. Popescu 1 l. D-l Nae I. Buiculescu Epitropul bisericii, a legat cu spesele sale 9 minee în pânză și piele, precum și octoihul cel mare. D-na Elena și D-l Costică I. Constantinescu, au făcut cu spesele lor 4 perdele la icône, de mătase și rețea precum și un rînd procovețe. Persónele cari au cumpărat cărți și odóre trebuincloșe bisericii parohiale, Adormir a Maicii Domnului, parohia Vineți Județul Olt: D-l G. Stănescu învătătorul acelei comune a cumpărat Sf. Evanghelie legată cu piele marochin în preț de lei 23. Ene Mogos: Liturgia în volum mic și Psaltirea cu pânză și piele cu lei 13. Ion Hristescu, un Catavasier idem cu lei 3 b. 80, și rînduiala proscomidiei b. 50. Badea Părvu, Ión Duminică și Vasile Ion Dișconu Șerban un policandru de sticlă cu opt luminări în preț de lei 80, ajutând și Sandu Părvu și Alexandru Ion Dișconu cu câte 5 l. Pentru care li se aduc mulțumiri publice.

Administrația Domeniului Corónei, a donat bisericii Adormirea din comuna Ciumați, jud. Prahova un costum de haine preoțesci de stofă foarte fină, pentru care i se aduce mulțumiri publice.

D-l Chiru Petrescu funcționar la C. F. R. împreună cu soția sa Zoe Chiru Petrescu, domiciliată în Buceureși a dăruit obiectele următoare pentru sfînta Biserică parohială din cătuna Magală comuna Tamsani plasa Cricovu-Latgoria Jud. Prahova al cărei hram este Adormirea Maicii Domnului: Două sfeșnice de alamă sistem noș, numite împărătesei, avînd înălțimea de 2 m. și 25 c. m.; două sfeșnice de alamă ce servesc la sfintele icône împărătesci avînd înălțimea de 1 m. și 25 c. m. Valórea totală a acestor ofrande dăruite Bisericii în total este de lei noi 700, pentru care li se aduc mulțumiri publice.

La reparația ce s'a făcut bisericii parohiale Sf. Ión din com. Văleni Jud. Prahova legându-i-se cu fier tot corpul în interior și în exterior, în tóamna anului 1895, care lucrare costând 1100 lei, epitropia a deschis în cuprinsul ienoriei S-tul Ión, listă de subscripțiuni bene-vole, cu care s'a strîns suma de lei 383 de la persónele notate: D-l I. Cereșanu lei 100; Sp. Niculescu lei 50; G. Niculescu lei 20; D-na Smaranda N. Papazol lei 40; D-l N. I. Butu lei 20; D. Ștefănescu, lei 8; M. T. Miulescu lei 8; V. Iacovescu lei 10; N. Niculescu lei 10; M. Teodorescu lei 8; N. Dumitriu lei 2; C. Miuler lei 25; Al.

Stănescu lei 5; A. Tomescu lei 6; D. Dumitrescu lei 2; Tănase Nicolaș lei 2; Tache Mihăescu lei 2; Niță I. Cărlan lei 2; T. Ionescu lei 2; Toma Mihăescu lei 20; Gh. Tudor lei 20; Stelian Tomescu lei 10; D-na Marghióla St. Dumitrescu lei 4; D-l Nița Dima lei 2; și Andrei Istrățescu lei 5. Și până la complectarea sumei de 1100 lei, adică suma de 717 l s'au dat din casa bisericii. Asemenea grilajul de scânduri din fața bisericii St. Ión în lungime de 42 metri s'a făcut de d-nii I. Cereșanu, Sp. Nicolescu și I. Protopopescu iar grilajul împrejurimilor curții bisericii în părțile de mézã-nópte și răsãrit, în lungime de 67 metri, care a costat 148 lei, s'a făcut din contribuția următoare: Onor. primărie locală a dat 60 lei; D-l I. Cereșanu lei 30; Sp. Nicolescu lei 15; C. Niculescu lei 20; D-na Smaranda Papazol lei 15; și M. T. Miulescu lei 8. La biserica filială „Sf. Nicolae” spãrgându-se clopotul cel mic și luându-se altul în valóre de lei 600, de la D-l A. Spireanu clopotar în Bucuresci al cărui cost s'a achitat din casa bisericii filiale lei 260; valórea clopotului spart lei 140; de la Pr. M. Popescu lei 43 și din contribuția enoriașilor, lei 157. Tot la biserica Sf. Nicolae s'au mai dãruit de: D-l A. Spireanu, clopotar în Bucuresci, balancierul de la clopotul cel mare; de D-l Vasile G. Lãzãroiu, una candelã de argint în valóre de lei 50 și D-l Tănase G. Lãzãroiu a reparat una candelã și una cãdelniță (tãmãitoare) de argint amândoi acești domni sunt de origină din Valeni și actualmente comercianți domiciliați în Bucuresci. Tuturor persónelor menționate, epitropia în numele bisericilor cărora le-au făcut ofrande, le exprimă vtile sale mulțumiri.

D-na Ana Major Popescu cu a domniei sale cheltuială poleind iconostasul bisericii parohiale Mihaï-Vodã, iar D-l Vasile Strejea dãruind bisericii Isyuru din verde una pereche sfeșnice de alamă în greutate de 55 chilograme și în valóre de 165 lei, li se aduc mulțumiri publice.

D-na Maria I. R. Marinescu din comuna Vãrfurile dupã îndemnul preotului paroh al parohiei Vãrfurile anume C. Vãrfurenu a dãruit bisericii din Colibași, Județul Dâmbovița, 8 candelã de metal în valóre de lei 80 precum și 3 chilograme de unt-de-lemn și 1/2 kilogram luminãri de oerã curatã, și tot prin stãruința preotului Vãrfurenu s'a adunat din parohia Vãrfurile lei 40 bani 95 pentru cumpãrare de vestminte preoțesci la biserica comunei colibași, pentru care epitropia le exprimã mulțumiri publice.

D-l Nicolae Popescu proprietar din comuna Țigãnesci, jud. Teleorman, a dãruit bisericii un polibandru cu 12 lumini. Pentru care i se aduce mulțumiri publice.

D-na Ana Stoianovici a dãruit bisericii parohiale cu hramul S-ții Voevođi din parohia Pielești, județul Dolj, o pereche cununii în valóre de lei 20. Pentru acéstã ofrandã i se aduce mulțumiri publice.

Se aduc mulțumiri publice D-nei Smaranda Teodor din urbea Galați prin petițiunea registrată sub No. 988 din 25 a trecutului luni Iunie, ne supune cunoștinței că pentru respectul și devotamentul ei către S-fa Monastire Agapia, numita a dăruit un ceasornic mare, pe care l-a așezat în turnul clopotniței, al cărui cost este de 1800 lei.

D-l Constantin Sardu, din comuna Batoșii, județul Mehedinți dăruind bisericii din acea comună un sfeșnic de lemn lucrat în strung, având într'insul mai multe lumânări și o frumoasă corună de flori în valoare de lei 20, i se aduce mulțumiri publice.

D-l Grigore Popescu, notarul com. Balota din jud. Dolj, a dăruit un orologiu legat; în valoare de șase lei, bisericii filiale cu hramul Înălțarea Domnului, din cătunul Crucile. Pentru care i se aduce mulțumiri publice.

Se aduc mulțumiri publice D-nei Mariuța Andrei Manole, care a binevoit a durui un rînd ve-tminte preoțesci complete, în valoare de 150 lei, pentru biserica catedrală Sf. Ierarh Nicolae din Comuna Mihăileni

Epitropia parohiei Móra Domnescă din com. Valea-Rea, Jud. Vaslui aduce căldurose mulțumiri D-lui Pavel Grecu, pentru că a dăruit bisericii acelei parohii, două sfeșnice de lemn lucrate în strung.

D-l Teodor I Ghivliciu din com. Gârlicele a dăruit bisericii parohiale din Jud. R-Sărat un clopot în valoare de 120 lei, iar D-na Domnica N. Antimia a dat bisericii filiale Sf. Nicolae din același parohie, o pereche paftale de argint în valoare de 50 lei. Asemenea D-na Anica D. Dimitriu din urbea Odobesci, a dăruit, bisericii parohiale din parohia Broșteni, un rînd complet de vestminte preoțesci în valoare de 337 lei. Pentru care li se aduc mulțumiri publice.

Preotul D. Demetrescu, D-na Mândița Tudor, Negoită Enescu, Nicolae Filcescu, Fălcea Călărie, G. M. Popescu, C. Iamandescu, D. Enescu, Stan I. Cârstea și I. Duță Lupea, binevoind a contribui la cumpărarea unui cazan de botezat copii la biserica Sf. Ión din comuna Drăjna de sus județul Prahova, li se aduc mulțumiri publice.

Se aduc publice mulțumiri enoriașilor bisericii filiale „Adormirea Maiei Domnului“ din parohia Cochinesci, plasa Cotmăna Gălesesci, județul Argeș, cari au dăruit acestei biserici o pereche odăjdii, sf. vase necesare serviciului divin, 12 Minee, o Evanghelie, Liturghie, Apostol, Pentecostar, Orogliu mic, Tipic, Predicator, Catavasier, două sfeșnice mari, două sfeșnice mici, un sfeșnic pentru sf. Preastol și o tavă pentru auaforă.

D-nii Aftanasie Ghelasio Epitrop, Nicolae I. Bicajanu și Dumitru Sașu, au dăruit Bisericii parohiale cu patronul Sf. Marele Mucenic

Gheorghie din parohia și comuna Bicazul, un policandru de bronz, împodobit cu cristal și cifruși de sticlă în valoare de 318. Pentru care li se aduce mulțumiri publice.

Onor. Administrațiune a Domeniilor Coronei dinpreună cu D-nii Gh. C. Popovici, I. C. Popovici, Aftanasie Ghelasie, C. Gherasimescu, C. Ghimici și C. Heoovet au dăruit suma de 49 lei cu care s'a făcut pașusul din interiorul bisericii cu patronul Sf. M. Martir Gheorghie din parohia și comuna Bicaz; asemenea și locuitorul Nicolae I. Sim. Apostoăa a dăruit bisericii cu patronul Intrarea în Biserică filiala parohiei Dobreni aceeași comună, un sfeșnic de lemn boit negru în valoare de 10 lei. Pentru care li se aduce mulțumiri publice.

Din partea sfintei Episcopii a Hușilor se aduce căldurose mulțumiri D-lor Petru S. ante și Ion Cehan proprietari în cotuna Ulia din jud. Tutova pentru că ambii au dăruit bisericii filiale cu patronul sf. Voievoi din menționata cotună, parohia Unțesei același județ, două pinduri vestimente preoțești complete de adămască lână cu mătase în valoare de 380 lei.

Chitiarch'a Dunării de jos aduce mulțămire publică D-lui Ștefan Stoicovici din urbea Galați, care a dăruit bisericii cu sebarța Adormirea Maicii Domnului (Mavromol) din zisa urbe, un policandru de cristal în valoare de 1200 lei.

Preotul Matei Dumitrescu, supranumerar în parohia Galicea Mare, județul Dolj, pentru cumpărarea unui clopot la bis-rica acelei parohii dăruind 200 lei, i se aduce mulțumiri publice.

D-l Ștefan Dumitrescu enoriaș al bisericii, Alexe, din Capitală, binevoind a contribuit cu sumă necesară pentru zgrăvitul acelei biserici, precum și preotul paroh al bisericii Petre Popescu Sachelarie contribuind cu suma necesară pentru tencuiala esteriōră a țisei bisericii, li se aduce mulțumiri publice.

Din partea sfintei Episcopii a Hușilor se aduce căldurose mulțumiri persoanelor mai jos notate, cari au făcut donațiuni bisericii filiale cu patronul Adormirea Maicii D-lui din cotuna Sărățeni de jos, parohia Sărățeni de sus, din jud. Tutova și anume: Iconomul Gh. Corciova din orașul Bârlad a dăruit una cruce de lemn îmbrăcată cu argint cu tocul ei, un rind vestimente preoțești adămască de lână și un rind acopereminte pe sfintele vase, toate în valoare de 260 l. D-l Gh. Gh. Corciovă a dăruit două flinare în valoare de 12 lei; iar D-l Achindiu Petroff a dăruit o cădelniță în valoare de 20 lei.

Din partea Sfintei Episcopii a Hușilor se aduce căldurose mulțumiri D-lor Gh. Neștian și Dimitrie Neștian ambii din comuna Vutcanu jud. Fălciu, pentru că cel I-ii a dăruit bisericii parohiale cu patronul sf.

M. M. Gheorghe din menționata parohie un felon de plisă în valoare de 60 lei; iar cel al II-lea a dăruit aceleași bisericii un rînd complet de vestimente preoțesci de mătase, în valoare de 150 lei.

Personele mai jos notate au contribuit cu bani și obiecte: C. Popescu învățător 33 l. Pr. Ión Pleșolanu 20 l. N. Talaban Primar 20 lei, I. Calafetescu notar 20 l. N. Bisescu pârcepto: 12 l. D. Vălcănu 8 l. Gh. Mateescu 6 l. M. Tănăsescu 5 l. C. Mirescu 5 l. Toma Macescu 5 l. Anton Stoenescu 3 l. N. Trică 4 l. Obștea comunei 300 l. M. Părvănescu 4 l. Tuturor li se aduc mulțumiri publice.

Se aduc mulțumiri publice următoarelor persoane, ce au contribuit cu bani la cumpărarea a cinci candelă-de argint pentru biserica comunei Colibași din jud. Dâmbovița. și aurul: Maria Dinu Cărbunar din Târgoviște 30 l. Iancu Grigorescu din Târgoviște 25 l. Nicola Tomescu impiegat de mine din București 15 l. Pr. paoh Sachelarie I. Popesca com. Colibaș 20 l. Ion Despa 2 l. Maria I. Bulgarea 1 l. Stan Pascu 1 l. Matei Dumitrache, Nicolae Marin, Stoica Soroiu și Stoica Dinu fie-care câte 2 l. Radu Gh. Enache Sirbu din Plesci, Ión Badea din com. Colibași fie-care câte 1 l. Dinu D. Petroșan 1 l. 20 b. Gh. C. Predescu 2 l. Dragomir Christescu 4 l. Gh. Tudor, Ión Oncea, Gh. D. Călugăr, Ion D-tru Petroșan și Chivu Marin fie-care câte 2 l. Ion Dumitrache 3 l. Nicolae Chițu 2 l. Lazăr Tănase 1 l. Cărstea Predescu 2 lei.

Se aduc mulțumiri publice persoanelor cari au bine-volit a contribui cu suma prevădută în dreptul lor, la reparația făcută bisericii parohiale „Adormirea“ din Urbea Râmnicu-Sărat. D-l Mihai P. Iordănescu 10 l. Dumitrache I. Iarca 10 l. Petrache Săndulescu 10 l. Frații Lupescu 100 l. Paraschiv Paraschivescu 20 l. Sub Prot. Sachelarie Lazăr Nicolescu 30 l. D-l Iordache Oroveanu 20 l. Nicolae I. Bibescu 30 l. Dumitru Moisescu 10 l. Ghiță Rădulescu 2 l. Nicolae Ștănescu 6 l. Nicolae Ștefănescu 10 l. Gheorghe Protopopescu 5 l. Marin Z. Merișor 2 l. Mihalache Ionescu 2 l. Luca N. Dumitrescu 2 l. Ion N. Găvăulescu 10 l. Alexe Georgescu 5 l. Ión Mateescu 2 l. Teodor I. Popescu 5 l. Zamfir Popescu 5 l. Gheorghe Ștefănescu 2 l. Stan Popescu 5 l. Constantin Nicolescu 5 l. D-l C. Iordache cântăreț 3 l. T. V. Popescu cântăreț 2 l. Vasile Nițescu 4 l. D-na Elena Al. Năstăsescu 10 l. Niculina G. Ștefănescu 2 l. Preotul Const. Păulescu 20 l. D-l Moisi Ion, D-na Maria N. Popescu, D-l P. Gheorghiu și C. V. Ilișescu fie care câte 5 l. D-na Elena D. Ilișescu 3 l. Maria Vasilescu 10 lei. D-l Ión Stadărăchescu 5 l. D-na Bălașa Furtună 20 l. Diaconul R. Ștoicescu 5 l. D-l Toma G. Popescu 3 l. D-na Elena G. Constantinescu 2 l. D-l Gheorghe Codrănu 2 l. Panait Angelescu 2 l. Iordache Dinulescu 5 l.

Se aduc mulțumiri publice următoarelor persoane ce au contribuit cu bani la cumpărarea cărților cu litere străbune ediția Sf. Sinod la bi-

serica parohiei Colibași din județul Dâmbovița. Preotul paroh I. Popescu 10 l. Dragomir Gh. 5 l. Ion Șerbulescu fost învățător 2 l. Ion Cristescu 3 l. Dumitru Călugărescu 5 l. Marin Ilina 2 l. Dumitru M. Stanou 2 l. Ghiță Ioniță 2 l. I. Stoicescu învățător com. Provița de sus jud. Prahova 1 l. Iosef I. Badea din com. Colibași 2 l. Niță I. Căpenoacă 2 l. Nicolae Pruniciă 2 l. Ileana Dumitru Stanca 1 l. Voicu Dumitrică 2 l. Radu D. Ghindă 2 l. Rada Ghița Dumitrache 1 l. Ion I. Șerban 2 l. Nicolae D. Vremăroiu 2 l. Gh. D. Vremăroiu 2 l. Mihalache Apostol 1 l. Niță Ioniță, Ion C. Predescu, Dinu Ionescu și Matei I. Bulgarea fie-care câte 2 l. Marica T. Nițu Bacu 1 l. Teodor Savu Rasu com. Edera, jud. Prahova 4 l. Dinu I. Țugulan com. Colibaș jud. Dâmbovița, Niță Stamate, Gh. Stoica, Nicolae Anton și Cârstea Dinu fie-care câte 2 l. Gh. Chițu 1 l. Ghiță Rotar 1 l. Spiridon Șerban 2 l. Radu Anton 1 l. Dinu I. Predescu 5 l. Dumitru Niculescu 3 l. Năstase Gh. 1 l. Dinu Tisian 3 l. Ion Bucur 1 l. Ion Ilina, Ion G. Rotar, Florea Șerban, Gh. I. Radu, Gh. Năstase, Ion M. Ilina, Petre D. Badea și Tôder Ștefan fie-care câte 2 lei; Ion Op'ea 2 l. 50 b. Tinea Marin 1 l. Nicolae Nițescu 2 l. Tôder Stamate 2 l. Ion Șerban 1 l. Stan Dumitru 3 l. Stana Petre Despa 1 l. Dinu Dumitrică 1 l. Dumitru D. Dumitrică 2 l.

Se aduc mulțumiri publice persónelor cari au bine-voit a face donațiuni bisericii parohiale din parohia Andriași, comuna Mera, jud. Putna. D-l Nicolae Ionescu, perceptorul fiscal din comuna Mera, a contribuit cu suma de lei 20 pentru cumpărarea unei cruci de argint plache; Niță Ponea parochian, a cumpărat pe prețul de 16 lei un acoperământ pe sf. Masă; Luca Ponea cântăreț din, sus șașa parohie, a cumpărat pe prețul de 5 lei una perdea de horbotă la icoana Marelui Domnului; Grigorie Potorac a cumpărat pe suma de 5 lei una perdea de horbotă la icoana Domnului nostru Iisus Christos; Ștefan Budeanu idem 5 lei la icoana hramului Sfinților Apostoli; Gheorghe M. Budeanu, precum și Gheorghe I. Budeanu, au cumpărat cu spesele lor una sveră de aolas de mătase ce costă suma de lei 32; Frații Bogdan din Foșani au oferit una corónă de flori artificiale, care desfăcându-se în patru s'au pus deasupra perdelelor sf. icoane. Această corónă după estimăție costă suma de lei 15; Maței Marin A. Liței din Mera acea parohie a oferit suma de lei 3, pentru o sf. Evanghelie de argint; Ștefan Popa a oferit suma de 2 l. Vasile T. Cenușe 2 l. Strul Aisner din Odobesci 1 l. N. Stănescu din Râmnicu-Sărat 1 l. Stoian Constantinescu 1 l. Moise Iou 1 l. Moise Avramovici din Ivesci jud. Teocul 1 l. Ion Avram comuna Dealu-lung jud. Râmnicu-Sărat a oferit pentru cumpărarea Sf. Evangheliei de argint, 1 l. Gheorghe Cațafana com. Lacul-Baban jud. Râmnicul-Sărat a oferit 1 l.

